

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXXXVIII. évfolyam • 2003. október

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Csöndes nyolcas címen nyílt meg nyolc alkotóművész tárlata Zalaegerszegen az elmúlt nyáron. Örömmel fedeztük fel a kiállítók között Szakács László kollégát és fotóit.

Hazánk legvastagabb és legöregebbnek tartott juharlevelű platánfája Pápán található a Várkertben, kissé korhadt a töve, de jó egészségi állapotban van. 980 cm a törzsének kerülete, 312 cm mellmagasságban az átmérője, Bartha Dénes szerint 370 éves. Jól illusztrálja hatalmas méretét az előtte álló két erdész. Hozzá hasonló juharlevelű platánfa Körmenden van, de nem éri el ezt a vastagságot. Ennél vastagabb haláláról számolt be dr. Majer Antal 1992-ben. A Dubrovnik közelében lévő keleti platán 600 éves volt, mellmagasságban 12 m kerületű és 3,84 m volt az átmérője.

Még él Zsennyén az ország legnagyobb és legidősebbnek tartott tölgyfája.

Már többször említették, hogy haldoklik a 10,4 m kerületű, 3,3 m átmérőjű híres kocsányos tölgyfa. 2003 nyarán, a fotó alapján láthatjuk, hogy az alsó ágai élnek, zöldek, csak a teteje száraz. A jelképpé vált famatuzsálemet a „Pro Natura” emlékérméin is láthatjuk. Reméljük, hogy még sokáig nézhetjük e lenyűgöző méretű tölgyfát, bár szemmel láthatólag nem a legjobb egészségnek örvend.

A csorvási kiállítás megnyitója

A Szépvölgyi Business Parkban, Budapest, III. ker. Szépvölgyi út 34. „Gemenc képekben” címmel a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt.-t bemutató képzőművészeti és fotókiállítás látható naponta 8–19 óráig szeptember hó 30. és november hó 30. között.

A XI. Vadászati, Halászati és Természetvédelmi képzőművészeti pályázatra több mint 50 alkotás érkezett. A zsűri a Csorváson megnyitott kiállításon Szamosmenti Antal, Deliné Szabó Éva, Recskó Béla, Miklós János, Korbely István, Halmi Anita, Valaczkai Erzsébet és Nagyné Kazi Éva munkáit külön is díjazta.

Dr. Ignác Magdolna

FORESTPRESS ERDÉSZETI SAJTÓ- ÉS FOTÓGYŰNKÖSSÉG
(ERDÉSZETI, FAIPARI, TERMÉSZETVÉDELMI, VADÁSZATI)

Hírek Események Exkluzív Sajtószelvény Krónika Archiv Galéria Művészet Hagyomány Gyermeknek Krónikájaink Sport Linkk Szolgáltatásaink Rólunk

ÜDV AZ ERDÉSZNEK! JÓ SZERENCSEIT!

Kedves Olvasó!

Engedje meg, hogy az erdészek hagyományos közzétételével üdvözöljük honlapunkon, a **ForestPress**-en. Azon a honlapon, amely talán a legelső magyar erdészeti internetes hírportál. Megértett az idő arra, hogy a világhálón végre ez a szakma is önálló felületet biztosítson a **híreinek**, az **eseményeinek**, és **fórumot** a véleményeknek. Ezekon kívül rendszeresen **exkluzív** interjúkban szólaltatjuk meg a szakma (és a rokonszakmák) képviselőit, valamint azokat az ismert személyiségeket, akiket megérintett az erdő varázslata. Továbbá **szemlézzük** az írott és az elektronikus sajtó erdészeti témájú közleményeit.

A korábbi híreket, eseményeket a **krónikában** kereshetők meg.

TÁMOGATÓINK:

Az **archívumban** olyan tanulmányokat, vitanyagokat találunk, amelyek - reményeink szerint - érdeklődésre tarthatnak számot.

Galériánkban erdészeti (faipari, természetvédelmi és vadászati) fotóarchívumot láthatunk.

A www.forestpress.hu hírportál várja az erdészeti híreket és eseményeket: posta@forestpress.hu

A harmadik oldal

Ezt is megértük. A világbíró magyar nagyvadgazdálkodás összeomlott. A baj nem jár egyedül. A közép-európai lomberdők gazdag vegetációján felnőtt, kiváló minőséget adó gím, őz, vaddisznó bűsa hovatovább csak fillérekért adható el külboni piacon. Hazai fogyasztása 300 Ft/kg áron, a nemzet egészségét védő állategészségügy jóvoltából nem ajánlott! A METRÓ árúházban 3400 Ft/kg áron igen!

Mi azért csak vadászatunk, kellően távol tartva magunkat a vadgazdálkodástól. Részesei vagyunk egy olyan számbáborúnak (minimálisan fenntartandó-maximálisan fenntartható állománylétszám), amely tökéletes vadvédelmet jelent szerte az országban. Mert azt úgy vélem nem kell magyarázni, hogy a maximumot kétszeresen meghaladó létszám esetén bány megyei vadászati felügyelő ad batározott számokat a kilövésre úgy, hogy abban körvonalazódjék valami elképzelés. Valami nagyon elromlott.

Gímbikáink átlagkora vésszesen megfiatalodott. Szaporítóképes egyedek alulbasznosítjuk. Így nem is lehet létszámot apasztani.

Van olyan vaddisznókonda, amely a kocával és öt malacával együtt 40 kg! összsúlyú.

Évente becsülnek közel 300 ezer db őzet és a teríték 60-70 ezer db! A nagy kérdés: Mi a cél? A maximum elérése? Az előbelyi egyensúlyt jelentő minimális létszám fenntartása?

Igen, mondom én. Ez esetben sérül az elvárás. Árbevétel arányos eredmény. Az előző esetben viszont súlyosan sérül az előbely, az erdei életközösség. Ez nem számít. Másrészt versenyképtelen mezőgazdaságunk tevékenységét lassan intenzív vadföldgazdálkodásnak is minősíthetjük.

Tisztelt fegyvertforgatók! Az elmélkedésnek vége! A vadkárszámla készül!

Dr. Papp Tivadar

Tartalom

Bartha Pál:

Az erdő csoportos szerkezete 278

Állásfoglalások 281

Tóth András:

Természetvédelem – kényszerből 283

Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram 4. 284

Somfalvi Ervin:

Vitaforum a Nemzeti Erdőprogramról.....286

Rakk Tamás:

Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás 287

Szép Tibor:

A valóságot látjuk, vagy amit látni szeretnénk? 290

Élénk vita... 292

Apátczóczy István:

Interjú Ambrus Gábor kerületvezető erdésszel 293

Konkolyné dr. Gyuró Éva:

A hegyi juhar 294

Wood Tech 2003, Sopron 295

Nyull Balázs:

Magánerdő-gazdálkodás informatikája 297

FVM Erdészeti Hivatal:

A magánerdő-gazdálkodás helyzete 300

MEGOSZ híradó 304

Program 2003–2008 304

Alapszabály 306

Csányi Sándor:

Ki kicsoda? 309

Mészáros Gyula:

Emlékez(z)ünk 56-ra! 310

Miről írtunk 100 éve, 50 éve? 311

Könyvismertetés 312

Egyesületi hírek 314

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXXXVIII. évfolyam 10. szám (október)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: DR. SZIKRA DEZSŐ

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrési Pál, Apátczóczy István, dr. Bartha Dénes, dr. Czerny Károly, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járás Lőrinc, dr. Sárvári János, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: CSERÉP JÁNOS elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2003. október 10.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon a Vörösalma vadászház Somogyban. Fotó: Pápai Gábor

Az erdő csoportos szerkezete

Hermann Krutzsch, az „Erdők megújítása” című könyvét (magyar kiadás 1999) a következő megállapítással indítja:

„Az őserdő, vagy természetes erdő arról ismerhető fel, hogy bennük a korosztályok mindig, a fafajok pedig legtöbbször kis-, közép- és nagycsoportosan helyezkednek el.”

A vágásos üzemmód – ideértve a rövid időtartamú, ernyős bontáson alapuló felújító vágásos technológiát is – megjelenésében mindig egykorú állományhoz vezet. Az erdő csoportos szerkezetének regenerálódását pedig a modelltablák szerint végzett gyéritek gátolják, amikor is hosszú évtizedeken át – fafaj, eredet, kor és termőhelyi osztály alapján – egy szabályos hálózat szerinti erdőszerkezet kialakításán munkálkodunk.

A vágásos üzemmód következményét a faállományra Roth Gyula – Erdőműveléstan (1935) – a következőkkel jellemzi:

„Az állomány egyenletes, teljesen zárt, a törzsek ágtiszták, a koronák aprók és magasra tolódtak fel a törzsön, a lomsátor vékony, csak nagy magasságban lebeg a törzsek tiszta oszlopain. A lombkorona és a talaj között levélzet nincs.”

Fentieket még kiegészíthetjük néhány erdő és erdőgazdálkodót egyaránt érintő káros következménnyel. Az ilyen – csoportos szerkezetétől megfosztott – erdő többnyire azért monokultúra jellegű, mert az erdőrészletben a termelési ciklus egészében többé-kevésbé homogén fényviszonyok uralkodnak. A véghasználati állomány pedig – a fejletlen korona következtében – az elvárhatónál

vékonyabb (a tíz éven belül vágásérett állományok fatömegsúlyos átlagátmérője tölgnél 35, bükknél 44 cm; ÁESZ Magyarország erdőállományai 2001. 5.4.3.3. tábla.), a magtermés pedig ritka és többnyire csekély. Az pedig, hogy a koronák idős korban való fejlődése – a bükköt kivéve – mennyire reménytelen, a magtermő állományok teljesítményének fokozására tett eddigi szerény eredmények támasztják alá.

A vágásos erdővel szemben Roth Gyula professzor az ún. régi szálalóerdőt és a szálalóvágásos erdőt a következőképpel jellemzi:

„...a legöregebb fák hatalmas koronái, amelyek a törzs hosszának kb. a felét takarják, szabadon emelkednek a levegőbe, mellettük, többé-kevésbé ár-

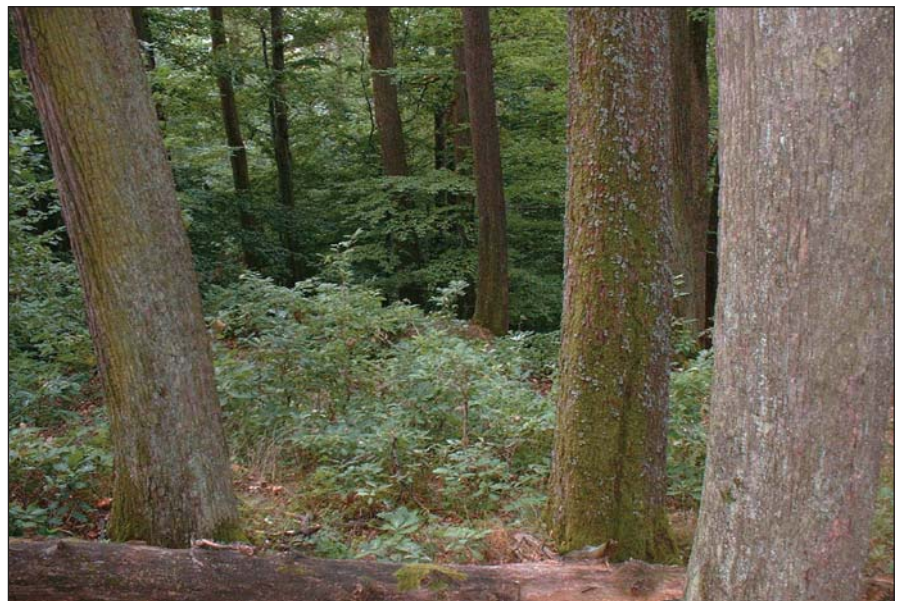
nyékolva, kisebb méretű fák állnak többnyire csoportosan, változó nagysággal, közvetlenül a talaj felett pedig apróbb-nagyobb csemeték és fácskák...

...Amíg a tarvágásos erdő lomsátorát két egymással párbuzamos síkkal bataroljuk, amelyek közül az alsó alig, a felső valamivel inkább hullámos, addig a szálalóerdő képe ezzel szemben, ha lomsátorának körvonalaít, silbuetitjét akarjuk megrajzolni, hatalmas, meredek, csúcsos hullámbegyek tömegét mutatja, amelyek közvetlenül a talaj felett kezdődve, a legmagasabb fák hegyéig emelkednek, 30-40 méteres szintkülönbséggel is.”

„...a talajt állandóan takarva tartja, ...fatermelésben tartja, ...a fák koronáit jól kifejleszti, ...több egymást követő makktermés felhasználására van alapítva, ...sikere sokkal biztosabb, mint a fokozatos felújító vágásé, ...a bibák csak kis területre terjednek...rövid idő alatt helyrehozhatók, ...Idővel a koronák itt is (szálalóvágásos erdő) egy rétegbe kerülnek, de ez a réteg jóval szélesebb, ill. vastagabb, mint az egykorú erdőnél.”

Roth professzor úr állományleírásából még levonható az a következtetés is, hogy a vágásos üzemmód a szálaló vagy szálalóvágásos erdőhöz képest jelentősen eltérő habitusú fát nevel és ebből következően az üzemmódok közötti átjárhatóság az állomány korának növekedésével egyre nehezebb.

A fentiek szerinti állományszerkezet – az erdőklíma és ebből következően a talajerő megőrzése mellett – a talajt és légtérét közel teljes mélységében/magasságában folyamatosan termelésben tartja, ami-

nek következtében a folyónövedék maximális szint körül állandósul. Ezen túlmenően lényeges különbség az is, hogy amíg vágásos üzemmódban a még erőteljes gyarapodást mutató fák is letermelésre kerülnek, addig szálalóvágásos üzemmódban vágáskényszer nincs. Faanyagromlás nélkül a vágáskor jelentős emelése csak faegyedenként/csoportonként lehetséges és nem erdőrésztelenként.

(Roth Gyula: „Szálalóvágásos eljárások minden, a szálalásra alapított rendszerből fejlődhetnek, ha szakítunk a szálalásnak avval a sarkalatos jellegével, hogy a vágás állandóan az erdő egész területére terjed”.)

A klasszikus, rendszertelen szálalást már Roth professzor úr idejében is legfeljebb csak kivételesen művelték, üzemszerűen ennek valamilyen csoportos formája terjedt el. Amennyiben a felújulási góccok/csoportok célszerűen megválasztott vonalakra vannak felfűzve – pl. Roth-féle vonalas szálalás –, a faanyagmozgatáshoz szükséges térbeli rend is kialakítható.

A szakmai közvélekedésben okkal, ok nélkül mélyen rögzült, hogy tisztán fényigényes fajokból álló erdőben ezt az üzemmódot nemigen lehet alkalmazni. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy erdőterületünk 47 százaléka bükkös és gyertyános-tölgyes klímában található, ahol a szálalóvágásos üzemmód alkalmazásának elvi lehetősége szakmailag nem vitatható.

Jeles elődeink szerint az alapelvek tiszteletben tartásával – **állandó erdőborítás, csoportos állományszerkezet – a vágásos üzemmód kiváltására még fényigényes fajok esetében is van lehetőség.** Ezt a technológiát közzérhetően szemlélteti az 1956-ban kiadott **Erdészeti Kézikönyv** 126-28. oldala (**Asztalfői szálalóerdő**). Ezt az eljárást Gayer elveiből kiindulva. Roth Gyula dolgozta ki. Működőképességének feltétele a térbeli rend, ami azt jelenti, hogy a felújulási góccok (sejtek) tengelyvonalakra vannak felfűzve, a kitermelt faanyag mozgatása pedig kijelölt közelítő nyomokon történik. A felújító szálalóvágások a góccok rendszeres tagítását jelentik oly módon, hogy az átmenet a bontatlan állomány felé fokozatos. Ez az eljárás egyrészt változatos fényviszonyokat teremt – ami az elegyesség alapfeltétele –, másrészt így féken tartható a gyomosodás is.

Természetkímélő eljárások esetében mindig felmerül a faanyagmozgatás problémája, és ennek költségessége. Külföldi példák (Thüringia) alapján mondható,

hogy ez szakmailag és pénzügyileg eltűzött félelem, különösen akkor, ha a felhasználás és erdőművelés költségét összesítve vizsgáljuk. Csoportos szálalóvágásnál a fákat a góccokból kifelé kell dönteni, a faanyagot pedig úgy kell mozgatni, mint gyérfítésben. Óvatos bontás, kijelölt közelítőhálózat, valamint megfelelő munkafegyelem mellett a döntési-közelítési kár minimalizálható. **Ez a gazdálkodási mód persze az összes közreműködőtől – munkás, művezető, műszaki vezető, erdőtervező, erdőfelügyelő – a jelenleginél szakmailag sokkal igényesebb munkát kíván.** Ha pedig a faállomány néhány százaléka „befalazódva” kiközéltethetlenné válik, azt természetvédelmi céllal – vastag dimenzió, lábón, illetve földön korhadó faanyag – ott kell hagyni. Az arányokra természetesen figyelni kell!

A vágásos üzemmód másik alternatívája lehet a szellemiségében fentiekkel rokon készletgondozó gazdálkodás, melynek lényegét **H. Krutzsch** könyvéből kiragadott alábbi gondolatokkal kívánom érzékeltetni:

„A készletgondozás a fentiek értelmében semmi esetre sem valamilyen szabályt követő gyérfítés, ... a rossz és jó élőfakészlet-részek mindig kisebb-nagyobb csoportos elrendezésűek, ezért a gyérfítésnek soha nem érhetik el azt a kívánatos célt, hogy az élőfakészlet egyre jobb legyen. A gyérfítés fogalom meghatározása ui. feltételezi az egyenletes állományszerkezet fenntartását az erdőnevelés befejezéséig. ... A készletgondozás nem ismeri az elő- és véghasználatot. Fő ismertetőjele a mindenkori legrosszabbnak az eltávolítása, ... tekintet nélkül az egyenletes állományszerkezet megtartására... A készletgondozó beleményülések... csoportos fellazuláshoz és újulathoz vezetnek... A készletgondozásnál azonban az erdőklima megmarad, ... A készletgondozás során előállott bézagok nem basonlítanak egy zárt állományban mesterségesen belevágott lékhez, amely úgy működik, mint egy kút aknája, ... az átmenet az üres térről az állományig fokozatos... A fény a talajt és egyúttal az újulathoz is csak időszakosan éri, ... A természetszerű gazdasági erdőben a korosztályos szerkezet helyébe a vastagsági csoportos szerkezet, mindenekeletű a faminőségi osztályok viszonyai lépnek... Ismernünk kell az élőfakészlet fajfajösszetételét, vastagsági csoportjait és minőségi osztályait... a növedéket, annak fajfaj, vastagsági csoport és minőség szerinti összetételét... ... a hozadékszabályozás-

hoz alapvetően ellenőrző vizsgálatot és ennek alapján teljesítményvizsgálatot kell végezni... Az erdőrendezés nem teheti meg, hogy öncélúan működjék, ... A természetszerű erdőgazdálkodás nem új üzemmód, hanem legfőbb elv... **Mielőtt a természetszerű gazdálkodást el lehetne kezdeni, biztosítani kell az ehhez szükséges feltételeket.**”

A készletgondozó gazdálkodásra való átállás időhorizontját, valamint a faállomány belső szerkezetének és értékének modellszerű változását a könyv 168-70. oldala igen meggyőzően szemlélteti. Amennyiben a nevelővágásokat, ahol az célravezető – szakítva az egyenletes állományszerkezetre való törekvéssel – a jövőben a készletgondozó gazdálkodás elvei szerint végeznénk, véghasználati korra az állományok differenciálódása már oly mértékűt érme el, hogy az „asztalfői” modell, vagy egyéb térbeli rend alapján álló, folyamatos erdőborítást biztosító eljárás szinte észrevétlenül kerülhetne bevezetésre. Ez a hosszú idő egyébként lehetővé teszi a vadlétszám normalizálásához, a technológiai elemek kicsiszolásához, a megkövesedett szemlélet lassú változásához, valamint a jogszabályi keretek módosításához.

A természetkímélő gazdálkodásra való átállás alapfeltételei felsorolásszerűen:

– Hatékony intézkedések a vadlétszám normalizálására, hiszen erdőfelújítást védő – esetünkben az erdő folyamatos megújulásának természetes folyamatát blokkoló vadlétszám távoltartását szolgáló – tömeges kerítésépítés, mint technológiai elem, szóba sem jöhet.

– Közös gondolkodás a megvalósítás részletkérdéseiről.

– Az erdészeti igazgatás szemléletmódjának és gyakorlatának (üzemtervezés és felügyelet) korszerűsítése.

– A támogatási rendszer korszerűsítése és stabilizálása, mivel az átállás – ha az a véghasználati korú erdők számottevő területére kiterjed – több évtizedig tartó bevételecsökkenéssel járhat. A vágásérett állományok/állományrészek letermelési idejének megnyújtásával ugyanis a véghasználati lehetőségek viszonylag hosszú ideig szűkülnek, illetve készletgondozásnál évtizedeken át túlsúlyba kerülhet a gyengébb minőségű faanyagtermelés.

– Széles körű felvilágosítás és képzés az erdőtulajdonosi-gazdálkodói-igazgatási körben.

– Jogszabály-módosítások.

Végül mi az a kényszerítő körülmény, ami miatt változtatni kell?

H. Krutzsch: „...a kisebb-nagyobb csoportos szerkezet annál szembe-tűnőbb lesz, minél kedvezőlenebbé válik az égbajlat délről északra, vagy a völgyből a gerinc felé haladva, amivel egyidejűleg a fás növényzet elszegényedése és az élőfakészlet csökkenése is együtt jár.”

Az elmúlt évtizedek időjárását vizsgálva úgy tűnik, hogy térségünkben az erdőtenyészet klimatikus feltételei tartósan romlanak. Fenti idézet alapján adódik az a következtetés, hogy **ha az ökológiai körülmények romló tendenciáját figyelmen kívül hagyjuk, akkor a mesterséges eljárásokon alapuló erdőfenntartási költség állandóan nőni fog**, mivel e költség az erdő természetes állapottól való eltérítésének áráként fogható fel.

Továbbá súlyos veszélyt hordoz magában az a szakmai önáltatás is, hogy a jövedelmezőséggel kapcsolatos probléma – a mezőgazdaságtól eltérően – az erdőgazdálkodást elkerüli. E tekintetben „rejtett bombaként” ketyeg a vágásos üzemmódon alapuló erdőfenntartás nemzetgazdaság átlagát jelentősen meghaladó élőmunka igényessége. Ebből következően **EU csatlakozásunk után a vágásos üzemmód közgazdasági okból – a munkabérek felzárkóztatása – igen hamar nagy térségekben válik finanszírozhatatlanná.** (A volt NDK-ban egy hektár mesterséges erdősítés költsége mintegy 10 000 euró, amit az ottani erdőtulajdonosok nem vállalnak.)

Megjegyzendő, hogy az ökonómiai jellegű problémákon túlmenően a vágásos üzemmóddal szemben – különösen a városok közelében – egyre fokozódó **társadalmi tiltakozás is észlelhető.**

Az erdőgazdálkodás jövedelmi pozícióinak romló tendenciája következtében az erdőterület mennyiségi és az erdő minőségi megőrzésére két eltérő stratégia kínálkozik.

Erdőklimában a vágásos üzemmóddal – a jelenlegi rendszer önfinanszírozó képességét továbbra is feltételezve – fokozatosan vissza kell vonulni azokba az első három termőhelyi osztályba tartozó erdőkre, ahol az átállás a legértékesebb faállományok letermelési idejének jelentős meghosszabbításával az erdőtulajdonos/gazdálkodó rövid távú érdekeit súlyosan sértené. A többi ökonómiai értelemben vett gazdasági erdőben pedig – különös figyelemmel a gyérités korú erdőkre – ahol lehetséges, meg kell kezdeni az állandó erdőborítású üzemmódra való átállást. A leggyengébb termőhelyen levő erdőket pedig a fenti elvek mentén – a gazdálkodás távlati felhagyásának szán-

dékával – költségtakarékos módon természetközeli állapotba kell visszavezetni. A vágásos üzemmódról való átálláshoz a már említett Erdőműveléstan 494-497;522-534;563-576 oldalai, valamint az Erdők megújítása című könyv tartalmaz ma is követhető iránymutatást.

Fentiekkel ellentétben – erdőssztyepp klímában – az erdőterületek mennyiségi megőrzése elsősorban fokozott támogatás mellett remélhető, hiszen a gyenge hozamú, de közérdekből fenntartandó kultúrerdők megőrzéséhez gazdálkodói érdek általában nem fűződik.

Ezen túlmenően, szakítani kell a minden termőhelyre érvényesített zárt erdő követelményével is. Ez, az e tájban szakmailag nem indokolható elvárás a gazdálkodót egyrészt felesleges költségbe veri (többszörösen megismételt pótlások, elhúzódozó ápolások), másrészt – többnyire gazdasági haszon nélkül – tájidegen fajok/fajták (pl. Pinus-félék) alkalmazására kényszeríti. Erdőssztyepp klímában őshonos fajokból álló, biológiai értelemben vett erdő (kocsányos tölgy, hazainyár) esetében – a termőhely tükröképeként – az állomány differenciálódásával, szélsőséges esetben akár hiányával, már viszonylag fiatal korban érvényre jut az erdő csoportos szerkezete, amit el kell fogadnunk.

Cikkemet **H. Krutzsch**tól vett idézettel kezdtem és azzal is zárom be:

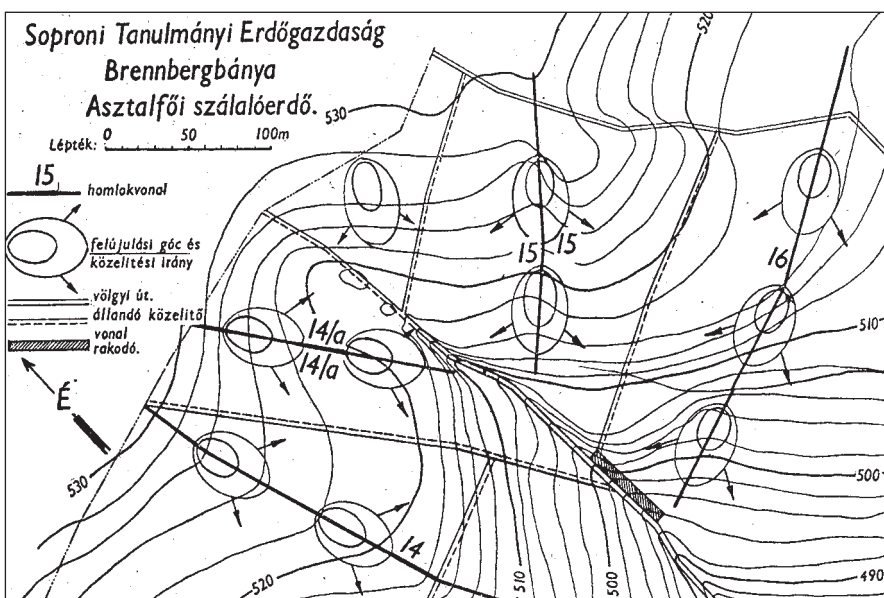
„A természetszerű erdőgazdálkodás nemcsak a legmagasabb fokú és legnagyobb mértékű természetvédelem, ...hanem rajta keresztül kapcsolódik be az erdőről vallott felfogásunk... egy biológiailag kiegyensúlyozott életigenlő filozófiába. Mert úgy vizsgáljuk és kezeljük az erdőt, mint életközösséget, ...”

Fenti idézet szellemisége alapján az emberiség a környezetbarát és megújuló

faanyagot nem nélkülözheti, ugyanakkor a faanyaghoz felelősen csak megfelelő szakmai korlátok között juthat. Véleményem szerint e korlátok tekintetében **a természetvédelem stratégiája alapvetően téves, mivel a védelem alá vonás önmagában semmit sem old meg, a lényeg az erdőkezelés/erdőfenntartás mikéntje.** Ha az alapvető körülmények – pl. a vadlétszám – nem változnak meg kedvezően, akkor a védelem alá vonás stratégiája hosszú távon szakmai kudarcra van ítélve.

Ugyanakkor **a védelem alá vonás a tulajdonjogot – mint Alkotmányban biztosított (13. §.) alapjogot – indokolatlanul sértheti.** Alapjog ugyanis csak szigorú feltételekkel – törvénnyel; alapos közérdek esetében, ha a tulajdonkorlátozás arányban áll a közérdekkel; megfelelő kompenzáció ellenében – korlátozható. A tulajdonjog védelme az állami tulajdont is megilleti, de természetesen az állam az erdőtulajdon használatára feltételül – a tulajdonos jogán – az általánoshoz viszonyítva szigorúbb feltételeket is szabhat. Ezt a kérdést viszont a vagyonkezelői szerződésben/megbízásban kell egyértelműen szabályozni. **E gondolatmenet alapján a jelenleg érvényesülő természetvédelmi stratégia – a védelem alá vont erdőterületek állandó növelése – törvényességi aggályokat is felvet, hiszen a cél – az erdők természetszerű állapotban való tartása – megfelelő gazdálkodással, védelem alá vonás nélkül is elérhető.** A tulajdonjog ilyen nagyarányú – az EU átlagát jelentősen meghaladó – korlátozása csak a cél-eszköz rendszer vizsgálatának mellőzése, illetve az arányosság kritériumának figyelmen kívül hagyása mellett lehetséges.

Fotók: **Varga Béla**

Állásfoglalás

Az Országos Erdészeti Egyesület hazánk második legrégebbi egyesülete – 2001-ben ünnepelte 150 éves fennállását – taglétszáma megközelíti az ötezer főt.

Az egyesület területileg hat régióra különül el, melyből a legnépesebb – a tagság több, mint ötödét – ezer főt kitevő régiója a Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala, Veszprém megyét magába foglaló nyugat-dunántúli régió.

Egyesületi Alapszabályunk 2.§. 1. bekezdése kimondja:

„...az Országos Erdészeti Egyesület célja az erdővel, mint legfontosabb szárazföldi ökológiai rendszerrel és megújítható természeti erőforrással való tartós gazdálkodás elméleti és gyakorlati alapjainak gazdagítása, a természeti értékek megóvásának elősegítése, valamint a társadalom hosszú távú érdekeinek és a fenntartható fejlődés szakmai alapelveinek a képviselése”...

Az egyesület 3.§. 1.1. pontja a *Természetvédelem* címszó alatt a következőt mondja ki:

„...közreműködik természetvédelmi döntések szakmai előkészítésében, önálló javaslatokat dolgoz ki...”

Előzmények: az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-től származó információ alapján országos szinten 58 231 ba erdőterületet kíván a természetvédelem vagyonkezelésbe vonni, mely területen jelenleg a többségi állami tulajdonú erdészeti részvénytársaságok gazdálkodnak.

Nekünk, erdész szakembereknek, akik különböző területeken (erdészeti, természetvédelmi hatóság, tudományos intézetek, erdőgazdálkodó, vállalkozó stb.) dolgozunk az erdőkért, **kötelességünk állást foglalni a tervezett, esetleges kezelői változás ügyében!**

A nyugat-dunántúli régió helyi csoportjainak titkárai a régióbeli tagság nevében ezen állásfoglalást hozták meg a mai napon e témában:

– Szakmai megfontolás nem indokolja a kért területek túlnyomó részének kezelői jogának megváltoztatását, mivel a természetvédelmi előírások és korlátozások eddig is teljes mértékben megvalósultak, amit az is bizonyít, hogy a területileg illetékes elsőfokú természetvédelmi hatóságok sem kifogásolták a védett területeken folyó erdőgazdálkodási, szakmai munkát.

– Ezen védett területeken is – mint minden más erdőterületen az országban, – a tíz évre érvényes *üzemtervek* szerint gazdálkodtak és gazdálkodnak a jelenlegi kezelők.

– Az erdőgazdálkodási tervek (körzeti, üzem- és éves tervek) szerves és *kiemelten fontos részét* képezik a *természetvédelmi előírások*, melyeket az erdészeti és természetvédelmi hatóság jóváhagyott, és az erdőgazdálkodó e szerint gazdálkodik.

– A többségi állami tulajdonú erdészeti rt.-k is eddig önfenntartó módon látták el az erdő hármass funkcióját, vagyis védelmi, közjóléti és gazdasági feladatát.

– Az állami erdők kezelése eddig is megfelelt a természetvédelmi, erdő- és államháztartási törvényeknek.

– A nagy területű, összefüggő, korábban gazdasági rendeltetésű kultúrerdők kezelőváltását semmi nem indokolja.

Az esetlegesen bekövetkező kezelőváltás a következő kérdéseket ébreszti bennünk:

– **Szüksége van-e az országnak ezekről a területekről kikerülő fanyagra?**

– **A jelenlegi jogi eszközök miért nem elegendők a természetvédelmi szempontok érvényesítésére az erdőgazdálkodásban?**

– **Milyen eszközrendszere van a természetvédelemnek az így várhatóan megnövekvő erdőgazdálkodási feladatok ellátására?**

– **Mi lesz a további sorsa a terüle-**

ten jelenleg is elkötelezetten dolgozó kollégáknak?

– **Mi lesz a további sorsa a most még működő erdészeti infrastruktúrának, telephelyeknek, gépeknek?**

Ha az eddigiektől eltérő, új szempontok merülnek fel az állam, illetve a természetvédelem részéről a védett területeken folyó gazdálkodásban és ehhez állami forrásokat biztosítanak, úgy ezen új elveknek is képesek megfelelni a jelenlegi erdőgazdálkodási szervezetek, ezért véleményünk szerint emiatt sem szükséges a kezelőváltás.

A fentiekre való tekintettel a régió teljes egészében és egyetértésben felhívja az Országos Erdészeti Egyesület vezetését, hogy a kialakult bizonytalanságot oldja fel, szerezzen be és adjon meg minden elérhető információt a tagság részére!

Szombathely, 2003. szeptember 2.

Bejczy Péter

Szombathelyi Csoport

Hajdu Tibor

Zalaegerszegi Csoport

Greguss László Géza

Győri Erdőgazdasági Csoport

Nagy Frigyes Vince

Veszprémi FVM Csoport

Schumacher István

Veszprémi HM Csoport

Stubán Zoltán

Pápai Csoport

Tihanyi Gyula

Nagykanizsai Csoport

Vita 50 ezer hektár védett erdőről

A környezetvédelmi tárca elképzelései szerint jövőre a nemzeti parkok átvennék mintegy 50 ezer hektárnyi védett erdő vagyonkezelését az állami tulajdonban lévő erdőgazdaságoktól. Az érintett erdőgazdaságok hevesen tiltakoznak az elképzelés ellen.

Haraszthy László, a környezetvédelmi tárca természetvédelemért felelős helyettes államtitkára kérdésünkre azt mondta, a szóban forgó védett erdőket elsősorban természetvédelmi szempontok alapján kell gondozni, és ezt a feladatot a jövőben a nemzeti parkoknak kell ellátniuk. Hozzátette, céljuk nem a haszonszerzés, hiszen elsősorban olyan erdők vagyonkezelésének átvételéről van szó, amelyek jelentős természeti értékkel bírnak, gazdasági szempontból viszont kevésbé hasznosíthatók.

A minisztérium a közelmúltban elküldte szakmai javaslatait az ÁPV Rt.-hez, a 19 állami tulajdonú erdőgazdaság tulajdonosához, ám a vagyonkezelő

szervezet egyelőre még nem alakította ki az álláspontját az ügyben. Barátossy Gábor, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium erdészeti hivatalának elnöke előkészítetlennek tartja a környezetvédelmi tárca javaslatát, amely szinte teljesen felborítaná egyes erdőgazdaságok gazdálkodását, jelentős bevételkiest okozna a cégeknek, sőt létszámleépítésekkel is együtt járna, ami ronthatná a megmaradó erdők kezelésének szakmai színvonalát is. Bár az ügyben még nem született kormányzati döntés, az érintett nemzeti parkok és az erdőgazdaságok között már megindult az egyeztetés az átadásra kerülő erdőkről. Ezek a tárgyalások több helyen is heves indulatokat váltottak ki. Haraszthy László ugyanakkor úgy véli, az erdőgazdaságok félelmei teljesen alaptalanok, a változás nem okozna jelentős bevételkiest az erdészeteknek, és nem követné elbocsátási hullám sem.

(Népszabadság)

Az Őrségi Nemzeti Park Tudományos Tanácsadó Testületének állásfoglalása a védett erdők természetvédelmi vagyongazdálkodásba vételéről

A jelenlegi tervek szerint országosan 58 ezer hektár állami tulajdonú védett erdőterület kerül átadásra az állami erdészeti részvénytársaságoktól a szintén állami nemzeti parkok vagyongazdálkodásába. Ez mindösszesen az állami erdők területének 5 százaléka.

A világon elfogadott gyakorlat, hogy a nemzeti parkokban a területek vagyongazdálkodását a természetvédelmi szervezet végzi. Ez nemcsak a világ gazdag országaiban (Kanada, USA) van így, hanem pl. Dél-Kelet-Európában is. Kontinensünkön egyre nagyobb teret hódít már a természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás, mely az EU-hoz való csatlakozás során Magyarországgal szemben is jogosan megfogalmazott elvárás. A profitorientált erdőgazdálkodással szemben a társadalom igényeinek jobban megfelelő, az erdők közéleti, védelmi funkcióit figyelembe vevő erdőgazdálkodásnak kell teret nyernie.

A társadalom részéről a hazai nagyüzemi erdőgazdálkodással szemben jogosan megfogalmazott, az Őrség területére is érvényes kritikai észrevételek az alábbiak:

- Nagy területű monokultúrák létrehozása a természetszerű, elegyes erdők helyén.
- Az eddig alkalmazott gazdálkodási mód fokozza az erdőállományok károsításra való érzékenységét. Ennek eredménye például az Őrségben a lucfenyő tömeges pusztulása.
- Intenzív gépesítés és vegyszerezés, amely más káros hatása mellett a kézimunkaerő-igényt is csökkenti.
- Tarvágásos technológia alkalmazása, mely az Őrségben az elmúlt időszakban szinte kizárólagos volt.
- Az erdők fatermesztési funkcióján kívüli, védelmi és rekreációs szerepének háttérbe szorítása.
- A megtermelt faanyag feldolgozatlan formában történő tömeges külföldi értékesítése.

A természetvédelmi erdőkezelés előnyei a profitorientált erdőgazdálkodással szemben:

- Növeli az erdők ellenálló képességét, egészségesebb erdőket lehet a jövőben fenntartani.
- Az állandó erdőborítást adó kezelés a tarvágással szemben folyamatosan

biztosítja az erdők védelmi és jóléti szerepének érvényesülését.

- Fenntartja az erdei élővilág sokféleségét.
- Az erdővagyon és annak biológiai értékét nő.
- Jelentősebb élőkommunitás-igényű, ami az Őrségben növeli a foglalkoztatottságot.
- A táj állapota javul, ami segíti a szelíd turizmus megtartását és fejlesztését.
- Fentiek megvalósulásával a társadalom elégedettsége nő.

Az erdők nemzeti parki vagyongazdálkodásba vételével bizonyíthatóvá válik, hogy a természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás üzemi méretben is életképes. A természetvédelemben jelenleg dolgozó és az erdőgazdálkodóktól átveendő erdész szakemberek együttes munkája révén biztosítható lesz hosszú

távon a biológiai értékek védelme az Őrségi erdőkben is. Ennek a kezelési formának az eredményes meghonosodása nélkülözhetetlenül segítheti az Őrség magánerdeiben a hagyományos kisparaszti szálaló gazdálkodás újraélesztését. Feloldhatóvá válik a természetvédelem egyik alapfeladata (biológiai sokféleség megőrzése) és a védett természeti területeken folytatott profitorientált nagyüzemi erdőgazdálkodás között feszülő ellentét.

A fentiek alapján támogatjuk az Őrségi Nemzeti Park területén levő állami erdők természetvédelmi vagyongazdálkodásba adását.

Őrízsepet, 2003. szeptember 26.

Az Őrségi Nemzeti Park Tudományos Tanácsadó Testülete nevében:

Dr. Pócs Tamás
akadémikus, elnök

Új elefánt alfajt fedeztek föl

Az indiai elefánt egy új alfaját fedezték fel Borneó szigetén – jelenti a WWF, a világ legnagyobb civil természetvédelmi szervezete. Az alfaj a borneói törpe elefánt nevet kapta.

A borneói elefántok eltérő jegyekkel rendelkeznek, mint az Ázsiában és Szumátrán élő rokonaik; ezeket a különbségeket már korábban is felismerték a tudósok. A felfedezéshez – mely szerint külön alfajról van szó – az a régóta húzódozó vita vezetett, amely azt hivatott kideríteni, hogy a borneói elefánt vajon őshonos-e a szigeten, vagy a XVII. században telepítették be. Az eltérő szakmai nézetek és a külső-belső tulajdonságok közötti különbségek végül DNS-vizsgálatokhoz vezettek, amelyek igazolták: a Borneó szigetén élő elefántok őshonosak, sőt, az indiai elefánt külön alfajába tartoznak.

A borneói törpe elefántok körülbelül 300 000 évvel ezelőtt váltak el a többi, Ázsiában élő alfajtól. Azóta az elkülönült törzsfajlás során kisebb termetűvé váltak, nagyobb a fülük, hosszabb a farkuk és viszonylag egyenes az agyruk. Szelídebbek és barátságosabbak, mint ázsiai rokonaik.

„A genetikai különbözőség miatt a borneói törpe elefánt állomány óriási je-

lentőségű, és az alfaj védelmét teljesen külön kell szervezni. Ennek érdekében szükséges, hogy a jövőben tanulmányozzuk a szaporodásuk jellemzőit, a fiatalok túlélési arányát és a beltenyészet hatásait”, hívta fel a figyelmet Tengku Zainal Adlin, a WWF Malajzia elnöke.

A kutatásokat többek között a WWF támogatta.

További információ: *Steiner Attila*, programvezető, WWF Magyarország. Telefon: (1)214-5554/131, e-mail: attila.steiner@wwf.hu

Foto: Szilacs László

Természetvédelem – kényszerből

Egy érintett elmondása szerint siketek párbeszédévé fajult az a minap Debrecenben megtartott tanácskozás, amelyen a Hortobágyi Nemzeti Park (HNP) bejelentette, újabb területeket jelöl ki tájvédelmi körzetnek. Az ezeken a területeken gazdálkodók közül többen elégedet-lenségüknek adtak hangot.

Hatvani Lajos, a tanácskozáson részt vett Vezseny polgármestere, lapunknak elmondta, falujukban újabb 300 hektárral kívánja bővíteni a HNP a tájvédtett körzet területét. Vezsenyen most is van tájvédtett körzet. Területe 130 hektár. Ez növekedne több mint a kétszeresével.

Az indokok okaiként azt említette a polgármester, hogy az európai elvárásoknak még inkább meg kell felelni. Meg kell őrizni a természet eredeti állapotát, és ez érintett területeken a természetvédelmet száz százalékban garantálni kell.

Csakhogy a tájvédelmi területen különleges szabályok vonatkoznak a gazdálkodásra. A polgármester azt sérelmezte, hogy messzemenőkéig figyelembe veszik az állatok és a növények „érdekeit”, de a gazdálkodókat teljesen figyelmen kívül hagyják. Hogy a tájvédtett nyilvánítást követő korlátozás miatt keletkező kártérítést ki fogja kifizetni? Erre nincsen jogszabály. Az egyeztetésen nem véletlenül alakult ki puskaporos hangulat... A vezető hozzátette, bonyolítja a helyzetet, hogy most alakul az új Vásárhelyi-terv is. Szerinte meg kellene várni, hogy milyen területi szükséglete van az árvízvédelmet szolgáló tervnek, és csak utána kellene kijelölni a tájvédtett körzeteket. Hatvani Lajos azt javasolja, hogy ha ki akarnak alakítani tájvédelmi körzeteket, akkor adjanak hozzá támogatást is.

– A HNP a zömmel a Közép-Tisza vidékén található 7346 hektáryi tájvédelmi körzetet ki akarja bővíteni újabb 11 ezer 140 hektárral – mondta lapunknak *Répászkó Miklós* abádszalóki erdőtulajdonos, aki szintén jelen volt a tanácskozáson. Az abádszalóki erdőbirtokos szövetkezet szaktanácsadója, az Országos Magánerdőtanács elnöke hozzátette, az intézkedés több megyét és legalább 25 ezer gazdálkodót érint a Tisza mentén, leginkább Kőtelek, Tiszasüly környékén és a Tisza Szolnok alatti szakaszán.

A gazdálkodók azt sérelmezik, hogy a HNP a természetvédelmi törvényre hivatkozva hatósági kényszerintézkedéssel akarja bevezettetni az érintett terüle-

teken a további természetvédelmi korlátozásokat. A megoldás egyáltalán nem európai színvonalú, húzta alá *Répászkó Miklós*. A természetvédelmi értékek érvényesítése miatt bekövetkezett korlátozásokra kárpótlást lenne kötelező a természetvédelmi hatóság fizetni. Erről törvény rendelkezik. Csakhogy a fizetésről már hallani sem akar a nemzeti park, mert nincsen végrehajtási utasítás! A természetvédelemről szóló törvény tehát él, azt kötelező betartani, de kompenzációra nem lehet igényt tartani.

– Normális esetben állampolgári jog lenne, ha engem valaki korlátoz vagy arra kényszerít, hogy korlátozzam a termelésemet, a vagyonom működtetését (ami egyben megélhetést érintő kérdés), akkor ezért tudnom kellene, hogy mikor milyen értékű pénzüsszegre számíthatok. De erről szó sincs. A természetvédelmi hatóság elvárja, hogy január 15-től szeptember 1-ig ki se menjek a saját területemre. A természetvédelmi értékek érvényesítése teljes egészében a tulajdonos terhére történne – mondta a szaktanácsadó, hozzátéve: a tanácskozáson jelen levő tulajdonosok megpróbálták kifejezni álláspontjukat. Olyan hangnemben közzölt válaszokat kaptak azonban, amitől a bicska kinyílt a zsebükben.

A gazdálkodó hangsúlyozta: mióta kezükbe került a terület, azaz 1992 októbere óta a természetvédelmi érdekeket önszántukból kiemelten kezelve gazdálkodtak. Kimutatásaik szerint hektáronként évente 25 ezer forint közvetlen hátrányuk keletkezett abból, hogy a természetvédelmi érdekeket tudomásul véve gazdálkodtak. Az új felállásban további hátrány érne őket.

Kiemelte, ők nem a természetvédelmi területek kijelölése, hanem a végrehajtás módja ellen ágnak. Az újabb követelmények miatt gazdálkodásukban további más módszerekre kényszerülnek, ezért a vagyoniukban újabb hátrányokat szenvednek. Ezeket a problémákat szeretnék megbeszélni. A jelenlegi megoldással nem értenek ugyanis egyet, hiszen minden teher a földtulajdonoson van. Különben is, ott, ahol most ki akarnak jelölni természetvédelmi területeket, a hatóság nekik, gazdálkodóknak köszönheti, hogy jelentős természeti érték képződött az évek során.

Répászkó Miklós is megemlítette az új Vásárhelyi-tervet. Tavasszal azt mondták nekik, hogy az árvíz levonulása érdekében a hullámtéren (anyagi haszonnal) gazdálkodhatnak. Most meg ugyanott a természetvédelmi területek kijelölése

esetében homlokegyenest mást várnak el tőlük. Mellesleg az új Vásárhelyi-terv és a természetvédelem is egy minisztérium alá tartozik. Feltette a kérdést: nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal?

A szakember három megoldást is javasolt, de mindet lesöpörték az asztalról. A HNP csak egyet tud elismerni: a kényszerítést...

Tóth András

Répászkó Miklóstól megtudhattuk, a tanácskozás végén kiderült; jelen volt azon a természetvédelmi bivatal két munkatársa is, akik azonban mélyen hallgattak. Csak amikor már mindenki hazaindult volna, akkor derült ki, hogy ott voltak. A velük történt rövid beszélgetésnek egészen más volt a hangszíve, mint a tanácskozásé, és a véleményegyeztetésre némi remény látszik, arra azonban Debrecenben már nem kerülhetett sor. A magánerdőtanács az erdőtulajdonosokkal együtt fórumot tart októberben.

* * *

Parkerdő. Egy korábbi megállapodás értelmében a karcagi önkormányzat a Nefag Rt.-vel közösen pályázatot nyújt be városerdő kialakítására a sportpálya körül. Az Állami Erdészeti Szolgálat a pályázati anyagot támogatásra javasolta, így a leendő parkerdő első ütemének kialakítására 2 millió forint támogatást biztosít az Rt.-nek. Az önkormányzat ehhez saját forrásként egymilliót ad, így ebben az évben első lépésként megvalósulhat a tomaösvény.

DE (Új Néplap)

Afrika talajairól

Az afrikai kontinens területén a talajviszonyok gyökeresen különböznek az európaiaktól. Ezért a nálunk megszokott mezőgazdálkodási gyakorlat ott nem lehetséges. Az afrikai talajok 18%-a rendelkezik megfelelő bázisítettséggel, zömmel a vulkáni kőzetből alakultak. A többi talaj a sok eső miatt alacsony bázisítettségű, agyagásványai között a kaolinit-típusúak a leggyakoribbak. Ezért a talajok termőképessége kicsi. Trágyázással lehetne ezen segíteni, de a főzéshez szükséges energiaforrásként használják el a szárított tehéntrágyát. A tüzelőhiány okozza az erdők irtását, ez viszont növeli az eróziós károkat.

A fejlett világ többre menne, ha fegyverkezés helyett ezeknek a gondoknak orvoslására fordítaná anyagi eszközeit.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram Magyarországon IV. rész –

A szakértői csoportok operatív programjavaslatai:

– Állami erdővagyon megőrzése, az erdő értékeinek gyarapítása.

– Az állami erdőgazdálkodás hosszú távú működőképességének biztosítása a közcélok fokozottabb érvényesítése érdekében.

Állami erdővagyon megőrzése, az erdő értékeinek gyarapítása

Az erdészeti politika egyik legaktuálisabb kérdése a nemzeti erdővagyon védelme, tartamos hasznosítása, fejlesztése. A tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodás feltétel- és ellenőrzési rendszerének működése a vagyonérdekelt erdőgazdálkodás (erdővagyon-gazdálkodás) kulcskérdése. (Erdővagyon-gazdálkodás: Az erdővagyonnal való olyan gazdálkodás, amely tartamosan biztosítja az erdő több célú használatát és az erdő szerkezetének, minőségének egy kedvezőnek ítélt célállapot felé közeledését (Király L. 1986). Az állam mint tulajdonos nem csupán magának őrzi meg természeti környezetünk e szegmensét, hanem az erdő összes vagyonelemét tekintve felelős a társadalom minden tagja felé. Minden erdő közérde jelleget mutat, de ez különösen markánsan jelenik meg az állami tulajdon esetében. Alapvető feltétel az állami erdővagyon és sokrétű szolgáltatásainak megőrzése, tudatos fejlesztése. Az állami erdők a fa és más nem fa erdei termékeik kívül a közjavak és externáliák széles skáláját nyújtják a társadalom számára. A tulajdonosnak kötelessége az erdőgazdálkodás alá vont területek minél szélesebb körű hasznosításának elősegítése, élve a tulajdonosi jogokkal, az erdészeti haszonvételen túl piacosható és nem piacosható javak és szolgáltatások tekintetében.

Az állami erdővagyonot célszerűen működtetni, csak annak elemeit ismerő, avval a társadalmi elvárások szerint egy-

séges szellemben – a páneurópai kritériumrendszernek megfelelő tevékenységet folytató – a szükséges szakértelemmel és tulajdonosi jogosítványokkal rendelkező szervezet tudja. Kell érdekérvényesítő képesség is elvárt ahhoz, hogy hatékonyan képviselhesse az államot akár saját az erdőfenntartásra, gazdálkodásra hatást gyakorló tulajdonosi vagy igazgatási szervezeteivel szemben is.

A vagyonkezelés folyamatában a tulajdonos érdekében lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a ciklikus erdőtervezések során speciális, a vagyontra vonatkozó mutatók is megállapításra kerüljenek, támogatva a vagyonérdekelt gazdálkodást. Az állami erdővagyonnal kapcsolatos tulajdonosi döntések meghozatalánál törekedni kell a komplex, minden lehetséges számba vehető elemet tartalmazó értékelések eredményeire.

A program megvalósítása során prioritást élvez a meglévő vagyon **minden lényegi vagyonelemére vonatkozó megtartása**, az állami birtoktestek megőrzése, szerkezetének a társadalom igényeihez való illesztése. Megfelelő birtokpolitikai irányelvek alkalmazásával állami kézben kell tartani mindazon erdőteste-

ket, amelyek célszerűen az egész társadalom érdekeit szolgálják és közérdekből fokozottan fenntarthatók, vagy hozzájárulnak gazdaságos működésük révén a veszteségesen fenntartható, de számos nem piaci értéket nyújtó és ennek okán mindenképpen fenntartható erdőknek. Ezen elv figyelembevételével törekedni kell a teljes vagyon megtartására és egy kézben való kezelésére, hiszen minden megosztási kísérlet fokozza a kedvezőtlen hasznosítás és vagyonvesztés kockázatát. Az állami erdők tulajdonosát célszerűen nagy tapasztalattal rendelkező, megfelelő jogosítvánnyal rendelkező szervezet képviselheti. Minden kísérletezés újabb szereplők bevonására fokozott kockázati tényezőt jelent, hasonlóan az erdők privatizálására irányuló törekvésekhez. Nem felejthetjük el annak ellenére, hogy hazánkban kivételesen az erdőállomány legjobb része van állami tulajdonban a jövedelmet termelő erdők magánosítása a szűkös források további csökkentését, esetlegesen a visszafordíthatatlan nem vagyongazdálkodási szempontok szerinti célszerűtlen vagyonvesztést eredményezhet. Magas társadalmi értéket jelentő védett és egyéb közcélokot szolgáló erdők esetében pedig értelmetlen tevékenység.

Az állami erdők természeti járadéka a legfontosabb forrása az erdők fenntartásának. Nem lehet azonban egyetlen forrása, hiszen köztudott, hogy a közgazdasági környezet és az érvényben lévő jogi szabályozás egyértelműen eredményelvonást jelent ezen a területen. Hasonló szolgáltatások fenntartásáért az állam nem vár el más területeken kizárólagos belső finanszírozást, hanem saját költségvetési forrásait egyéb vagyonelemei megőrzésére tudatosan fordítja. A természetvédelem vizes és gyepterületek élőhelyeinek megőrzésére jelentős állami forrást fordíthat, de hasonló a helyzet a műemlékvédelem vagy az agrár-környezetvédelem területén is. A korlátozott források felhasználásában ezeken a területeken jelentkező pénzhiány nem jelent egyúttal elvi elutasítást is.

A program fokozott figyelmet szentel **az erdők természetességi állapota javításának**, összhangban a természetvé-

¹ Nemzeti Földalap elnökhelyettese

² Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt., ügyvezető igazgatóhelyettes.

³ Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdővagyon-gazdálkodási Intézet, intézet igazgató. H-9400 Sopron, Ady u. 5., T: 06/99 518-201, 06/99 518-145, F: 06/99 329-911, e-mail: NFPHungary@emk.nyme.hu, Web: <http://erdostrategia.hu/>

delmi és erdővédelmi programokkal. Fokozni kívánja a biodiverzitást és az őshonos fajok esetében alkalmazható természetközeli erdőművelési eljárásokkal hasznosítható értékes keménylombos állományokra összpontosít. Fenn kívánja tartani azokat az erdőket is, amelyekben a **környezetbarát faanyag megtermesztése** játssza a fő szerepet.

A **nemzeti erdővagyon területi bővítésének** kézzelfogható lehetősége, az állami területek erdősítése. Ez a tevékenység csak nemzeti forrásból támogatható és csak tudatos tulajdonosi magatartással végezhető eredményesen. Az elmúlt időszakban ezen a területen a magyar erdőgazdálkodás kiváló eredményeket ért el, nagy kár lenne ezeket a tapasztalatokat veszni hagyni.

Az operatív program megvalósulása elősegíti:

- az egyes vagyonelemek differenciált kezelését,
- az egyes vagyonelemek és az egész állami erdővagyon helyes társadalmi megítélését,
- a tartamos erdőgazdálkodás kritériumait kielégítő erdőgazdálkodás megvalósulását,
- a hosszú távú vagyon- és a rövid távú eredményérdekeltség közötti ellentmondások feloldását,
- a helyes tulajdonosi magatartás kialakulását.

Az állami erdőgazdálkodás hosszú távú működőképességének biztosítása a közcélok fokozottabb érvényesítése érdekében

A magyar társadalom túlnyomó része nem rendelkezik erdőtulajdonnal, de ettől függetlenül és többnyire térítés nélkül igényli az erdő szolgáltatásait. Az erdő, mint megújítható természeti erőforrás és ökoszisztéma társadalmi fontossága kiemelkedő. **Az állami erdőnél a közcélok biztosítása közérdek, a társadalom számára nyújtott szolgáltatásai sokszor nem fejezhetők ki pénzben, hisz a jelenlegi körülmények között még nem piacosíthatók.** Az államnak, mint tulajdonosnak felvállalt kötelezettsége a közcélok érvényesítése, akkor is, ha a közcélok érvényesítése nem csupán állami feladat és az állami tulajdon egy olyan speciális forma, ami hosszú távon kisebbségbe kerül az összes erdő egészét tekintve. A fatermék-termesztésen kívül a különböző közcélok biztosításában különösen fontos a biológiai sokféleség megtar-

tása, szélesítésének kiterjesztése, a vízkészlet megóvása, a természetvédelmi igények kielégítése, az erózió és defláció elleni védelem és a szociális szolgáltatások nyújtása, valamint a szakmai oktatási-kutatási feladatok segítése.

Az állami erdő közcélú feladatainak megvalósítását önálló, gazdasági szempontból hosszú távon stabil, életképes szervezet tudja biztosítani. Ez Magyarországon hagyományosan az állami erdőgazdálkodás intézményrendszere. Az önálló gazdálkodás a közvetlen érdekeltésség összes előnyét nyújtja. Így lehetőséget teremt a racionális erdőkezelésre. Az állami tulajdonlás az erdő és a kezelő szervezet szempontjából különösen fontos, hiszen az erdőgazdálkodás jövedelmezősége (a piacon értékesíthető termékekhez kötődően) rendkívül alacsony. Az állami erdő teljes körű hasznainak biztosításához a gazdasági stabilitás elengedhetetlen, amit viszont csak az állami finanszírozási szerepvállalás tud hosszú távon biztosítani.

Az erdőterületek eltérő adottságai és a hozzájuk kötődő feladatok differenciált erdőgazdálkodást igényelnek.

A faanyagtermesztéssel és egyéb szolgáltatások teljesítésével kapcsolatos kiadások fedezetét alapvetően a termékek árbevétele biztosítja. Ahol ez megvalósul, ott egyéb forrás nem szükséges.

A faanyagtermesztés szempontjából gazdaságtalan erdőterületek kezeléséhez és a faanyagtermesztésen kívüli szolgáltatások teljesítéséhez szükséges kiadások fedezéséhez a költségvetésnek a szükséges mértékig hozzá kell járulnia. Ebben az esetben nem a támogatás, hanem a feladat meghatározás és az ehhez szükséges források biztosítása a jó megoldás.

Szükséges erdészeti-politikai eszközök:

- Fontos feltétel az erdőgazdálkodást közvetlenül érintő törvények

(1996. évi LIII, LIV, LV.) és a hozzájuk kötődő rendeletek koherenciája.

- Az erdőtervezés és az erdőfelügyelet gyakorlata igazodjon a differenciált erdőgazdálkodás követelményeihez.

- Az erdőgazdálkodásban normatív, teljesítményhez kötött támogatási rendszert kell működtetni.

- Az állami erdőt kezelő szervezet kezelői díjat ne fizessen az erdő- és kezelői vagyon egysége esetén..

Szervezet:

- Az állami erdő és az azt kezelő gazdasági társaság tulajdonosi funkcióit ugyanaz a szervezet lássa el. költségta-
karékos, hatékony és a szakmai igényeknek megfelelő gazdasági társasági forma hosszú távon biztosítja a társadalom erdővel szembeni igényeinek kielégítését.

- A gazdasági stabilitást növeli az optimális üzemenagyság kialakítása.

Innováció:

- Az optimális üzemenagyság az alapja a hatékony vállalatirányítási rendszer kialakításának.

- Az innováció egyéb területei:

- génmegőrzés,
- nemesítés, elit szaporítóanyag,
- műszaki fejlesztés (termék és termelési rendszer),
- a beszállító vállalkozói kör versenyképességének növelése,
- az alkalmazottak szakmai tudásának és általános műveltségének növelése,
- minőségbiztosítás és erdőtanúsítás.

Közönségkapcsolatok:

Az erdő közcélú feladatainak ellátásáról és annak az egyes feladatokhoz kötött költségeiről a társadalmat folyamatosan tájékoztatni kell.

(Fotók: Szalács László; folytatjuk)

Vitafórum a Nemzeti Erdőprogramról

Augusztus 14-én a Vadásatról és a Vadgazdálkodásról szóló Társadalmi Vitafórum zajlott Budapesten az Erdészeti Információs Központban az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztálya rendezésében.

Faragó Sándor professzor (NYME tanszékvezető) köszöntötte a mintegy 50 résztvevőt, s beszélt a vadászat napjainkban tapasztalható gyenge pontjairól, a rendkívül elharapódzott – és szankciók nélküli – orvvadászatról, a növekvő gazdasági károkról s az ennek kapcsán romló kapcsolatokról a gazdálkodókkal, a természetvédelemmel, a romló társadalmi megítélésről, s az ezt elősegítő gyenge PR tevékenységről.

Mészáros Károly professzor (NYME dékán), a Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram programvezetője ismertette a stratégiát és az elmúlt egy év alatt történt tárgyalások, egyeztetések és szakmai fórumok eredményeit. Magyarország jelenlegi erdőszűlése 19,7 százalék, tehát minden 5. hektár hazánkban már erdő, és ennek jelentős növekedése várható, mely megfelel az EU elvárásoknak is, s ez anyagi támogatási lehetőséget jelent. Elsődleges cél a fenntartható, természetközeli erdőgazdálkodás folytatása, tulajdonviszonyoktól függetlenül. Lényeges eleme a stratégiának, hogy további állami tulajdonú erdőterület ne kerülhessen további privatizálásra, s ennek kezelési formája (rt., vagy kht.) költségvetési finanszírozású, s ne nyereségérdekelt gazdálkodást folytasson. Maga az ágazat nem feltétlenül rentábilis, viszont az erdőket kezelni kell. Külön kell választani az ültetvényeszerű és a természetközeli gazdálkodást, melyhez külön szakirányításra is szükség van.

Felkért minden érdekeltet és érdeklődőt, hogy javaslataikkal támogassák a program minél átfogóbb előkészítését, igénybe véve az internet segítségét is (erdostrategia.hu).

Pintér István az FVM főosztályvezetője a fenntartható vadgazdálkodás feltételrendszereként jelölte meg az élőhelybe és a populációba való kombinált beavatkozást. Nem cél – egyes hangadó irányzatokkal szemben – a vadaskertek szorgalmazása, s elsődlegességet a természetközeli vadgazdálkodás kap a környezet vadeltartó képességéhez igazított vadlétszámmal. Nem tartja aktuálisnak a minimális te-

rületnagyság megváltoztatását, bár orvvadász esetében akár ezer hektár is alkalmas lenne önálló vadászterületek kialakítására. Változni fog a vadászati törvény, csökken az adminisztráció, a túlszabályozottság, az értelmetlenül szigorú szankciók a vadászokkal, vadgazdálkodókkal szemben, egyszerűsödik az EU állampolgárok vadászata. Az FVM és a KTM együttműködési megállapodása alapján 5 év alatt 40 000 darabbal kell mind a szarvas-, mind a vaddisznóállomány létszámát csökkenteni, ennek végrehajtását – akár kényszervadászattal is – el kell érni. Jelentősen átrendeződtek a földtulajdonosi viszonyok, 2007-re robbanásszerű terület-átrendeződések várhatók, a mai 1200 helyett akár 3000 vadászterület is létrejöhet az országban.

A szakma minden területéről érkezett hozzászólók nehezményezték, hogy szinte nincs is szó a vadászatról az Erdőstratégiában, még a tartalomjegyzékben sem található. Néhány jellemző mondat a felszólalásokból: Felesleges és értelmetlen 15-20 ezer hektáros területeket fenntartani, kis részleteken is megvalósítható egységes szakmai munka megfelelő színvonalú irányítással. A földtulajdonosok az egyre kisebb területnagyság kialakítását szeretnék, amely akár 1-200 hektár is lehetne, így sokkal több ember juthatna vadászati lehetőséghez, s a költségek is töredékére csökkennének. Ha a normális vadlétszám miatt kicsi a kártétel, nem magasak a költségek, nem kell a bérvadász. Túlhaladott és működésképtelen a hagyományos vadász-társasági forma, nem kell mindent eladni a bérvadászattól besöpörhető nyereség érdekében, hanem a magyar vadászok lehetőségeit kell bővíteni – reális költségek érvényesítésével. A bérvadásztatás elsődlegessége úgyszólván megmarad az állami területeken. A minden realitást nélkülöző létszámbebecslési adatok helyett a környezet indikátorhatását kell alapul venni, az az optimális vadlétszám, ami mellett az erdő természetes módon fel tud újulni. Tudomásul kell venni, hogy mind az erdőgazdálkodásnak, mind a természetvédelemnek prioritása van a vadászattal szemben. Az új erdőültetések automatikusan magukkal hozzák a nagyvad további terjeszkedését, ezért erre nem felkészülni struccpolitika, más-képp kell csinálni a telepítéseket, mint

eddig. Magyarország a világ édesvízben legszegényebb országai közé tartozik (?), ezért kiemelt jelentősége van az erdőterület növelésének a vízháztartás javításában. A vadlétszám radikális csökkentése nélkül nem lesz béke a gazdálkodókkal, kisebb területeken ez eredményesebben végrehajtható. Az eredményes létszámcsökkentéshez lazítani kell az agyonszabályozott vadászat kereteit, mind a módszerek mind a tilalmak és a büntetések esetében – sokkal szigorúbban kellene viszont kezelni az orvvadászattal.

A kerítések nem lehetnek az erdő szerves részei, lehetővé kell tenni a vad természetes vándorlását és a természetes szelekciót a nagyragadozók visszatelepülésének elősegítésével. A mesterseges vadetetés a természetes szelekciót lehetetlenné teszi (?). A világ mai közhangulata egyre inkább vadászatellenes, erősödőben vannak a zöld szervezetek, s ezek sokszor már nem a racionalitás, hanem érzelmi alapon ítélik meg e tevékenységet.

Nem tudjuk, milyen szervezetek kaptak meghívást erre a társadalmi vitafórumra, de tény, hogy néhány erdőgazdasági vadászati szakemberen kívül szinte nem lehetett vadászt látni - a vadászati szervezetek képviselőit sem. Így aztán talán ez volt az oka, hogy sok felszólalás volt a vad ellen, de alig lehetett olyan szót hallani, amely a vad védelme érdekében hangzott volna el. Sajnálatos, hogy az Erdőstratégiában a vad csak mint az „egyéb haszonvétel” szerepel, egyébként szinte csak kártevőként van megemlítve. Bár a rendeletek lehetővé, sőt kötelezővé teszik alkalmazásukat, a mai gyakorlatból hiányzik az a gondolkodásmód, s eltűntek azok az erdészeti módszerek, technológiák (rágótér, gazosok, bokrosok meghagyása, táplálékfák, cserjések, szegélyek telepítése), amelyek a vadat az erdő részének tekintik, s gondoskodnak is életfeltételeinek biztosításáról.

Somfalvi Ervin
(Vadászlap)

Helyreigazító

Lapunk szeptemberi számában Temesi Géza tollából megjelent írás első oldalán található „akasztófa” bal oldalán a védett erdő helyett védő erdő a helyes felirat.

Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás a három „T” szolgálatában

(Teljes értékű Takarmányt Télen)

Szarvasállományunk átteleltetésének egyik fontos feladata, hogy az életfunkciókhoz szükséges minimális vízmennyiséget, a fagyos napokon is biztosítsuk.

Ha mi ezt nem tesszük, akkor a szarvas arra kényszerül, hogy saját maga szerezzék meg a szükséges vízmennyiséget, a szükséges tápanyagokkal együtt.

A hóval fedett, fagyos mezőgazdasági területeken és erdőkben ezt nem tudja másként, mint a száraz, elérhető hajtások, rügyek millióinak lerágásával, esetleg kéreghántással és (ha van) a jeges hó alatt telelő őszi vetések és egyéb növények dézsmálásával.

A szarvas vízhiányát mérséklő téli rügy- és hajtásfogyasztás nem nagyon feltűnő, az erdőgazdák ritkán reklamálják ezt a károsítást, pedig ez is komoly mértékű lehet, ha fiatal erdőben, újulatokban, magas vadlétszám mellett évről évre ismétlődik.

Amikor aztán a télen kiéhezett és „kiszomjazott” szarvasunk nekiesik a csemetések és fiatal fácskák tavaszi friss hajtásainak, a kár sokkal látványosabb.

Az ilyenkor felgyorsult életfunkciók – agancsnövesztés, szőrváltás, a magzatok növekedési ütemének erősödése – a téli hiányok pótlásának igyekezetével együtt különösen intenzív táplálkozást indukál és a szarvaslétszámtól függően, a legtöbb esetben érzékeny károkat okoz.

A károk mértékének, értékének megállapítása és megtérítése örök vita a mező-, erdő- és vadgazda között.

A Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás keretében ez a vita talán kizárható.

De hogyan lehet elérni azt, hogy a magas szarvaslétszám ne kényszerüljön élőhelyének sivárrá zabálására és idővel ne kerüljön szembe életerejének csökkenésével?

Válasz: a „Teljes értékű Takarmányozást Télen” – minél teljesebb megszervezésével.

(Vannak vadaskertek, ahol a szarvas „kapaszkodómagasságáig” sajnos nem marad ép a fák lombkoronája, és eltűnik a cserje és a lágy szárú növényzet is.)

A Zárt Rendszerű Vadgazdálkodáson belül mi az elmúlt 5 év során a következőket tettük, hogy a három T fokozatosa megvalósuljon.

A téli takarmányozás legfontosabb

elemének még most is sokan az erőtakarmányok biztosítását tartják.

Én úgy gondolom, és az 5 éves tapasztalat is egyre jobban azt mutatja, hogy a nedvdús takarmányok jelentősége megelőzi az erőtakarmányokét. Különösen akkor igaz ez, ha jó minőségű, nagy szemtartalmú kukoricasilót tudunk biztosítani télen, lehetőleg korlátlan mennyiségben.

Mi az utóbbi két évben a Mátyás király vadaskertben évente 12–14 ezer mázsa kukoricasilót ettünk meg.

Ez a jó minőségű kukoricasiló november második felétől március végéig, április elejéig – 1-2 nap kihagyással – folyamatosan a szarvasaink rendelkezésére állt.

A szárazanyag-szükséglet döntő hányadát, valamint egyéb tápanyagokat, lucernaszénával és nem túl nagy mennyiségű erőtakarmánnyal biztosítottuk. A lucernaszéna folyamatosan, az erőtakarmány időszakosan állt a szarvasállomány rendelkezésére.

Továbbá a Mátyás király Vadaskertben lévő erdők kezelőjével olyan megállapodást sikerült kötni, hogy a fahasználatok, nevelővágások 80–90%-át a tél végi időszakban végzik. Ezzel a ledöntött fák rügyei, ágai, kérge is a szarvas természetes táplálkozásának rendelkezésére áll, az úgynevezett „kiéhezett”, „kiszomjazott” időszakban.

Vadföldgazdálkodásunk arra a szintre emelkedett 2002 végére, hogy a terményösszetételének közel 70%-át lucerna és lucernás, füves keverék tette ki.

Ez olyan lehetőséget biztosított, hogy tél végétől, tavasz kezdetétől 53 hektár lucernás, füves keverék és 70 hektár lucerna – mint friss, zöld legelő – állt a szarvasok rendelkezésére. Aztán amikor elkezdődtek az ellések és malacozások, akkor további 110 hektár lucernát szabadítottunk fel az elektromos védelem alól. Ezért aztán kedvére legelhetett az agancsát növesztő bika-, a borjait nevelő tehénállomány. De a nagy agyarád vadkan, a malacait vezető koca és minden egyéb, a rendszerben élő állat is megmártózkodott a lucernalegelés élvezetében.

A lucernaföldjeink nagysága és viszonylag jó hozama olyan kedvező helyzetet teremtett, hogy a rendszerben élő vadállomány – a téli széna elkészítése mellett – nem győzte lelelni a képződött zöldlucerna-mennyiséget.

Ez arra ösztökélt, hogy a nagy mennyiségű, feleslegesnek látszó lucernából tegyünk el zölden minél többet a téli, nehezebb hónapokra.

Így jutottam el a légmentesre csomagolt zöldlucerna-bálakészítés megszerzésének elhatározásához.

A technika és technológia adott volt, hisz Nyugaton már régebb óta készítenek szelíd állatoknak és vadon élőknak ilyen nagy értékű télen fogyasztható takarmányt.

A magyar mezőgazdaság is bevezette néhány helyen ezt a módszert.

Úgy gondoltam, hogy korszerű és

Tömörített zöld bála

A csomagolás

(Fotók: Rakk Tamás)

hasznos, ha a Zárt Rendszerű Vadgazdálkodásban is alkalmazzuk ennek a teljes értékű takarmánynak téli etetését.

Ezért 2002-ben – részben saját erőből, részben támogatásból – megvásároltuk a zöldbálázáshoz és csomagoláshoz szükséges speciális gépeket.

– Wolagri R-12-155 hengeres bálázót, hálós és soros zsinnekötözővel + kötöző automatával

– KP 646-os bálacsomagolót

– Ferro-Flex PB-12 fóliázott bálafogót

Ez év május végén pedig próbabálázást és csomagolást végeztünk. Hamar megtapasztaltuk, hogy ennek az értékes takarmánynak az elkészítése jó technikát és igen nagy technológiai felgyelmet kíván.

Ennek betartásával az ideai télre már nagy mennyiségű ilyen takarmányt is készíthetünk.

Remélem, hogy ezzel a módszerrel kiegészített takarmányozási rendszerünk igen közel kerül a három T célkitűzése maradéktalan megvalósításához.

Remélem továbbá, hogy ez a téli zöldtakarmány-etetés hamar érzékelteti eredményét, azaz a zárt rendszerben lévő élőhelyek a magas vadlétszám mellett is megőrzik és betöltik azt a funkciót, amely zárt rendszerben, de mégis vadon élő állatok optimális fejlődéséhez, zavartalan szaporodásához szükséges, az általunk biztosított táplálékok mellett.

Az utóbbi években egyre több oktatási intézmény látogat el hozzánk, tanulmányozni az itt elért eredményeket.

Egyik egyetemünk két professzorával az idén tavasszal a következő beszélgetés alakult:

– „Lehetünk hozzád őszinték?” – így a kérdés.

– „Hát persze!” – volt a vidékies válasz.

– „Két évvel ezelőtt jártunk itt, ugyanabban az időben, és hazafelé menet egymás között arról beszélünk, hogy az élőhely érzékelhető túlhasználata látszik. Ezt akkor nem akartuk elmondani neked. Most, két év után, ahogy végigjártuk a kertet, nem láttunk túlhasználatot. Talán lényegesen csökkentették a szarvasállományt?”...

A kérdés után egy pillanatra csendült közénk.

Aztán szerencsére mosolyogva mondhattam, hogy a szarvaslétszám lényegesen több a két évvel ezelőttinél. Az is igaz viszont, hogy a vadföldjeink terményösszetétele, mennyisége és produkciója elérte az optimális szintet, és a terület vízellátottsága is – a szélsőséges viszonyok ellenére és ennek korlátai között – az optimum felé közelít.

Kedves barátaim először meglepődtek és hitetlenkedtek, aztán a tények részletesebb bemutatása, ismertetése után együtt örültünk ezeknek az eredményeknek.

Remélem a csomagolt, zöld lucernaké-

szítéssel és téli takarmányláncba helyezésével újabb lépést sikerült tenni annak a célnak elérése felé, hogy a téli takarmányozás teljesebbé tételével kímélni tudjuk a vad természetes élőhelyét. És remélem, hogy ez a különösen értékes téli takarmány gyorsítja vadállományunk minőségének tempósabb javulását, valamint stabilizálja a Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás pozitív gazdasági eredményeit.

A megszerzett tapasztalatainkat természetesen minden érdeklődővel szívesen megosztjuk.

Fakéregből gyógyszer

A kameruni és madagaszkári erdőkből szálanként megjelenő afrikai meggy (*Prunus africana*) kéregéből nagy mennyiséget exportálnak európai és amerikai gyógyszergyártó cégeknek. A kéregből készített kivonat kiváló gyógyszert szolgáltat az idős férfiakat sújtó prosztatában-talmak elhárítására. A fáknak azonban pusztulást jelent, ha élő példányairól lefejtik a kérget, és a faj is kipusztulhat. Ezért az érintett lakosságot arra ösztönzik, hogy erdőn kívül ültetvényeket telepítsenek a jó hasznot adó termék előállítására. Már dolgoznak ennek kisüzemi és nagyüzemi módszerén. Számítások szerint a meggykéreg ha-ankénti haszna közelít az eukaliptusz fájának jövedelmezőségéhez, de előnye, hogy köztesként akár a kukoricatermesztéssel is párosítható. Ráadásul nemesítéssel még a hatóanyag-tartalmat is növelni lehet.

A faji sokféleség megőrzése fontos, mert létezhetnek még fel nem ismert hasznú növényfajok, akár nálunk is.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

A szentpéterföldi vadászház

(Fotó: Szakács László)

Uniós pénzek erdősítésre

Az idén tovább gyarapszik a hazai erdők területe: tavasszal csaknem 9500 hektárt telepítettek, ami még csak 63 százaléka az ideai tervezettnek – mondta a Világgazdaság érdeklődésére *Barátossy Gábor*, az FVM Erdészeti Hivatalának (EH) elnöke. Elmondta: az eredetnél szűkebbre szabott támogatás miatt az új ültetvény területe várhatóan csak úgy éri el a tízéves erdőtelepítési programban előírányzottat, hogy jövőre már uniós források is rendelkezésre állnak.

Az erdőtelepítés az 1994. évi 4 ezer hektáros mélypontról indulva 2000-ig elérte a 12 ezer hektárt, majd – az időközben elfogadott 10 éves telepítési program révén – 2001-ben és 2002-ben egyaránt meghaladta a 15 ezer hektárt – mondta a hivatal elnöke. Tavaly ősszel, amikor a 2003-ra szóló erdőtelepítési pályázatot a hivatalban összegezték, úgy tűnt, hogy teljesíthető a programban ez évre kitűzött 15 ezer hektár, hiszen az erre előírányzott 6,9 milliárd forint támogatás, ha szűken is, de futotta volna a munkálatokra.

Az ideai költségvetésben viszont a

2002-es 6 milliárddal szemben mindössze 5,54 milliárd forintot fogadott el a parlament erre a célra. Ez valószínűsíti, hogy a program ideai célkitűzése nem vagy nehezen teljesül. Így később teljesülhet az Európai Unió által is elvárt mezőgazdasági szerkezetátalakítással összefüggő koncepció, amelynek része, sürgető feladata az ökológiai adottságokhoz jobban alkalmazkodó földhasználat.

Arra a kérdésre, hogy a telepítési program megvalósítása a szigorodó jö-

vő évi költségvetés mellett folytatható-e, esetleg az egyéb forrásokból finanszírozható-e, *Barátossy Gábor* elmondta: a feltételek ugyan szigorodnak, de új elemként jelenik meg az uniós társfinanszírozás. Ennek révén megvalósulhat a mezőgazdasági területek erdősítésénél a jövedelempótló, kiegészítő támogatás, s ez jelentősen javíthatja a gazdálkodók helyzetét. Jövőre ebben a konstrukcióban 8000 hektárt akarnak telepíteni, ezenfelül a tisztán nemzeti források felhasználásával is mód nyílik az erdőterület gyarapítására.

Febér István (Világgazdaság)

MAXWALD

traktorra szerelhető rönkmozgató berendezések

Kötélcsörlők 2,5 tonnáig

Támlás kötélcsörlők 10 tonnáig

Rönkfogók: megfogó erő 4500 kg

Drótkötélpályák: max. 300 m, 1000 kg

Képviselet: VIKING'S Bt.

6500 Baja, Szent Antal u. 48.

Tel./Fax: 79/426-269 • Mobil: 30/6065-594

Mit jelent a tüzelőanyag-váltás az energiaiparban?

Az erdőket világszerte sokféle rendszárbály védi, amelyek különböznek egymástól. Mi a magyar szabályozás alapfelfogása az erdőkről és a fakitermelésről? – kérdeztük *Jung Lászlótól*, az Egererdő Rt. vezérigazgató-helyettesétől.

– Az erdőben képződő faanyagra mint folyamatosan újratermelődő, környezetbarát anyagra szükségünk van, sőt nem kívánatos a faanyag-fogyasztásra irányuló igény visszaszorítása (műanyaggal, olajjal, gázzal történő helyettesítése), melyeket sok esetben átermesztvédelem, lobbierdek és hozzá nem értés gerjeszt.

Világméretű egyezmények

– A természet csodái közé sorolható a fotoszintézis, amely a növényi anyag termelésének alapja.

– Lehet energiátárolásnak is hívni, hiszen a növények a Nap energiáját nagy energiataralmú szerves vegyületek formájában kötik meg, egyben lehetőséget adva, hogy ezeket az anyagokat fejlettebb élőlények mint tápanyagot közvetlenül

felhasználhassák, vagy felszabadítva a megkötött energiát, energiához juthassunk általuk. Ez utóbbi használatnál beszélhetünk megújuló energiaforrásról.

Világméretű egyezmények, kötelezettségvállalások születtek, melyekhez Magyarország is csatlakozott. Nyilván az egyik lehetséges alternatíva, hogy csökkenteni kell a szén-dioxid-kibocsátást (a lakások fűtését, a közlekedést, az ipari termelést és a villamosenergia-felhasználást), amiről igen nehezen mondunk le, mert szinte az élet minden pillanatát az energiafelhasználás jellemzi.

A másik lehetséges válasz, hogy olyan energiatermelési módszereket alkalmazunk, amelyek nem károsítják a természetet, és amelyek alapjai lehetnek a megújuló energiaforrások (víz, szél, biomassza stb.).

Hosszú távú szerződések

– Az eddigi tapasztalatok alapján azt hiszem, okkal kérdezzhetjük, várható-e nálunk valamilyen elmozdulás, jelenleg Magyarország merre tart?

– Erdeinkben évente mintegy 11 millió bruttó köbméter új famennyiség termelődik, miközben az erdőtervek 9 millió köbméter kivágását célozzák meg. A valóságban kitermelt fa mennyisége ennél is kisebb: mintegy 7 millió bruttó köbméter, tehát a folyónövedék és a tényleges kitermelés között mintegy 4 millió bruttó köbméter a különbség, amely az erdők élő anyagának természetes szaporulata. Ennek a folyamatnak szab gátat a tűzifa erőművi alapanyagként történő felhasználása, amelynek lehetséges volumenét – ugyanúgy, mint az erdők művelése során a gyéritések, kivágások ütemét – kizárólag ökológiai szempontok határozzák meg. Az Egererdő Rt., hasonlóan a térségben található erdészeti társaságokhoz, tízéves tüzelőanyag-ellátási szerződést kötött a Borsodi Hőerőművel, amely így Magyarország első jelentős megújuló villamosenergia-termelőjévé válik. A tűzifa alapú energiatermelés arra is lehetőségeket kínál, hogy a mezőgazdaságilag felhagyott, gazdaságosan nem művelhető, vagy uniós csatlakozásunk miatt pihentetésre szoruló területek erdőtelepítésével bővítsük erdőseinket, tovább növelve azok szén-dioxid-elnyelő képességét.

(o) (Déli Hírlap)

A valóságot látjuk, vagy amit látni szeretnénk?

A szűkebben értelmezett erdőgazdálkodás, mint sajátos „növénytermesztés” jellemzője, hogy az erdőállomány vágáskoráig – nem ritkán 120–150 évig – az emberi tevékenység ideje alig teszi ki ezen időszak 2-3 %-át. A biológiai folyamatokkal szemben a gazdasági folyamatok időtartama sokkal rövidebb, órákban, napokban, hetekben mérhető. Mindegyik folyamat értéknövelő tevékenység. Az említett körülményekből adódóan, a gazdasági folyamatok esetében a döntésre, a döntés-előkészítésre rendelkezésre álló idő jóval rövidebb, az emberi tényező nagyobb szervezetségét igényli.

Az Erópai Unióba történő belépéshez közeledve, de a belépéstől függetlenül, pusztán a gazdasági fejlődés okán, egyre többet hallani a bérek európai szintre történő emelésének szükségességéről. Ezzel tulajdonképpen a szakemberek egyetértenek. Vizsgáljuk meg ennek az ökonómiai lehetőségeit! Az ÁPV Rt.-hez tartozó erdőgazdaságok összevont számviteli mérlegének felépítését tekintve szembevesszük, hogy a legjelentősebb költség tényezők a személyi jellegű ráfordítások és az anyagköltségen belül az igénybe vett anyagjellegű szolgáltatás értéke. Az első ráfordítás mértéke az összes ráfordításon belül megközelíti a 30%-ot. A másik nagy költségelem, az anyagjellegű szolgáltatás értéke is szoros összefüggésben van a bérek változásával. Ebben jelennek meg a fakitermelői, erdőművelési vállalkozói díjak, melyek élőmunka-tartalma magas. Egyes becslések szerint eléri a költségnek 50-55%-át. Az így összevont, bérrel összefüggő ráfordítások meghaladják a jelenlegi költség szint 50%-át (lásd: táblázat). Egyszerű számolással belátható, ha ezt a ráfordítást a jelenlegi szerkezetben „csupán” a duplájára emeljük, eléri a jelenlegi összköltségi szintet. A többi költségelem változatlanágát feltételezve ezzel a lépéssel messze meghaladtuk a hozamok mértékét.

Ebből fakad a kérdés: Mi a megoldás? Az egyik kézenfekvő lehetőség, hogy az emelkedő költségeinket építjük be a fő bevételi forrást jelentő termékeink árába.

Az elmúlt évtizedekben a gazdasági keretfeltételek jelentősen megváltoztak

az erdőgazdálkodás számára. Mind a fa-termékek, mind a vadászat piacán szabadpiac alakult ki. A fatermékek importjának és exportjának gyakorlatilag nincsenek korlátai. A faanyag esetében Nyugat-Európában sem alakultak ki azok a kötött piacsabályozások, bonyolult értékesítési mechanizmusok, amelyek az agrártermékekre egyébként jellemzőek. Így a magyar fatermékek már jó ideje a piaci gazdasági verseny körülményei között megmértettek, kialakult a kereslet-kínálatnak megfelelő piaci árak. Stabil kínálati potenciál, s a nagy termelőkapacitások által meghatározott termelő fogyasztások mellett, a kereslethez való alkalmazkodásra az állományadottságok és az erdőtervi előírások szabta korlátokon belül van lehetőség.

Az európai erdőkben végbemenő fakumuláció, fatartalékok következtében a régióban fahiányról nem beszélhetünk és a belátható jövőben nem is számolhatunk ezzel. Lehetnek szezonális ingadozások, egyes termékek keresletének felfutása vagy hanyatlása, de a trendben lényeges változás nem várható. A fának, mint energiaforrásnak a szerepe az EU-n belül az előrejelzések szerint növekedni fog, évi másfél-két százalékkal. Folytatódik viszont a hulladékkal való gazdálkodás, az egyszer már felhasznált épületbe vagy bútorba beépített faanyag: „öreg fa” újrahasznosítása csökkentőleg hat a „friss fa” felhasználására. A hulladék csökkentése és az újrafelhasználás növelése a faiparban azt jelenti, hogy a fahulladéknak a jelenleginél egyre nagyobb hányadát fogják nyersanyagként felhasználni mindaddig, amíg a hulladékgyűjtést tovább lehet fokozni. Az európai erdők területének növekedése a korábbi mezőgazdasági földterületek erdősítésével, alternatív hasznosításával, szintén növeli a faanyagkínálatot.

Versenyhelyzet alakul ki a környezetbarát fatermékek és helyettesítő anyagokból készült termékek között. Lényegében valamennyi faterméket fenyegeti bizonyos mértékben a helyettesítés veszélye. Legerősebben az épületburkoló lécezetet, bútorokat, betonzszerű anyagokat és elemeket.

A fentiekből következik, hogy az erdőgazdálkodásból élők meghatározó

bevételi forrását jelentő faanyag-értékesítés hozamai – megítélésem szerint – az árak emelésével a várható költségnövekedés ütemének megfelelően nem növelhetők. Ugyanez vonatkozik a vadgazdálkodásra is.

Ha a bevételek nem növelhetők, adódik a másik megoldás, a költségek csökkentése. Az élőmunka-igényesség csökkentésére Nyugat-Európában alkalmazott módszer a folyamatok megfelelő gépesítése. A fakitermelők kézi munkáját felváltották a harwesterek. Növelik az erdők feltártságát, a faanyag mozgatását a megfelelő logisztikai rendszereiken belül optimalizálják. Ez persze mind nagyon szép, de ezeknek a megvalósításához is forrás szükséges, amit elő kell teremteni és ez a jelenlegi gazdasági környezetben nehéz. Ezen túl, ne hallgassuk el, Nyugat-Európában csökkentették az erdőgazdálkodásban foglalkoztatott szakemberek létszámát, megnövelték az erdészkerületeket, átszervezték az irányítást. Ezekben a döntésekben sajnos a szakmai szempontok háttérbe szorultak, közgazdasági megfontolások voltak a meghatározóak. Be kell látnunk, ha ezen az úton indulunk el, a rendelkezésre álló eszközeink nagyon korlátozottak. A fatermelés csökkenő jövedelemtermelése mellett, a védelmi és egyéb funkciók megnövekedő jelentősége, a közjóléti teljesítmények biztosításának követelményei ma még szintén az erdőgazdálkodókat terhelik. Ezen a téren sürgős intézkedések szükségesek!

A magyar erdőgazdálkodásban még vannak tartalékok (az erdőfelújítás elszámolási rendszere nem tartható tovább, aktívabb famarketing stb.), de a probléma nagysága miatt – külső források nélkül –, a helyzet néhány éven belül nehezen lesz kezelhető. Ha elfogadjuk, hogy az alaptevékenységek árbevétele számottevően nem növelhető, más forrást kell feltárni. A társadalomtólünk, erdésztől nemcsak faterméket, hanem elsősorban „erdőt” akar. El kell fogadtatni, hogy ennek a társadalom számára pozitív externáliának ára van, ezt meg kell fizetnie. Ebben a tekintetben sok a tennivaló. A magyar erdőgazdálkodás átalakulóban van, a Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram a társadalmi vita fázisában tart. A Program átgondolt

EREDMÉNYKIMUTATÁS	Erdőcsoport ÁPV Rt.					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
I. Értékesítés nettó árbevétele	27 997 156	30 970 420	35 220 470	40 896 045	47 072 782	47 446 164
II. Aktivált saját teljesítmény értéke	1 400 693	855 394	1 517 380	1 973 006	2 142 661	2 102 917
III. Egyéb bevételek	3 479 532	4 360 429	5 974 049	4 574 306	5 617 732	6 495 009
IV. Anyagjellegű ráfordítások	14 695 639	16 480 547	20 123 690	2 420 713	30 447 476	30 913 168
V. Személyi jellegű ráfordítások	10 668 056	11 760 612	13 776 909	13 517 930	15 032 199	15 544 142
VI. Értécsökkenési leírás	1 263 735	1 547 226	1 822 417	2 069 408	2 417 724	2 628 740
Egyéb költségek	1 563 721	1 520 172	1 905 980	1 939 810		
VII. Egyéb ráfordítások	3 306 696	4 169 517	4 071 073	4 229 739	5 479 260	5 134 630
A./ ÜZEMI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	1 379 534	708 169	1 011 830	1 484 757	1 456 516	1 823 410
VIII. Pénzügyi műveletek bevételei	613 958	667 631	1 160 026	1 140 325	855 898	762 488
IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai	466 525	451 695	706 970	635 737	518 254	808 410
B./ PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	147 433	215 936	453 056	504 588	337 644	-45 922
C./ SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	1 526 967	924 105	1 464 886	1 989 345	1 794 160	1 777 488
XI. Rendkívüli bevételek	351 212	304 052	368 307	492 055	22 594	49 191
XI. Rendkívüli ráfordítások	607 189	373 406	466 566	624 436	83 136	62 064
D./ RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	-255 977	-69 354	-98 259	-132 381	-60 542	-12 873
E./ ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	1 270 990	854 751	1 366 627	1 856 964	1 733 618	1 764 615
XII. Adófizetési kötelezettség	220 170	150 010	266 890	332 573	353 945	293 512
F./ ADÓZOTT EREDMÉNY	1 050 820	704 741	1 099 737	1 524 391	1 379 673	1 471 103
G./ MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY	1 050 820	704 741	1 099 737	1 524 391	1 379 673	1 320 659
Az összes költségen belül						
a./ a személyi jellegű költségek aránya (%)	33,9	33,1	33,0	29,4	28,2	28,7
b./ a vállalkozói költségek aránya (%, becslés az anyagköltségből)	23,3	23,2	24,1	26,3	28,5	28,5
Összes „élő munkával” összefüggő költség	57,2	56,4	57,2	55,7	56,7	57,2

Forrás: Erdészeti Lapok által közzétett eredménykimutatások. Táblázatot készítette: Ferenczi Tamás

előkészítése, a szakmai érdekeket megfelelően integráló megvalósulása, segítséget jelenthet a probléma kezeléséhez. Az erdészszakmának össze kell fogni, szövetségeket kell keresni, hogy a megfelelő színvonalú erdőgazdálkodáshoz szükséges forrásokat előteremthes- sük. Ennek érdekében össze kell fogni mindenkivel, akivel lehet, még akkor is,

ha részcekben egyezik az érdekünk, legyen az civil szervezet, természetvé- delem, faipar. Meg kell találni a közös pontokat, melynek mentén együtt lehet működni, hisz az erdészszakma jövőjé- ről van szó. A probléma nagyon össze- tett, egyetlen és üdvözítő megoldás nincs, az erdőgazdálkodás minden sze- replőjének a kutatástól a főhatóságon

keresztül, a magán és állami erdőgaz- dálkodókig bőven van teendője, hogy a magyar erdőgazdálkodás értékeit meg- őrizze. Ne érvényesüljön az örök igaz- ság, hogy akkor hiányzik igazán valami, ha egyszer megvolt és később elveszett. Ne késve döbbenjünk rá erdészek, döb- benjen rá a társadalom, hogy milyen ér- tékeket veszített el.

A MAXWALD cégnek, mint erdészettel foglalkozó vállalkozásnak több száz éves történelme van. Az ősök 1771-ben alapí- tották a felső-ausztriai Ohlsdorfban. Újkori története is hosszabb távú, mivel már 50 éve erdészeti gépgyártással foglalkozik. A cég sok bedolgozóval és 20 saját dolgozóval végzi tevékenységét. Az általa gyártott gépek, berendezések minőségükkel és megbízhatóságukkal fogalommal váltak az osztrák és nemzetközi piacokon.

ERDÉSZETI BERENDEZÉSEK

SZÉRIAPROGRAM:

- **Kötélsörölők 10 tonnáig:** Bármilyen hidraulikával rendelkező traktorra felszerelhetők • csévlőberendezés, kötélbefutást lassító fék • 150 m-ig terjedő kötélfelvétel, távirányítás vezérlés, ...
- **Rönkfogók:** különféle rönkfelvételi lehetőséggel
- **Kombi:** többfunkciós megoldás • Rönkfogó kötélsörölővel
- **Drótkötélpályák:** 1000 kg-os vonóerővel
- **Dróthálócsévlő berendezés**

MAXWALD speciális igényeket is kielégít azáltal, hogy a szériaberendezéseket a jelentkező igényeknek megfelelően módosítja.

Maximális minőség és biztonság jellemzi a MAXWALD berendezéseket, megfelelnek a legmagasabb biztonsági szabványoknak, rendelkeznek a nemzeti és nemzetközi minősítésekkel.

A MAXWALD berendezések kezelhetőségi komfortja, magas élettartama és értékállósága már több, mint 10 000 vevőt győzött meg...!

Élénk vita a német erdészeti adminisztráció reformjáról

Az elmúlt hónapokban a német szövetségi költségvetés feszültségeinek hatására felerősödött az erdészeti adminisztráció átszervezéséről folytatott vita. A reform az egyes tartományokban már az elmúlt években megkezdődött, a közeljövőben azonban további átalakítások várhatók. Az újabb elképzelésekkel az üzleti irányultságot szeretnék megerősíteni. Ez-ideig az átalakítások középpontjában a köz- és magánjogi keretek között az államerdészeti adminisztráció vállalkozási formában való működtetése állt, oly módon, hogy az állami tulajdon fenntartása mellett erőteljesen ösztönzik a cégek vállalkozási kedvét. Egyrészt a jogi keretek megváltozásával csökkentik az erdészeti adminisztráció állami támogatását annak érdekében, hogy sokkal erőteljesebben a vállalkozási feladataikra koncentráljanak. Másrészt a köz- és vállalkozási feladatok szétválasztásával javítani szeretnék az erdőgazdálkodás teljesítményének társadalmi megítélését.

Az üzleti orientáció legfontosabb feltétele az erdőgazdaságok marketing aktivitásának fejlesztése, vállalkozási szolgáltatásaik kiterjesztése. Az átszervezés további célja a fakitermelési lehetőségek jobb kihasználása, az új értékesítési piacok fejlesztése, a másodlagos hasznosítás és a bővülő szolgáltatási igények kielégítése. Mindezen túl az államerdészeti adminisztráció a rönkpiacokon a vásárlók olyan nagyfokú koncentrációjával áll szemben, amely szükségessé teszi a marketingaktivitás erősítését és az ehhez szükséges végrehajtó szervezet létrehozását.

Az államerdészet átszervezése tartományonként más és más formát ölt. Ez ideig a legnagyobb területű tartományok döntöttek a köztulajdonban lévő vállalkozásaik megtartásáról és az erdészeti adminisztrációjuk vállalkozásorientáltságának megerősítéséről. Ennek eredményeként, néhány tartományban, közösségi tulajdonban tartott, tisztán költségvetési forrásokból gazdálkodó vállalkozásokat alapítottak. Ezek a vállalkozások tételesen többé nem különítik el a bevételeiket és kiadásait, de a számukra biztosított költségvetést majdnem szabadon használják fel.

A Bajor Állam Erdészeti Adminisztráció egyetlen közösségi tulajdonban lévő, tisztán költségvetésből gazdálkodó vállalkozás, melynek reformjáról több éve tárgyal-

nak. 2002 elejétől a Szász Erdészeti Adminisztráció is egy közösségi tulajdonban lévő, tisztán költségvetésből gazdálkodó szervezet működött, de 2002 novemberében, miközben a kormányzat kialakította a Sachsenforst nevű vállalkozását, újabb bejelentést tett a reformok folytatásáról. Ezek a költségvetésből gazdálkodó vállalkozások, szolgáltató cégeként az állami erdőgazdálkodásért és a közösségi feladatok megvalósításáért felelnek, tevékenységüket a legnagyobb mértékű függetlenségükre építve a köz- és magánjog keretei között végzik.

Baden-Württemberg tartomány, ez év júliusában, az eddigiekkel ellentétes változásokat indított el, a köz- és magánjogi keretek között működő erdészeti vállalkozások ellenében a tartomány teljes adminisztrációját megreformálja. 2003. július 8-án a tartományi kormány úgy döntött, hogy az államerdészeti hivatalok köz- és vállalkozási feladatait átadja a helyi falusi vagy városi önkormányzatoknak. A státusukat veszített tartományi erdészeti igazgatóságokat, az egyes adminisztrációs területek olyan speciális hatóságaivá alakítják, amelyek koncentrált ellenőrzést, összehangolást és a régió marketingjét végzik.

Az előző példa nem csupán egy elszigetelt kísérlet, ezt mutatja Alsó-Szászország példája is, ahol a tartomány közigazgatásában, az erdészeti adminisztrációval együtt, szintén jelentős változásokat terveznek. A modernizációs feladatok befejezésére három évet szánnak, a kormányzat már felállította azokat a munkacsoportokat, amelyek a tartomány erdészeti irányítását átszervezik. A többi szövetségi tartományban, így Alsó-Szászországban is élénk vitát folytatnak az intézményi formák törvényi kereteiről.

Ez ideig a köztulajdonban lévő erdészeti vállalkozások közjogi keretek között működő cégekké alakítását három tartományban fejezték be. 1999 júliusában alapított Saar Forst az első olyan erdészeti vállalkozás, ahol szétválasztották a köz- és a gazdálkodási feladatokat. A Környezetvédelmi Minisztérium alá tartozó erdészeti hatóság a közcélok megvalósításáért, míg a Saar Forst a 40 000 ha állami erdőterületen folyó gazdálkodásáért felel. Az állami erdészet az önkormányzati tulajdonú erdők kezelését szolgáltatásként végzi.

Hessen és Szász-Anhalt tartományok, az elmúlt néhány évben szintén döntöttek a tartományok által irányított erdészeti vállalkozásokról. A szárföldihez hasonlóan, 2001 elején alapították a tartományi Hessen Forst-t, de itt a korábbi erdészeti adminisztráció az állami erdőterületek kezelése mellett megtartotta a közfeladatok ellátását is. A közcélú szolgáltatásokat a parlamenti képviselők kérésére a tartomány költségvetéséből finanszírozza. A tartomány erdészeti vállalkozása a természetvédelem-, üdülés- és pihenés feladatait is ellátja, de a kis erdőtulajdonosok részére tanácsadást és szolgáltatásokat is végez. Szász-Anhalt tartományban a múlt évben kezdték az erdészeti struktúra reformját, s mára a tartományi erdészeti vállalkozás kialakítását már be is fejezték. Szász-Anhalt tartomány erdészeti vállalkozása a Hessen Forst-hoz hasonlóan közcélú feladatokat is ellát.

Rajna-Pfalz tartomány erdészeti adminisztrációjának reformfeladatait a múlt évben állították össze, a lehetséges alternatívákat jelenleg is vitatják. Kísérleti jelleggel egyik megoldásnak olyan üzleti vállalkozásként működtetett tartományi erdőgazdálkodást ajánlanak, ahol a köz- és az üzleti feladatok nincsenek szétválasztva. Az átalakítás folyamatában ezt a céget „kvázi tartományi vállalkozásként” jellemzik.

A bejelentett átszervezések mértéke és részlegessége miatt nehéz megítélni, hogy mi lesz a reformok végső eredménye és milyen hatása lesz a rönkpiacokra. A legtöbb vásárló azon az állásponton van, hogy a faipar számára a nemzetközileg versenyképes árakon, elsődleges jelentőségű a folyamatos rönkkínálat. A faipar másik fontos szempontja, hogy a kereslettel összhangban, minden olyan erdőben, ahol hozzáférhető a rönkkínálat, a kitermelési lehetőség mobilizálható is legyen. Piaci bennfentesek szerint elsősorban a nagyobb vásárlók kezdeményezésére, a legtöbb reformelképzelés az elosztási szerkezet megerősítését szolgálja. Az átszervezések következményeként az erdészeti hivatalok és kerületek csökkentése a korábbi vásárlói szerkezet olyan átalakulásához vezet, amely jórészt a kisebb vásárlóknak jelenthet hátrányt.

*(EUWID Wood Products and Panels
2003/08/06)*

fordította: **Horváth Zoltán**

Interjú Ambrus Gábor kerületvezető erdősszel

Ismét Dél-Dunántúl egyik nevezetes vidékét jelölte meg a sorsoló program számkódja. Az Ormánság kellős közepén, a Vajszlói Erdészethél várja a telefonhívást beszélgető partnerem: Ambrus Gábor fafeldolgozási- és erdőssztechnikus, a Borostyáni Kerület vezetője.

– Jó reggelt kívánok! – Úgy értesültem, hogy nagyjából azonos korúak vagyunk, közvetlenebb módon beszélgethetünk.

– Persze, nyugodtan tegeződhetünk, így ötven táján. Szevasz!

– A legutóbbi Erdészeti Lapokban olvasható interjúk kérdései-válaszai rajzolatnak gyors képet egy-egy kollégáról. – Szoktad olvasni?

– Igen, láttam már belőle.

– Először légy szíves elmondani, hogy merre is vagyunk, hol helyezkedik el a kerület?

– A népnyelv az Ormánság „fővárosaként” beszél Vajszlóról, tehát egy Dráva-közei földrajzi, történelmi, néprajzi táj belsejében élünk. (Vajszló nevezetessége is jóval több tehát, mint egy tájékoztatóban olvasott „néhány érdekes építésű parasztház”. – A szerző.) A kerületem mintegy 630 hektár erdőt tesz ki, Vajszló, Páprád és Besence községek határaitban. A kerülethez tartozik továbbá egy csemetekert, amelynek az egyik részén most karácsonyfát nevelünk, a másik része pedig az általános iskolások használatában van mint „gyakorló” kert.

– A tanulók ismeretszerzésében biztossan hatékony a „kerti” munka. A karácsonyfa milyen képet mutat?

– A két és fél hektáron zömmel lucfenyőt nevelünk, kevés ezüstfenyőnk van még. Főleg a belső igényeknek megfelelően ültetünk és termelünk ki.

– Visszatérve a Borostyáni Kerület nagyobbik hányadához, a fekvéséről, erdejéről mondj néhány mondatot!

– Néhány kisebb patak, mint a Gyöngyös és az Almás, utóbbi a csemetekert öntözésének bázisa, valamint a kerületem déli szegélyén a Fekete-víz a legfontosabb földrajzi érték. A természetes erdőalkotó fafajok között a szlavón kocsányos tölgy, a magas kőrös, a gyertyán, a mezei juhar említhetők. Másrészt különféle kultúrerdők is megtalálhatók, amelyek volt uradalmi földek erdőssítése révén keletkeztek. A háború után a gyengébb homokta-

lajokon (dohányföldek, rozsosok) akácot telepítettek, az 50-es, 60-as években a mélyebb fekvésekben nemes nyárasokat. Utóbbiakat a mostani időszakban mintegy 26 hektáron mézgás égerrel váltjuk fel. Az akácok felújításában az első sargasztás általában eredményes gyakorlat. Átalakítás esetén tölgy–egyéb keménylomb erdőssítéssel dolgozunk.

– Apropó, erdőssítés! – Hogy zárult a műszaki átvétel?

– Sajnos, az elsőéves erdőssítések legnagyobb hányada elpusztult, de a többévesekben is észrevehető a károsodás. Ami megdöbbentő még, hogy idős fákon is tapasztalható lombvesztés, csak nem tudni, hogy milyen jövő vár rájuk.

– És a természetes, vagy a természet-szerű erdőssítés mennyiben alkalmazható?

– Mind a magról természetes módon való, mind a mesterséges alávetéses felújítást gyakoroljuk. Persze, mindjárt adódik a kérdés, ami a növényevők ebbéli „szerepét” veszi sorra. Védekeznünk kell a felújításokban a vaddisznó és a szarvas kártétele ellen, különben jelentős kár keletkezhet. A kerítés is rendszeres védekezési mód, és nyilván a kirekesztés, kilövés is.

– A vadgazdálkodási, vadásztatási feladatokat is végzed a kerületben?

– A vadkárellhárításban dolgozom inkább, a vadásztatásban a kerületvezető vadászok szerepe a meghatározó.

– A mostani szezonban volt emlékeztetés kilövés szarvasból?

– A kerületem kellős közepén, egy széles nyiladékon 13,10 kg trófeasúlyú, 255 nemzetközi pontértékű bikát ejtett el egy német vendég-vadász, amely minden idők legmagasabb pontszámú baranyai bikája lett.

– Gratulálok hozzá és remélem, mihamarabb láthatjuk. – Az erdő és a mezők más vadfajai?

– Az őz él még kiterjedt területen, a mezeinyúl-állomány az utóbbi években látható gyarapodásnak indult. A fácán – köszönhetően a mesterséges kiengedésnek is – szintén gyakori látvány.

– Most pedig rólad szeretnék kérdezni. – Honnan indultál a pályán, és honnan indulsz nap, nap után?

– Édesapám, Ambrus Dezső szintén erdőss volt a Gilvánfa, Alsóerdő kerületben, bár előtte munkaüggyel is foglalkozott, édesanyám pedig az erdőgazdaság könyvelője volt. Én Sellyén szerzett gimnáziumi érettségivel fűrészüzemi gyakornok lettem, ottani indítással Szegeden fafeldolgozási technikus képzést értem el. Az előző erdőss vezető, Turós László inspirált az erdőgazdálkodási szak elvégzésére is, így lettem kerületvezető erdőss. 1980-ig a Borostyáni Kerület szolgálati lakásában laktam, kint az erdőn, akkor még vilány nélküli erdőssházban. Most Vajszlón, a nagyszülői, szülői házban lakom, édesanyámmal.

– Házasság?

– Nem, nőlen vagyok.

– Említetted, hogy sajátos „szokás” azon a vidéken az egy család, egy gyermek. – Csak szólok, hogy el vagy maradva! – Akkor hát ad-e feladatot a „szabad” időre mondjuk magámerdő?

– A közvetlen környéken nem sok magán erdő van. Néhány hektáron magam is érdekelt vagyok, részben önálló, részben társult, erdőbirtokossági formában, erdősszeti dolgozók társaságában is. A szakmailag megalapozott erdősskezelés tehát biztosított!

– Végül a kerületben található valamilyen érdekességről kérdezlek, van-e említésre érdemes?

– Egy száz éve épült véd-kunyhó felújítása lehet érdekes, a kerület „mélyén”, gyertyános-tölgyesben. Az egyszobás, tornácos épület leromlott állapotban az 1980-as évek végére elbontásra került, a felújított, eredetihez hasonló gerendaberekű, állatmotívum-faragásos kunyhó felirata „Rezső-kunyhó – Építette Tiebertz főerőss – 1902.”

– Köszönöm a bemutatkozást, további sikereket kívánok a borostyáni tájon!

Apatóczy István

A Hegyi juhar

Az Acer nemzetség fajainak régi megnevezése jávorfa. Így találjuk Melius 16. századi Herbáriumában és a 19. század első éveiben kiadott Magyar Fűvészkönyvben is. Itt a Jávorok nemzetségén belül az *Acer pseudoplatanum*-t, e párás, nedves klímát és tápanyagban gazdag talajt igénylő fajt nevezik juharnak. Szólnunk kell a régi magyar megnevezésről, az iharfáról is. A legtöbb földrajzi név ehhez kötődik: Iharos, Iharosberény. Emellett a kultúrtörténeti vonatkozások között említendő, hogy franciául a *szikomor-juhar* [érable sycomore], vagy *ál-szikomorfa* [faux sycomore], angolul a *szikomor fa* [Sycomore] megnevezés is elterjedt. *Hegi* ezt az ókori folyó menti kultúrákban, különösen Egyiptom növénykultuszának leírásánál oly gyakran említett *Ficus Sycomorus*-hoz való bizonyos hasonlóságával magyarázza.

Az ókori mitológiában és a középkori mesékben is találkozunk a faalakban továbbélő isteni, de halandó hősök, vagy a kihulló vérük nyomán sarjadó fák legendáival. *Jankovics* ír a Jávorfa mesékről, amelyben a hősnőt két irigy nénje megöli és sírján „Jávorfa”, „Jägerfa” sarjad.

„Fűjjál, fűjjál bóbérleány,
Én is voltam királyleány,
De te engem megfojtottál,
És a buckába elástál,

*Királylányból jágerfácska,
Jägerfából furulyácska.
Fűjjál, fűjjál búgod gyilkosa.*

*A jágerfácska
(Magyar Népmesék II., 845)*

A fák nem pusztán a holt lelkek továbbéltetői, de az életfák a születés bölcsői is. A Kalevalában Otsó élete is juharfára helyezett bölcsőben kezdődött. Az erdő istennője Mielikki a vizekből összegyűjtött szöszet, gyapjút

„juharfa kosárba tette,
kis bölcsőbe rendezgette.
Pólyakötővel kötötte,
Arany szíjjal akasztotta,
A legsűrűb ágra tette.”

XLVI. 385-389

A fák szimbolikus jelentése olykor helyi, olykor családi-nemzetségi összefüggéseket hordoz. Előfordul, hogy uralkodóházak jelképévé vált fák az egész nemzethez, vagy tágabb földrajzi térhez, or-

A kanadai zászló a juharlevéllel

szághoz kötődnek. Ismert a Hohenzollerek révén a germánok szent fájává vált hársfa. A tajak jellegadó fái is lehetnek népekhez kapcsolódó fák, illetve címerfák. Ilyen az orosz nyírfácska és a libanoni cédrus. A juhar a kanadaiak nemzeti jelképpé vált fája, amelynek levelét zászlajukra tűzték.

A juharok, különösen a hegyi és a korai juhar, keménységük, rugalmasságuk, finomságuk és jó polírozhatóságuk miatt értékes bútorfát és szobor-alapanyagot szolgáltatnak, jöllehet a vízzel szembeni ellenálló képességük gyenge. Már a legkorábbi kultúrákban megjelentek a jávorfából készült használati tárgyak. Elsősorban hegyi juharból faragott eszközök maradványait találták meg szép számmal a svájci neolitikumi, bronz és vaskori cölöpépítmények feltárásánál és a római kori leletek között is. Főként asztallapok, munkaasztalok, kerek hangszerek alapanyaga volt a juharfa.

Godet leírása szerint juharból készült a trójai faló is, amely Homérosz *Iliásza* nyomán vált az egyetemes kultúrtörténet részévé. A monda szerint a bevehetetlennek hitt kis-ázsiai várost csellel foglalták el a falóba rejtett harcosok, akik az Odüsszeusz tanácsára és Pallasz Athéné segítségével épített hatalmas faszoborban elrejtőzve jutottak a városba. A válogatott harcosok az éj leple alatt támadták meg és győzték le ellenségeiket.

A keresztény középkorban is tisztelet övezte a hatalmas méretű hegyi juhar példányokat. Hitték, hogy a juhar megvéd a démonoktól és a villámcsapástól. Ezért juharfa csapokat vertek a küszöb- és az ajtófélfába a boszorkányok távoltartására, valamint juharfa gallyakkal díszítették az ajtókat és ablakokat Szentiván éjen, június 24-én.

A juharfa élelmezési szerepe sem elhanyagolható. Jelentős cukortartalmú nedvéből csapolással nyertek édesítésre használt szirupot. Amerikában a cukorjuhar [*Acer saccharum*], Európában első-

sorban a hegyi és a korai juhar szolgált e célra, bár az utóbbiakból kinyerhető szacharóz mennyisége jóval elmarad a cukorjuharétól. *Hegi* leírása szerint a 30 évesnél idősebb fák törzsének napos oldalát csapolták meg. Kis lyukakat vájtak a szíjácsgig és a fa nedvét kifűrt komlóágakon keresztül vezették ki. A csapolást télotón az első melegedő, fagymentes napokban végezték, majd ezt követően a kicsurgott nedvet minden este begyűjtötték, és azonnal sterilizálták. Tapasztalatok szerint az óvatos csapolás nem árt a fának és hosszú ideig ismételtethető, különösen a nedves termőhelyeken. Jöllehet a kifolyó nedv egyre kevesebb lesz az első csapolás után és a szirupkészítés, valamint a kristálycukor előállítás sok fűtőanyagot igényelt, mégis gazdaságos volt a tevékenység főként ott, ahol jó vízellátottságú területeken sok fa állt.

Amerikában az indiánoknál régtől fogva ismert és hasznosított volt a juharok cukros nedve. Később „cukorfa-ültetvényeket” telepítettek. *Spemmerközlése* szerint különösen elterjedt volt a telepítés Kanadában, ahol már 1893-ban „cukorkertetek” hoztak létre 2000-5000 fa ültetésével. Leírások juharcukor iparról számolnak be a 20. század első évtizedeiben.

Hasonlóan jelentős volt az USA északi államainak juharcukor-termelése is, ahol 1900 táján 11 millió kg-ot állítottak elő. A fa nedve 24-27 g cukrot tartalmaz literenként. Többnyire szirupként használták, de alkalmanként egy borhoz hasonló szeszecitált is készítettek belőle. Európában a háborús években Svédországban tervezték cukorjuhar fasorok telepítését utak mentén: 65 000 km közűt és vasútvonal fásítását irányozták elő, amelyhez 50 millió facketemetésre lett volna szükség. E fák, kb. 1 kg évi cukorterméssel 15 millió svéd korona értékű termeltek volna.

A legtöbb juharfaj lombja kitűnő állati takarmány, amelyet az alpi országokban rendszeres nyessel nyertek. A hegyi juhart, mint lombtakarmányt különös becsben tartották Svájc egyes déli tartományában Wallisban, Tessinben, de szórványfaként a síkságokon is telepítették. Emellett a megőrölt fából készült lisztet szintén állatok etetésére használták. A hegyi réteken és legelőkön hagyasfaként megkímélték és a hatalmas koronájú, idős fák a legjobb ármadó és takarmányt is szolgáltató fák voltak az alpesi gyepen.

A legendás faegyedek közül kiemelkedik a svájci Graubünden tartomány nevezetessége, a truni hegyi juhar, amelynek történeti szerepéről *Godet* ad

(folytatás a 311. oldalon)

Ligno Novum – Wood Tech Faipari szakkiállítás 2003 – Sopron

Benedek Fülöp államtitkár megtekintette a vásárt és előadást tartott a Nemzeti Földalap kiállítóhelyén

A négynapos eseménysorozat kiemelkedő rendezvénye volt **A XXI. század kihívásai az erdőgazdálkodásban.** A Nemzeti Erdőprogram konferencia. A konferenciára a Liszt Ferenc Művelődési Központban került sor, ahol a program-szerű előadásokon kívül többen is hozzászóltak.

Az elhangzott előadások:

– *Dr. Szili Katalin* elnökhelyettes

(Magyar Országgyűlés). **Az erdők szerepe a társadalom életminőségében a XXI. sz. elején.**

– *Gyapay Zoltán* (Magyar Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága). **Az erdő környezet- és természetvédelmi szolgáltatásainak társadalmi fontossága.**

– *Prof. Dr. Magda Sándor* elnök (Magyar Országgyűlés Mezőgazdasági

Bizottsága). **Az erdő közérdekű fenntartása, az erdő az agrárgazdaságban.**

– *Dr. Orosz Sándor* elnök (Magyar Országgyűlés Erdészeti Albizottsága). **A Nemzeti Erdőnyilakozat, mint politikai keret az erdőgazdálkodás társadalmi igények szerinti fejlesztéséhez.**

Zárszót mondott: *Simon József* h. államtitkár (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium)

A kiállítás fejlődése			
1 kiállítóra jutó m ²	Év	Nettó terület m ²	Kiállítók száma
9,5	1991.	430	45
24	1992.	1620	68
32	1993.	2100	66
30	1994.	2640	88
28	1995.	3420	124
26	1996.	3600	137
29	1997.	4200	145
27	1998.	4500	168
34	1999.	6200	183
37	2000.	7100	192
36	2001.	7200	198
41	2002.	8100	198
48	2003.	9800	203

Dr. Szili Katalin előadása

Az Országgyűlés elnöke bevezetőjében megköszönte a munkatársai által számára készített előadást, de mint mondta, nem először van erdészek között, így eltekint az írott szövegtől, és inkább arról kívánt szólni, hogy milyen utat tett meg az erdészek, természet- és környezetvédelem társadalma az elmúlt évek alatt, és hová kíván eljutni.

Megköszönte Faragó Sándor rektorak azt a kis erdészcsillagot, amit kapott, és ígéretet tett, hogy méltón fogja viselni, és igyekszik megszolgálni a bizalmat. Nemcsak a jogalkotásban, de a mindennapi életben is. Az elmúlt évtizedben nemcsak rendszerváltás volt, hanem az Európai Unióhoz való csatlakozási szándékunkra is igennel voksoltunk. Az erdők egy része magántulajdonba került. Ez a tény a jogi szabályozásban éppúgy, mint a szemléletben is változást hozott. A természetvédelmi, a környezetvédelmi és az erdő-törvényben mindezek a változások tetten érhetők. A szektorpolitikában is meg kell, hogy jelenjenek a XXI. század elvárásai. A politikusok szájából is egyre inkább elhangzik a fenntartható

fejlődés és a tartamosság fogalma. Kiemelte, hogy már az elmúlt években is komoly lépések történtek – az Erdészeti Hivatal közreműködésével – abba az irányba, hogy az ország erdősültsége érje el a kívánatos 20–25 százalékot. Eleget kell tennünk a nemzetközi elvárásoknak, a Riói Egyezménynek, a biodiverzitással kapcsolatos teendőknél, a Klímakonferencián elhangzottak irányába való lépések megtételénél, hiszen az erdők mint „nyelők” játszanak szerepet. Magyarországnak 2008–2012-ig meg kell felelni a 6%-os kibocsátás követelményének. Saját életminőségünket is befolyásolni kell az erdőterületek jelentős bővítésével. A pontos szabályozás szükségességét hangsúlyozta, de ezeket csak szemléltetéssel tudjuk a mindennapok gyakorlatában minél kevesebb zökkenéssel alkalmazni.

Felmerült a kérdés, hogy ki az erdő legjobb gazdája, hogy kell-e a rezervátum szemléletnek uralkodnia? Lehet-e olyan erdőgazdálkodás, amely megfelel a természetvédelmi előírásoknak. Feltette a kérdést, hogy szükség van-e arra, hogy a kezelő ugyanaz a ha-

tóság legyen, aki az elvárásokat teszi. Vagy elegendő-e az, hogy csak hatósági eszközökkel figyeljünk oda, hogy minden megy minden? Kifejtette, hogy elgondolása szerint új Alkotmányt kell alkotni, mely a legjobban megfelel az új gondolkodásmódnak. A fenntartható fejlődést a gazdasági, szociális és a környezeti kérdések kölcsönhatásán keresztül kell értelmezni. Ehhez kell a lehető legtöbb munkahelyteremtő intézkedést meghozni. Ehhez természetesen mindenképp a költségvetésnek kielégítő forrást kell biztosítani. Az erdőtelepítés ilyen munkahelyteremtő folyamat is egyben. Arra kérte a jelenlévőket, hogy tegyenek meg mindent az erdőtelepítéshez szükséges pénzüsszeg előteremtéséhez, mert anélkül csak szép terv marad. Az erdőstratégia is csak annyit ér, amennyit meg tudunk valósítani belőle. A saját erőnkhez bizton számíthatunk az EU-s támogatásra is.

Az erdészek már tudják, hogy hová akarnak eljutni, s nekünk politikusoknak segíteni kell ezeket a törekvéseket.

Követeljük meg a döntéshozóktól a jó döntéseket, mondotta befejezésül Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke.

Foto: Detrich Miklós

MAGÁN ERDŐTULAJDONOSOK ÉS GAZDÁLKODÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
FEDERATION OF PRIVATE FOREST OWNERS AND SYLVICULTURISTS IN HUNGARY

1021 Budapest, Budakeszi út 91. Tel: 391-4290, fax: 391-4299

e-mail: megosz@mail.datanet.hu

Jelentős nyilvántartási-számviteli és erdőhasználati változások következnek az Európai Unióhoz való csatlakozással 2004. május 1-jét követően.

Az előírt pályázatok és elszámolások alapos és pontos előkészítő, illetve adminisztrációs munkát igényelnek, melynek alapja a precíz nyilvántartás, leszámolás.

Ismerve a magánerdő-gazdálkodók ez irányú lehetőségeit és a gyakorlati munkájukat, bizony ránk fér a fejlesztés.

Célszerű a cikkben leírtakat megfontolni és időben megindítani az előkészületeket. Az OEE Magánerdő Tanácsa tájékozódott a lehetőségekről, s lehet pályázni a magánerdő-gazdálkodóknak is az informatikai fejlesztésre. Ennek egyik segítője Tagtársunk.

Az OEE Magánerdő Tanács tagjai, de bármely más tag is bővebben szerezhet ismereteket az októberben megtartásra kerülő OEE MAGÁNERDŐ NAP alkalmával. Ahol az Egyesület Informatikai Szakosztálya is jelen lesz.

Répászky Miklós

Magánerdő-gazdálkodás informatikai támogatása

Unió csatlakozásunk közeledtével előtérbe kerültek a magánerdő-gazdálkodás működtetésének kérdései. Az önmagában is még kialakulóban lévő gazdálkodási struktúra ugyan ma még sok kérdést vet fel, de máris vannak elképzelések arra vonatkozóan, hogyan lehet megfelelni az új kihívásoknak.

Az állami erdőgazdálkodás az elmúlt években folyamatos informatikai fejlesztéseket hajtott végre a pénzügyi, az ügyviteli adminisztráció és a szakmai tevékenységek területén. Nagyvállalati környezetben létrejöttek és működnek azok az informatikai rendszerek, melyek képesek a felmerülő szakmai és gazdasági feladatok magas színvonalú támogatására. Gyakorlati megvalósítások az erdőművelési fahasználati, mag-, csemete, vadászati ágazatok hatósági terveinek előállításától, az elvégzendő munkák tervezésén és nyilvántartásán keresztül egészen az összetett térképi elemzésekkig terjednek az erdészeti alaptervékenységek vonalán. Említhetjük a szerteágazó megoldások közül a kitermelt faanyag készletkezelését, az állófa fatömeg-meghatározását, vagy a statisztikai alapú automatikus választéktervezést példaként.

A jelen fejlesztései a központi rendszerhez kapcsolódó mobil terepi eszközök irányában folynak, klasszikusan a kerületvezető erdész munkájának tá-

mogatására. Ilyen például a terepi készletkezelés egyedi vonalkódos azonosítással, vagy a fatömegfelvétel és a tervezési alapadatok terepi feldolgozása.

Pénzügyi és ügyviteli adminisztráció területén a részvénytársaságoknál több nagy hazai és külföldi integrált vállalatirányítási rendszert vezettek be, meghatározóan azonban továbbra is heterogén megoldások jellemzőek.

Szakmai területen az erdőgazdálkodás meghatározó szoftverei a DigiTerra szoftverfejlesztő cég térképészeti rendszere (DigiTerra MAP) és az Erdőgazdálkodási Információs Rendszer (EIR®). Az EIR®-t elterjedten alkalmazzák az erdészeti részvénytársaságok a vállalati informatika tervezési, termelésirányítási feladataira.

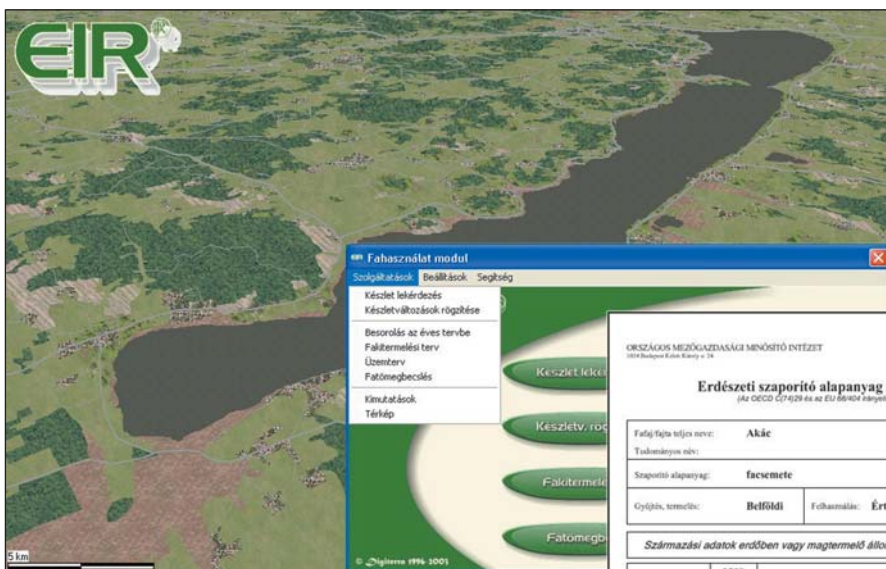
Az Állami Erdészeti Szolgálat erdőtervezéshez kapcsolódó térképezési feladatainak alapszoftvere a DigiTerra MAP.

A magánerdő gazdálkodási formáit, tevékenységeit és méretét figyelembe véve kijelenthető, hogy a szakmai programok területén kialakult nagyvállalati megoldások adaptálhatók, köszönhetően

az ágazat egészét szem előtt tartó egyetemes fejlesztéseknek és az alapkoncepcióban megfogalmazott erdőrezslet szintű nyilvántartásnak. A POPLAR Magánerdészeti Kft.-nél üzemi környezetben folyik az EIR® tesztelése.

A rendszer alapvető jellemzője az erdőrezslet szintű tervezés és nyilvántar-

tás, a gazdálkodási folyamatokba beépülő térbeli nyilvántartások és a külső adatszolgáltatók adatainak közvetlen fogadása; így közvetlenül beolvashatók az ÁESZ adatok, mint a digitális térképek, digitális üzemterv és E-lapok, vagy az ingatlan-nyilvántartás tulajdoni lap és ingatlan-nyilvántartási térképei.

A rendszer elemei a következők:

- Erdősítések, fakitermelések hatósági terveinek előállítása.
- Csemetermelés tervezése és nyilvántartása.
- Elvégzendő munkák mennyiségi és költségtervezése műveletenként.
- Anyagfelhasználások mennyiségi és költségtervezése (mag, csemete, ipari anyag).
- Termelések (választékterv) és szolgáltatások mennyiségi és árbevételi tervezése.
- Támogatások tervezése és leszámolása: normatív támogatás számítása a rendelet szerint, és egyéb pályázati támogatások. Az EU finanszírozási pályázatait is itt kapnak helyet.
- Üzemtervek készítése: termelések és szolgáltatások, költségek és bevételek ütemezése.
- Készletnyilvántartás származásnyilvántartási és egyedi tételazonosítási lehetőséggel a bevételtől az értékesítésig (C-lap, termelvénykönyvelés, csemetekerti készletnyilvántartás).
- Elvégzett munkák, teljesítések nyilvántartása.
- Erdősítések műszaki átvételének nyilvántartása.
- Térképek nyilvántartása és a változások nyomon követése: beépülő térképezési funkciók, mérések (például ferde távolság, terület), elemzések.
- Beépülő ingatlan-nyilvántartás (térkép- és tulajdonilap-adatok).

- Hatósági kimutatások nyomtatása.
- Szakmai és pénzügyi kimutatások, összesítők, elemzések és grafikonok előállítása, nyomtatása.
- Az adatok EXCEL formátumba történő kiírása.

Jelenleg fejlesztés alatt van az ügyfelek belső nyilvántartását és kiszolgálást célzó ügyfélkezelés.

A nagyvállalati környezettől eltérően kisebb gazdasági társaságok pénzügyeit saját, vagy külső szolgáltató könyvelési rendszereivel végzi. A pénzügyi információk ezekben a rendszerekben állnak rendelkezésre. Több, mint kétszáz ilyen szoftver van a piacon. Az utóbbi időszakban a szállítók egyre inkább ráállnak a kis- és közepes vállalkozásokra, ennek ellenére nem valószínű, hogy egységes rendszer ki tud alakulni.

A fejlesztők ígérik a rendszerhez pénzügyi bevételi és kiadási nyilvántartás (pénztárkönyv), beépülő számlázó rendszer és egy gépzemmi nyilvántartás beépítését is.

A gazdálkodói rendszerek működtetéséhez szükséges alapadatok területén ígéretes előrelépést jelenthet az Állami Erdészeti Szolgálatnál folyó ez év végén záródó Phare finanszírozású átfogó informatikai fejlesztés. A rendelkezésre álló alapadatok digitális formában történő hozzáférése már ma is biztosított. A térképi adatállományok országos szintű elérhetősége és a szükséges zökkenőmentes adatszolgáltatás az ÁESZ fejlesztésektől várható.

A gazdaságilag jövedelmező és magas szakmai színvonalú magánerdő-gazdálkodás kialakulásában kulcsszerepe van a kész, szakmailag elfogadott megoldásokat tartalmazó szoftvereknek.

Nyull Balázs

EU pályázatok szakszerű értelmezése és kidolgozása

Ahhoz, hogy az Európai Unió által kiírt pályázatokon bárki sikerrel vegyen részt, alapvetően az szükséges, hogy pontosan értse a pályázati kiíró szándékát, és saját elképzeléseit szakszerűen fogalmazza meg. A pályázat szakszerű elkészítése a projekt világos, egyértelmű és célorientált felvázolásával kezdődik, de nem nélkülözheti a piacfelmérést, a kockázatelemzést és általában a tevékenységgel kapcsolatos külső tényezők széles körű felmérését sem.

Ez a kiadvány bemutatja az Európai Unió belső piacát, részletesen ismerteti a közbeszerzési pályázatok jelentőségét, azoknak a tagállamok gazdaságában betöltött szerepét. Kiemelten kezeli a magyar pályázók szempontjából céloriánagnak tekinthető EU tagállamok nemzeti szabályozását.

Foglalkozik a pályázatok valós nyeresési esélyeivel, és részletesen taglalja a fontosabb pályázati típusokat (PHARE, SAPARD, ISPA). Példaként bemutatja a PHARE beszerzési tenderek végrehajtási folyamatát.

Terjedelme: 250 oldal. Kiadja: az Első Magyar Önkormányzati Vagyon- és Adósságkezelő Rt. Beszerezhető az Európa Ház Nonprofit könyvesboltjában.

– Sz. S. –

(Az Európai Unió agrárgazdasága)

„A termelők felkészítése az EU-s csatlakozásra” című programról

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium ez évi egyik legnagyobb tájékoztatói programja „A termelők felkészítése az Európai Unió csatlakozására”. Az erre a programra kiírt közbeszerzési pályázatunkat a Magyar Agrárkamara – Magyar Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) – Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Részvénytársaság konzorcium nyerte meg.

Az országos program lényege, hogy egy-egy mezőgazdasági körzetben, településen a gazdák személyesen a helyszínen kapjanak információt a rájuk vonatkozó EU-s agrárszabályozásról és a csatlakozási tárgyalások eredményeiről, figyelembe véve az adott település, illetve körzet termelési szerkezetét, főbb termékeit. Ismertetjük, hogy a termelő a föld nagyságának arányában milyen támogatáshoz juthat és milyen feltételeknek kell megfelelnie, valamint a különböző állatfajták tartásához milyen támogatási rendszer kapcsolódik. Fontosnak tartjuk a vidékfejlesztési intézkedések bemutatását is.

Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatta, hogy a leghatékonyabb eszköz a gazdák tájékoztatására a helyszínen történő felkészítés és párbeszéd. A program megyénként több helyszínen valósul meg, összesen 300 előadásból áll.

A program az alábbiakat tartalmazza:

1. előadók képzése, akik a termelőket felkészítik,
2. rendezvények (300 rendezvény – 24 ezer termelő),
3. az előadásokhoz gyakorlati kézikönyv összeállítása, megjelenítése,
4. EU-s tájékoztató anyagok összeállítása és megjelenítése,
5. sajtóval való kapcsolattartás,
6. közvélemény-kutatás,
7. program-utógondozás.

A program mintegy 300 rendezvényt foglal magában, az egész országot lefedi, ezért célszerűnek tartottuk közvetítő szervezetek bevonását az előadások tartásába.

A képzés két szinten történik. Első körben a csatlakozási tárgyalások eredményeit és termékpályákat jól ismerő előadók készítettek fel olyan szakembereket, akik már megfelelő európai uniós és mezőgazdasági alapismeretekkel rendelkeznek, így képesek arra, hogy ők is, mint előadók vegyenek részt a programban. Az oktatás végén a résztvevőknek vizsgán

kellett számot adniuk a megszerzett tudásukról. Második lépcső a termelők felkészítése és az előadások megtartása.

Az előadók felkészítésével párhuzamosan megtörtént a megyei FVM Hivatalkónál alkalmazott EU-szakreferensek képzése (összesen 20 fő). Az ő feladatuk nem kizárólag a jelen programhoz kapcsolódik, ugyanakkor igen fontos, mivel hosszabb távon segítik a termelők tájékoztatását. Szakmai feladataik kiterjednek a termelők gyors információval való ellátására is.

Az előadások megtartására megyénként – nagyságtól függően – több helyszínen kerül sor. Tekintettel arra, hogy ezeknek a rendezvényeknek a szervezésére kisebb településeken kerül sor, 80 fő részvétele célszerű. Ezekben a kis létszámú csoportokban közvetlen viszony alakulhat ki az előadók és a hallgatók között.

A termelők számára összeállított előadásorozat három részből áll. Az első egy rövid, általános bevezetés az Európai Unióról, valamint a közös agrárpolitikáról. Majd az előadás második (nagyobb) része az agrárpiaci szabályozásról szóló gyakorlati jellegű rész, melyen az adott település, illetve körzet termelési szerkezetét, főbb termékeit veszi figyelembe (például a Szabolcs megyei programokban a gyümölcsstermesztéssel, míg Eger környékén az EU borrendtartásával szükséges kiemelten foglalkozni). Ezen belül legfontosabb annak bemutatása, hogy a termelő a föld nagyságának arányában (legyen az 2 hektár, 20 hektár, 50 hektár, 200 hektár) milyen támogatáshoz juthat, és mely feltételeknek kell megfelelnie a csatlakozást követően. Az állattenyésztés területén gyakorlati példákon keresztül kell ismertetni a különböző állatfajták tartásához (szarvasmarha, sertés, juh) kapcsolódó támogatási rendszert. Ezen kívül fontosnak tartjuk a vidékfejlesztési intézkedések bemutatását is, ezt a témát érinti a harmadik rész. Az előadások után lehetőség nyílik kérdések felvetésére és megválaszolására.

Az előadások mellé minden résztvevőnek egy gyakorlati szemléletű és tartalmú kézikönyvet adunk, amely ismerteti az Európai Unió agrárszabályozását, támogatási rendszerét, „Útmutató a Közös Agrárpolitika gyakorlati alkalmazásához” címmel.

Egy olyan EU-s tájékoztató kiadványsorozat készül, amely ismerteti a csatlakozási tárgyalások eredményeit, immár a konkrét tényekkel bemutatja a közös piaci rendtartások hazai alkalmazását a fontosabb témakörökben (pl. szántóföldi növénytermesztés; marha-, juh- és kecskehús; tej- és tejtermékek piacsabályozása stb.).

Megfelelő sajtóvisszhangot biztosítunk a képzésnek, a helyi megyei hírlapban és az országos terjesztésű szakfolyóiratokban. A megyei rendezvényeket megelőzően arról hirdetés jelenik meg egy országos és egy helyi napilapban, az előadásokról cikkek, interjúk készülnek. A képzésben részt vevő termelők az előadásokat követően egy kérdőívet töltenek ki, melyben minősítik az előadást, az előadó és a szervezettség színvonalát. A közvélemény-kutatás célja a program lebonyolításának és eredményének felmérése. Mindezek mellett a felmérés olyan kérdéseket is vizsgál, amelyekből lesűrhető, hogy a termelők mennyire tartják hasznosíthatónak az itt megszerzett információkat. A program utógondozására is sor kerül. Azokra a kérdésekre, amelyekre az ügyfélszolgálat munkatársai nem tudnak válaszolni, tárcánknak továbbítják, és azok a válaszokkal együtt a Magyar Agrárkamara és az FVM honlapján lesz elérhető.

Integrációs Főcsoportfőnökség
Európai Integrációs Főosztály

(Az Európai Unió agrárgazdasága)

A magánerdő-gazdálkodás helyzete (2003. január 1-jei állapot)

1. A magánerdő-gazdálkodás bemutatása

Az ország erdőterületének tulajdoni/gazdálkodói viszonyait az 1. táblázat mutatja, mely szerint az erdőterület 41 százaléka van magántulajdonban.

A magánerdő-gazdálkodás jogi működőképességének alakulása szerint – 2003. január elsejére vonatkozóan – a 795 ezer hektár magántulajdonú erdőterületből 300 ezer hektáron (38%) nincs nyilvántartásba vett erdőgazdálkodó. Ez a szám 2002. évhez képest 16 ezer hektárral javulást jelent. Az is megállapítható, hogy a magánerdő-gazdálkodás jogi működőképessége az elmúlt években alig javult, a működésképtelen erdőterület 4 év alatt 45%-ról csak 38%-ra csökkent. A jogi működőképesség alakulását kedvezőtlenül befolyásolja az a körülmény is, hogy az erdőgazdálkodásban még mindig nem zárult le a szerkezetváltás, az említett négy év alatt a szövetkezeti erdőgazdálkodást 46 ezer hektár területvesztés érte. (A jogi működőképesség az építő és a bomlási folyamat eredőjeként jelenik meg).

A magántulajdonú erdőket kezelő gazdálkodói struktúrából megállapítható, hogy a szövetkezeti erdőgazdálkodás – és különösen az erdőszövetkezeti forma – az erdőtulajdonosok számára nem vonzó. Az egyéni erdőgazdálkodók átlagos területe nem éri el a 10 hektárt, a cégbírósági bejegyzésre kötelezett formációkban gazdálkodóké pedig 100 hektár körül stabilizálódott. (Az erdőszövetkezetek átlagos üzemméretének hektikus alakulása abból fakad, hogy ez, a mindössze 12 ezer hektáros kategória minden változásra rendkívül érzékeny).

Mivel termelőeszközök birtoklásához és azok gazdaságos működtetéséhez termelő típusú társulás mellett legalább 2500–3000 hektáros üzemméret szükséges, ezek az „erdőgazdálkodók” valójában csak termelőeszközök nélküli vagyongazdálkodók közösségek.

A magánerdő-gazdálkodás meglehetősen alacsony működőképességének összetett okai vannak, melyek közül kiemelkedik a gazdálkodási motiváció hiánya, az osztatlan közös tulajdon magas aránya, a tulajdon és használat végleges mértékű elválása, a személyes közre-

működésen alapuló munkavégzés képességének szinte teljes hiánya.

1.1. A tulajdonosi motiváció/anyagi érdekelttség hiányának problémaköre

Az átlagos erdőtulajdon mértéke nem éri el a két határt. Mivel az erdő produktuma a mezőgazdálkodással elérhető földhasznosításnak csak mintegy harmada-negyede, ez a kis erdőtulajdon önmagában is szerény anyagi motivációt jelent. Ezt a csekély érdekelttséget jelentősen rontja az igen hosszú termelési ciklus, hiszen – kis üzemméret mellett – akár évtizedek is elmúlhatnak jövedelem nélkül. (A hazánkban általános vágásos üzem mód mellett a rendszeres jövedelemszerzéshez néhány száz hektáros üzemméret szükséges).

A birtokméretből fakadó csekély anyagi motivációt tovább rontja az osztatlan közös tulajdon magas aránya és az ebből következő társult erdőgazdálkodási kötelezettség. Közös erdőtulajdon esetében ugyanis az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. Törvény (Etv.) 13. §. (4) bekezdése alapján, az erdőtulajdonosok társult gazdálkodást kötelesek folytatni és ennek érdekében a feladatok ellátásával erdőgazdálkodót kell megbízniuk. Ennek során a gazdálkodással kapcsolatos jogok és kötelezettségek átszállnak az erdőgazdálkodóra és ezáltal termelő típusú társulás jön létre. A tulajdon és használat elválása – rendkívül kis üzemméret mellett – „vállalatszerű működés”-t eredményez, holott e társulatok inkább csak vagyongazdálkodók közösségek, a szó klasszikus értelmében gazdálkodást nem folytatnak. A termelő típusú társulás viszont – különösen a cégbírósági bejegyzésre kötelezett formációkban – aránytalanul magas rezsiköltséget eredményez.

A közös tulajdon megosztással való megszüntetését, az egyéni erdőgazdálkodás lehetőségének szélesítését – a rendkívül kis erdőtulajdon, az egyes erdőrészek közötti igen nagy értékkülönbség és ebből fakadóan a tulajdonostársak megegyezésének hiánya, valamint az üzemterv szerinti gazdálkodás kötelezettsége – csak kivételesen teszi lehetővé.

Termelő típusú társult erdőgazdálko-

dás a „vállalatszerű működés” következtében csak eredményérdekeltség mellett lehetséges, a gazdálkodás motivációja tehát a jövedelemszerzés, amire viszont csak a véghasználat és növekedésközvetítő gyérités ad lehetőséget. Megfordítva, a termelési ciklus nagyobb felében – a több évtizedig tartó veszteséges munkaszakaszban – az erdőtulajdonosok a társult erdőgazdálkodás megindításában nem motiváltak. Ebből következően, a kis területű földrészek jelentős hányadán – ahol nincs jövedelemszerzés lehetőségét biztosító középkorú vagy idősebb erdőállomány – az erdőtulajdonosok az erdőgazdálkodóról való gondoskodásban anyagilag nem motiváltak. Ebből következően, a magánerdő-gazdálkodás teljes jogi működőképességének elérése belátható időn belül illuzórikusnak tűnik. Reálisan megközelítve, ágazatpolitikai célként – kedvező támogatási konstrukció mellett – 70–80% közötti jogi működőképesség elérését lehet kitűzni.

A termelő típusú társulással szemben, a vegyes, mező- és erdőgazdálkodást folytató családi üzembe az erdő üzemként integrálódik be, ahol a hozamok hullámzása, vagy szakaszossá válása már nem okoz olyan konfliktust, mint „vállalatszerű működés” mellett. Ebből kifolyólag, a mezőgazdasági családi üzemben az erdőgazdálkodás és erdőfenntartás legfőbb motivációja a vagyongyarapítás. Hazánkban viszont nem alakult ki a mezőgazdasági családi üzemek olyan széles bázisa, ami a magánerdő-gazdálkodás fejlesztésének alapját képezhetné. (AKII 2001. év: a regisztrált egyéni vállalkozók és őstermelők tulajdonában mindössze 75 000 hektár erdőterület van, ami a magántulajdonú erdőknek alig 10 százaléka.)

Kitörési pontok:

– A termelő típusú társulások rezsiköltségének támogatása. Ennek legfőbb eszköze, a szakirányítási támogatás.

– A gazdálkodás megindításához szükséges motiváció/érdekeltség növelése birtokkoncentrációval.

– A tulajdon és használat véglegesen megbomlott arányának javítása, a mezőgazdasági családi üzemek önálló erdőgazdálkodásának segítéseivel.

1. táblázat: Gazdálkodói statisztika 2003. év január 1.

Kód	Erdőkezelői csoport Megnevezés		Tulajdon					FGT ha/db
			Állami	Közösségi	Magán	Összesen		
11	EG Rt-k	ha	970 622		130	970 752		
		db	19			19	51 092	
12	HM Rt.-k	ha	89 140			89 140		
		db	3			3		
15	MG Rt.-k	ha	18 983	49	208	19 240		
		db	45			45	428	
16	Vízügyi szervek	ha	13 991	3		13 994		
		db	30	1		31	451	
17	HM szervek	ha	8227			8227		
		db	27			27		
18	KvVM szervek	ha	25 217		354	25 571		
		db	22		2	24	1065	
19	Egyéb áll. szervek	ha	12 466	12	3	12 481		
		db	131	1	1	133	94	
10	Összes állami erdőkezelés	ha	1 138 645	64	694	1 139 404		
		db	277	2	3	282	4040	
21	Önkormányzatok	ha	14	10 768	97	10 878		
		db	2	642	6	650	17	
26	Egyházak	ha		54		54		
		db		14		14	4	
27	Alapítványok	ha		35	25	60		
		db		4	2	6	10	
28	Egyesületek	ha		14	27	41		
		db		3	2	5	8	
29	Egyéb közösségi erdőkezelés	ha	21	870	227	1117		
		db		25	14	39	29	
20	Összes közösségi erdőkezelés	ha	34	11 739	376	12 149		
		db	2	688	24	714	17	
31	Erdőbirtokossági társulatok	ha		226	122 534	122 760		
		db		1	1139	1140	108	
32	Erdőszövetkezetek	ha		1	12 275	12 276		
		db			5454	227		
37	Szövetkezetek	ha		370	29 968	30 338		
		db		2	283	285	106	
39	Gazdasági társaságok	ha	965	812	81 341	83 117		
		db	9	3	797	809	103	
42	Közös megbízotti forma	ha	18	3	152 388	152 409		
		db			10 077	10 077	15	
	Összes társult erdőgazdálkodás	ha	982	1411	398 507	400 900		
		db	9	6	12 350	12 365	32	
41	Egyéni (1/1) erdőgazdálkodás	ha	33	23	95 411	95 467		
		db	3		11 404	11 407	8	
10–40	Működőképés gazdálkodói kör összesen	ha	1 139 695	13 238	494 988	1 647 921		
		db	291	696	23 781	24 768	67	
92	* Tulajdonjogilag rendezett, de nincs EG.	ha	4234	1428	135 199	140 860		
91	** Tulajdonjogilag rendezetlen	ha			164 823	164 823		
90	Működésképt. gazdálkodói kör összesen	ha	4234	1428	300 022	305 683		
10–90	Mindösszesen	ha	1 143 928	14 666	795 010	1 953 604		

FGT=Fajlagos gazdálkodói terület ha/db

*Tulajdonjogilag rendezett, de nincs erdőgazdálkodó: az igazgatóság által társulásra, erdőgazdálkodói bejelentkezésre felszólított, de erdőgazdálkodói nyilvántartásba még nem vett tulajdonosok adatai.

** Tulajdonjogilag rendezetlen (ha nincs konkrét adat, akkor becsléssel). Ide összesítve a még fel nem szólított, de egyébként rendezett tulajdonúak területadatai is.

1.2. A tulajdonnal való rendelkezési jog gyakorlásának nehézségei

A társult erdőgazdálkodás módjáról – az erdőbirtokossági társulati és erdőszövetkezeti formát kivéve – az erdőtulajdonosok az erdőterület alapján számított egyszerű többséggel döntenek. A döntési mechanizmus működőképessége kü-

lönösen nehéz a részaránytulajdonként szerzett nagyobb földrészleteken, ahol a tulajdonostársak száma magas. Esetenként sajátos problémát jelentenek az ún. „aranykorona fillérek”-ből álló tulajdonosi közösségek, ahol a nehéz döntési mechanizmuson túl, már a gazdálkodás megindításához szükséges anyagi moti-

váció is teljes mértékben hiányzik. (A gazdálkodás megindításából számba vehető jövedelem nem remélhető.) Ugyanakkor a tapasztalat azt mutatja, hogy ahol az önszerveződés már nem működik, igen gyakran sikeres az erdőgazdálkodási integrátorok egzisztenciális okból végzett szervezőmunkája.

Végül ki kell emelni, hogy a döntési mechanizmus működőképességével és az anyagi motiváció hiányával kapcsolatos problémát folyamatosan növeli az öröklés miatt bekövetkező tulajdoni elaprózódás.

Kitörési pontok:

– Az erdőgazdálkodás integrációnak – mint az egyik legfontosabb szervezőerőnek – kiemelt támogatása.

– A birtokszerkezet folyamatos romlásának megállítása érdekében az örökös rendjének a felülvizsgálata.

– A birtokkoncentráció ellen ható adó- és illetékfizetési kötelezettségek felülvizsgálata.

2. A szolgáltatások igénybevitelén alapuló gazdálkodási modell problémája

A tulajdonrendezés eredményeként olyan tulajdonosi kör jött létre, amely a személyes közreműködésen alapuló munkára gyakorlatilag alkalmatlan. (Távolban lakó erdőtulajdonosok, idős kárpótoltak, szakmai, jogi, gazdasági ismeretek, valamint a gazdálkodáshoz szükséges eszközök teljes hiánya.) Eből következően, a magánerdő gazdálkodás működőképessége alapvetően az erdőgazdálkodási szolgáltatást nyújtó vállalkozói kör fejlettségétől függ.

E szolgáltatások nyújtója többnyire az állami erdőgazdaságok és termelőszövetkezetek korábbi dolgozóiból alakult tőkeszegény, kényszervállalkozói kör. E szolgáltatások kapacitása jelenleg meglehetősen szűkös, műszaki színvonala pedig – a drága eszközök megújításának nehézsége következtében – folyamatosan romló. (A drága, ún. stratégiai géppark megújításáról az állami szektor a számára szükséges mértékig gondoskodik.)

Megjegyzendő, hogy az állami szektor működése is erdőgazdálkodási szolgáltatások igénybevitelén alapul. Ugyanakkor az összes működési feltétel vonatkozásában ki kell emelni azt, hogy az állami szektor a magánszektorral szemben behozhatatlan versenyelőnyvel rendelkezik. (Átlagosan 6–7000 hektáros üzemméret, megfelelő számú és képzettségű szakembergárda, stratégiai eszközpark birtoklása, a termelés megfinanszírozásához szükséges forgóeszköz, stabil piaci kapcsolatrendszer.)

A fennálló versenyhátrányok következtében, a szolgáltatások igénybevitelén alapuló működési modell a magánszféra számára nem hozhat az állami szektorhoz hasonló eredményt. Ebbe a

2. táblázat: Erdőgazdálkodási integrátorok – 2003. 01. 01.

Sorsz.	Integrátor neve, címe	Üzemi terület hektár	Szakirányított terület hektár
1.	Budapesti Igazgatóság		
	Virágh Bt. 2713 Csemő, Szent I. út 39.	2070	626
	Lignin Kft. 2750 Nagykőrös, Tomori út 5.	1410	1498
	DPMG Rt. 2713 Csemő, Hornyák D. 5.	1256	1109
	Ártéri EBT 5062 Kőtelek, Kossuth u. 30.		247
Erdőszöv Rt. 2721 Pilis, Vasvári Pál u. 35.	1892	28	
	Összesen: 5 db	6629	3508
2.	Veszprémi Igazgatóság		
	203253 Zölderdő Mérnöki Iroda 8460 Devecser, Honvéd u. 70.	226	1667
	202751 Öreg Bükkfa Erdőgazdálkodó Kft., 8430 Bakonyszentlászló, Vár u. 4/1.	303	1736
	203852 Irhatú 2000 Kft. 8444 Szentgál, Vörösmarty u. 38.	720	1448
	200430 Csupaki EBT 8229 Csupak, Kőkorsó u. 30	265	1072
	201512 Egyházaskeszei Csererdő EBT 8523 Egyházaskesző, Móricz u. 7.	302	1831
	201606 Nyugati Nyár EBT 8460 Devecser, Nagy L. u. 7.	234	881
	202452 Cserfaág Erdészeti Kft. 8248 Nemesvamos, Kossuth u. 20.	205	475
	Összesen: 7 db	2254	9109
3.	Szombathelyi Igazgatóság		
Szabó Vendel 9131 Mórchida Tekepuszta	664	899	
4.	Zalaegerszegi Igazgatóság – Nemleges		
5.	Kaposvári Igazgatóság		
	SILVA Erdőszövetkezet Kaposvár, Xantus J. u. 38.	668	272
	Mocz és Tsa Kft. Somogyiszob, Szent Imre u. 23.	545	5549
	Tóth István Csurgó, Híd u. 4.	241	1981
	Összesen: 3 db	1454	7802
6.	Pécsi Igazgatóság – Nemleges		
7.	Kecskeméti Igazgatóság		
	VIRÁGH Bt. 2713 Csemő, Szent I. u. 13.	266	120
	TILIA Kft. 6500 Baja, Dózsa Gy. u. 160/b.	402	1347
	ERDŐSZÖV Rt. 2721 Pilis, Vasvári P. u. 35.	80	238
	Góhér Zoltán 6070 Izsák, Mező u. 23.	373	440
	Összesen: 4 db	1122	2045
8.	Debreceni Igazgatóság		
	BacsKay Zsolt, Tiszakerecseny, Alkotmány út 88.	205	427
	BN T Bt. Jánd, Rákóczi u. 55.	299	7016
	Halomány Egyéni Cég, Nyírbátor, Császár P. u. 3.	284	1406
	Könnnyű EBT Penészlek, Táncsics M. u. 16.	651	3385
	Meggyes EBT, Nyírmeggyes, Lenin u. 55.	343	552
	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete, Napkor, Kállói u. 58.	830	4922
	Ártéri EBT, Kőtelek, Kossuth u. 30	206	581
	Poplár Magán Erdészeti Kft., Eger, Rövid út 3.	52	429
	Erdőszöv Rt., Pilis, Vasvári Pál út 35.		61
	Hajdúsági Erdőmester Kft., Debrecen, Kartács u. 25.	252	1279
Hajdúhadházi EBT, Hajdúhadház, Dr. Földi János u. 2–4.	1142	1285	
	Összesen: 11 db	4263	21 344
9.	Miskolci Igazgatóság		
	Pusztafalui EBT (097088)	358	
	1.1. Fakitermelő és fafeldolgozó Kft. Bózsava (096012)		729
	1.2. Hasdátvölgye EBT (097130)		337
	Nikházy György (099092)	278	
	2.1. Megbízott magán (098103)		75
	2.2. Regéci Volt Úrbéres EBT (097113)		125
	2.3. Regéci UFET (097112)		62
	Új Amadévári EBT (097129)	242	
	3.1. Gergelyhegyi EBT Fony (097018)		505
3.2. Szelekfeji EBT (097023)		80	
3.3. Béke Mg. és Szol. Szöv. (096537) Telkibánya		547	
3.4. Gönci Mg. Szöv. (096536)		320	
	Összesen: 12 db	877	2781
10.	Egri Igazgatóság		
	NOÉ E. M. F. Kft. 3253 Istenmezeje, Kossuth u. 48.	210	2334
	Poplár Magán Erdészeti Kft., 3300 Eger, Rövid u. 3.	241	665
		450	2998
	Mindösszesen: 45 db	17 713	50 485
	Átlag:	492	1402

struktúrába a magánszektor – a kivitelezői kapacitások igénybevételére vonatkozóan – többnyire csak maradványelven kapcsolódhat be.

3. Erdőgazdálkodási integráció

A teljes kiszolgáltatottság megelőzése érdekében a magánszférának is ki kell építenie a gazdálkodáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek bázisát. Ennek során a magántulajdonú erdőkben nyilvántartásba vett közel 24 000 „erdőgazdálkodó”-ból – inkább csak vagyonkezelő közösségből – 100–150 üzemet olyan valódi vállalkozássá kell fejleszteni, amely az állami szektorhoz hasonlóan, a szakértelem és a stratégiai géppark bázisa, továbbá távlatokban az értékesítés megszervezésére is képes. Ez a cél legkönnyebben erdőgazdálkodási integrációval érhető el, melynek során az integrátor az életképes üzememéretet elsősorban erdőgazdálkodási szolgáltatás nyújtásával éri el. (2001. évben – 47 milliárd forint árbevétel mellett – az 1,1 millió hektáron gazdálkodó állami szektorban is csak mintegy 160 üzemnek /erdésznek/ volt létjogosultsága.)

A jelenleg nyilvántartásba vett erdőgazdálkodási integrátorok listáját a 2. táblázat tartalmazza. Eszerint, a 36 nyilvántartásba vett erdőgazdálkodási integrátor 50 ezer hektáron nyújt szakirányítási szolgáltatást. Figyelembe véve az integrátorok közel 18 ezer hektárnyi saját üzemi területét is, az integráció által – a jogilag működőképes magántulajdonú erdők 14 százalékán – a szakértelemnek és a munka elvégzésének, vagy megszervezésének az ügye megoldottnak tekinthető. Ezen integrátorok átlagos üzememérete közel 500 hektár és az általuk szakirányított erdőterület átlagos nagysága 1400 hektár. E mutatók ötven százalékos növelése – amennyiben az integrátor a munkát saját rezsi-ben, fővállalkozóként végzi – már az életképes üzememéret elérését is jelentené. (Ezt a mértéket az átlag feletti már megközelítették, illetve elérték.)

Ez a 36 integrátor igen nehéz körülmények között született meg, a szövetkezetek átalakulásakor vagyonhoz, termelőeszközökhöz nem jutott. Az elmúlt években a tőkehiányt – igen szerény mértékben – forgóeszköz-feltöltési támogatással sikerült mérsékelni. Nagy problémát jelent, hogy a korábbi évek gépvásárlási támogatásának mértéke – mely a gazdálkodói csoportok közül egyiket sem preferálta – a tőkeszegény integrátorok számára nem tette lehetővé a drága

eszközök, az „ún.” stratégiai géppark kiépítését. Németországi tapasztalataink alapján pedig kimondható, hogy egyes gazdálkodói csoportok kiemelt támogatása – ha az szakmailag kellően indokolható – nem ütközik a közösségi jogba. (Thüringiában a speciális erdőgazdálkodói közösségek a 25 százalékos gépvásárlási támogatás helyett, 40 százalékos támogatásra jogosultak.)

Az erdőgazdálkodási integráció ügyének mozgatórugója a szakirányítási támogatás, melyet 2002-ig az FM hivatalok működtettek. Ez nehézkes bürokráciával és utólagos finanszírozással járt. Az utóbbi azt jelentette, hogy az integrátorok az alkalmazásukban álló szakirányító erdész fizetését többnyire bankkölcsönből fedezték. E téren a 2003. évi támogatási rend jelentős előrelépést hozott, mivel a szakirányítási támogatás bonyolítása – a kifizetés negyedéves ütemezése mellett – az erdészeti igazgatás hatáskörébe került. Az integráció továbbfejlesztésének alapfeltétele a szükséges források biztosításán túl, a szakirányítási támogatás naptári éven túlnyúló stabilizálása. Ehhez az FVM vezetése részéről, legalább szándék szintű elkötelezettség-vállalás deklarálására lenne szükség, amihez az EU 7 éves tervezési ciklusa megfelelő jogi háttérrel biztosít. 4–500 ezer hektár magántulajdonú erdő működőképes (termelő) állapotban való tartásához – 100–150 integrátoron keresztül – mintegy 3–400 szakirányító erdész/erdőmérnök alkalmazásának támogatására lenne szükség. (A rendszer-váltás előtt – 540 ezer hektáron – mintegy 1000 erdész és faipari végzettségű szakember irányította a szövetkezeti erdőgazdálkodást.)

A németországi és szlovéniai példák azt mutatják – ha az erdő nem a paraszti üzem része – atomizálódott tulajdoni viszonyok mellett, a magánerdő-gazdálkodás működőképességének két alapfeltétele van. Fejlett erdőgazdálkodási szolgáltatást nyújtó vállalkozói kör és egy külső/felső szervezőerő. (A szervezőerő és a szolgáltató ugyanaz a szervezet is lehet.) Hazai viszonyok között jelenleg a legfontosabb szervezőerő, az erdőgazdálkodási integráció.

Külrési pont:

A magánerdő-gazdálkodás működőképességének javítása érdekében – az atomizálódott tulajdoni/üzemi viszonyokból fakadó versenyhátrányok elensúlyozására való hivatkozással – az erdőgazdálkodási integráció kiemelt támogatása.

FVM Erdészeti Hivatal

Megjelent a Tilia 11. kötete

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Növénytan Tanszéke 1994-ben indította útjára periodikáját, a *Tiliát*. E vállalkozás célja továbbra is változatlan: olyan nagyobb terjedelmű, monografikus jellegű tanulmányok megjelentetése, melyek a hazai botanika, erdészeti botanika területéről kerülnek ki, s a tudomány művelésén túl a természetközeli erdőgazdálkodást és a természetvédelmet is szolgálják. Ennek jegyében látott napvilágot a 11. kötet, mely 342 oldal terjedelmű, s két tanulmányt tartalmaz.

Közös jellemzőjük, hogy a hazai bazalt területekkel foglalkoznak, melyek flórájának és vegetációjának jobb megismeréséhez járulnak hozzá. *Mesterházy Attila, Bauer Norbert és Kulcsár László* a kisalföldi bazalt tanúhegyek (Somló, Ság-hegy, Kissomlyó, Hercseg, Gércei tufagyűrű) edényes flóráját mutatják be, ahol 811 edényes növényfaj előfordulásáról kapunk információt. Továbbá 26 élőhelytípus jellemzése is szerepel munkájukban, mely e különleges „szigetek” cselekvő védelméhez elengedhetetlen segítségnek bizonyul.

A másik tanulmányt *Csiky János* állította össze, aki a Nógrád–Gömöri bazaltvidék flóráját és vegetációját elemzi. Erénye ezen összeállításnak, hogy nem szűkül be a politikai határok által leválasztott területre, hanem a teljes természetföldrajzi egységet vizsgálja. A 11 természetszerű erdőtársulás és a 4 fátlan életközösség részletes bemutatásán túl flóratörténeti, növényföldrajzi elemzéseket is találunk ebben a műben.

Itt számolhatunk be arról is, hogy ebben az évben még egy periodikát indított a Növénytan Tanszék Flora Pannonica néven. A kisebb florisztikai és taxonómiai tanulmányok a Kárpát-medence területéről kerülnek ki, s a tanszék által koordinált „Magyarország természetes növényzeti örökségének felmérése és összehasonlító értékelése” című, a Széchenyi-terv keretében megvalósítandó kutatás eredményeit tolmácsolják.

A kötetek megrendelhetők a tanszék címén (NYME Növénytan Tsz., 9401 Sopron, Pf. 132).

Dr. Bartha Dénes

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Sárvári János, Dombóvári J. Tibor, Tamba Miklós, Ódor József, Luzsi József és Bodor D. Károly

Mint arról az előző MEGOSZ Híradóban beszámoltunk Szövetségünk 2003. szeptember 30-án tartotta meg Rendkívüli Közgyűlését és ennek során a tisztújítással kapcsolatban az alábbi határozatot hozta:

„Elnök: Luzsi József 48 szavazat

Alelnökök: Dombóvári Dénes 30 szavazat, Mihályfalvi István 29 szavazat, Molnár László 41 szavazat, Dr. Ódor József 44 szavazat, Tamba Miklós 47 szavazat, Virágh János 39 szavazat.

Szavazatot kaptak továbbá: Mar-

ton Géza 16 szavazat, Posgay Attila 23 szavazat és Temesvári Erik 25 szavazat (15/2003. sz. határozat).”

A Közgyűlés megvitatta és elfogadta a MEGOSZ Alapszabály tervezetét, valamint 2003-2008. évi programját is. Mind a két anyagot az alábbiakban megtalálja az olvasó.

A tervek szerint az új Elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjait a következő lapszámban szeretnénk bemutatni a tagságnak és egyben elérhetőségüket is megadni.

Dr. Sárvári János
főtitkár

A magyar magánerdő-gazdálkodás felzárkóztatása az EU erdőgazdálkodásához

A MEGOSZ programja 2003-2008

Magyarország EU-s csatlakozásával új fejezet nyílik hazánk, a hazai erdőgazdálkodás, így a magánerdő-gazdálkodás történetében is. Számos új kihívással kerülünk szembe és sok új lehetőség nyílik meg előttünk. Hogy e kihívásokra hogyan tudunk választ adni és a lehetőségeket hogyan leszünk képesek kihasználni, az jórészt rajtunk – magánerdő-gazdálkodókon – múlik. Ha valaha nagy szükség volt az összefogásra, akkor ez az idő most érkezett el igazán. Egyénileg valószínűleg nem leszünk képesek megküzdeni az új kihívásokkal, ezért rendkívül fontos, hogy legyen egy olyan szervezet, amely képes fel-

vállalni és markánsan, teljes körűen képviselni érdekeinket. A MEGOSZ előtt álló célok az alábbiak szerint kerültek csoportosításra:

Szervezeti célok

Magánerdő-gazdálkodók általános érdekképviselete

Az érdekképviseleti munka erősítése és állandó, folyamatos megújítása kell, hogy a MEGOSZ legfontosabb feladata legyen. A magánerdő-gazdálkodók érdekeit csak a MEGOSZ – mint minden fórumon elismert érdekképviseleti szervezet – tudja hatékonyan képviselni. Az érdekképviseletet nem célszerű szétap-

rózni, mivel akkor elveszíti hatékonyságát. El kell érni, hogy a magyar magánerdő-gazdálkodás tulajdonosi és gazdálkodói érdekképviselete területén a MEGOSZ-é legyen a vezető szerep. Az érdekképviseletet minden szinten meg kell jeleníteni: Nemzeti Erdőprogram, Nemzeti Fejlesztési Terv, Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program, EU-integráció, közgazdasági szabályozás, agrártámogatások, kárelhárító támogatások stb.

Stabil működési, finanszírozási háttér megteremtése

A MEGOSZ csak stabil működési és finanszírozási háttérrel képes ellátni feladatait. Ennek megteremtése az egyik első számú feladat. Saját bevételei (tagdíjak, pályázati pénzek) jelenleg erre még nem elegendők, ezért a lehetséges forrásokat mielőbb létre kell hozni: A Helyi Birtokhasznosítási Bizottságokba a lehető legtöbb MEGOSZ képviselőt kell küldeni, továbbá el kell érni, hogy a magánerdő-gazdálkodók minél nagyobb hányada érezze szükségét annak, hogy tagja legyen a MEGOSZ-nak és tagdíj-befizetéseivel is támogassa az egyesület munkáját. A folyamatos működés, napi kapcsolattartás kiépítése a főállású főtitkár munkába állásával már elkezdődött.

Szervezetépítés

A MEGOSZ szervezeti felépítését országos szintre ki kell terjeszteni, a regionális és helyi szervezeteket meg kell erősíteni, létre kell hozni, hogy tagi, szervezeti bázisa mind területi, létszám- és anyagi téren egyaránt megalapozott legyen.

Tagságbővítési célok

Rendkívül fontos cél a magánerdő-gazdálkodókkal megismertetni, megértetni az egyesület céljait és az összefogás szükségességét. El kell érni, hogy az egyesület széles körű, nagy létszámú tagsággal rendelkezzen. Ennek érdekében konkrét lépések megtétele szükséges: tagok toborzása, kommunikáció, szolgáltatások javítása. Ez egyben az egyesület ismertségének és elismertségének is záloga.

Működéssel kapcsolatos célok

Stabil működés szervezeti, infrastrukturális háttérének megteremtése, továbbfejlesztése

Az egyesület működésének, működésének külső feltételei jelenleg adottak, de ez a helyzet egy csapásra meg-

változhat, lévén, hogy nem rendelkezünk önálló irodahelyiséggel, irodai infrastruktúrával. Mielőbb szükséges e problémák megnyugtató rendezése (az anyagi lehetőségek függvényében).

Személyi feltételek

A főállású főtitkár munkába állásával a korábbi helyzet sokat javult. Mindenképpen szükséges azonban legalább közép távon egy stabil, rátermett, felkészült, 2-3 fős menedzsment kialakítása.

Kommunikáció, közönségkapcsolatok

Alapvető jelentőségű az egyesületi kommunikáció fejlesztése a külső környezettel és a tagsággal egyaránt. [Média-jelenlét, direkt kommunikáció (e-mail), eredmények, lehetőségek publikálása, stb.] Legfontosabb feladat a Tagság informálása, friss, naprakész információkkal történő ellátása [Erdészeti Lapok keretében: MEGOSZ Híradó, Internet (e-mail, levelező lista stb.)]. Fel kell gyorsítani az Interneten való kommunikációt a tagsággal egyrészt az olcsósága, másrészt a rendkívül gyors információ-továbbítás lehetősége miatt: lehetőleg minden tagunknak legyen egy olyan e-mail címe, amire tudunk elektronikus levelet küldeni. A szélesebb társadalmi környezettel is meg kell ismertetni, el kell ismertetni a magánerdő-gazdálkodás mibenlétét, problémáit, eredményeit. Ez csakis az eredményes kommunikáción keresztül valósítható meg. Ennek egyik módja lehet a nagyobb egyesületi rendezvények vidéken történő megtartása is.

Kapcsolatépítés társszervezetekkel

A hasonló körben tevékenykedő, illetve szakmai társszervezetekkel való kapcsolatok tisztázása, az érdekképviseleti területek felosztása, szövetségek kialakítása, együttműködési szerződések megkötése elsőrendű fontosságú.

Kapcsolatépítés, fenntartás a döntéshozókkal, kormányzati szervekkel

Az érdekképviseleti munka elválaszthatatlan és elengedhetetlen része a különféle döntéshozókkal, döntési pozícióban lévőkkel a lehető legjobb, közvetlen kapcsolatok kiépítése, fenntartása. Jó kapcsolatokat kell kialakítani és fel kell ajánlani partnerségünket, szakmai segítségnyújtásunkat szakkérdésekben a kormányzati szerveknek, szervezeteknek (Parlament Mg. Bizottsága, Országos Érdekegyeztető Tanács, Nemzeti Földalap Kezelő Szervezete stb.).

Nemzetközi kapcsolatok

A nemzetközi kapcsolatok folyamatos építése és fenntartása az EU-s integráció kapcsán rendkívüli mértékben felértékelődik. Az egyesületnek aktívan kell részt venni a különféle nemzetközi szervezetek munkájában (CEPF, FSC, PEFC, FAO, IUCN, ELO stb.), állandó kapcsolattartás szükséges, továbbá be kell kapcsolódni a különböző nemzetközi projektekbe is.

Szakmai célok

Magánerdő-gazdálkodás erősítése

A magánerdő-gazdálkodásnak a társadalommal történő elismertetésére kiváló lehetőség az arra felkészült erdőgazdálkodók által az ún. „gazdátlan” erdőben a gazdálkodás beindítása. Ennek érdekében tovább kell erősíteni a szakmai integrátorok hálózatát és helyi szaktanácsadási központokká célszerű továbbfejleszteni tevékenységüket a megfelelő állami támogatásokon keresztül.

A magánerdészetek kialakítása és megerősítése, országos lefedettséget biztosító hálózatuk megteremtése és ennek elősegítése az egyesület kiemelt célja. A magánerdészetekhez kapcsolódóan, körük szerveződhetnek a kisebb erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók, megteremtve saját beszerző-értékesítő közös szervezeteiket. E célok csak központi támogatással valósíthatók meg, amelyhez a források csak hatékony, következetes érdekképviseleti munkával biztosíthatók. (forgóeszköz-feltöltés, fejlesztési, szakirányítási stb. támogatások).

Az egyesületnek komoly szerepet kell felvállalni a közös piaci, termelési, beszerzési, értékesítési szerveződések (szövetkezetek, termelői csoportok, tsz-ek stb.) létrehozásában, megalakításában.

Rendkívül fontos érdekképviseleti feladat, hogy a különböző rendeletek

megalkotásakor a magánerdő-gazdálkodók is kerüljenek bele a támogatotti körbe (EU-s, nemzeti támogatások).

Az egyesület feladata, hogy a nemzeti és EU-s projektekbe az erdőgazdálkodás érdekei beépítésre, megjelenítésre kerüljenek.

Jogi, közgazdasági környezet és szabályozás javítása

A közgazdasági, adózási, szabályozási rendszer változtatásai kapcsán az egyesület jelenítse meg az ágazat speciális jellegéből adódó tényezőket, ezt tudatosítsa a döntéshozókban annak érdekében, hogy az erdőgazdálkodás általánostól eltérő sajátosságaiból (hosszú termelési ciklus, közcélok–magáncélok együttes érvényesülése stb.) adódó elemek jelenjenek meg egy stabil, kiszámítható jogi, közgazdasági, támogatási rendszerben. Mielőbb szükséges az erdőgazdálkodás sajátos közgazdasági problémáinak feloldása (erdőtelepítés mint beruházás amortizációja, jövedelemadózás, erdőfenntartási járulékok stb.).

Az egyesületnek fel kell vetni az erdőgazdálkodás jogi háttere javításának kérdését. Kezdeményezni kell a jogszabályokban időközben napvilágra került problémák kiküszöbölésére a módosításokat, illetve a hiányzó szabályozások (pl. a Természet védelméről szóló tv. végrehajtási utasítása) mielőbbi megalkotását, a kapcsolódó jogszabályok harmonizálását. (Erdőtörvény, a Természet védelméről szóló tv., a Vadról és a vadgazdálkodásról szóló tv., SZJA tv., Társasági adó tv., a Termőföldről szóló tv. stb.).

Az egyesületnek fel kell vállalni, hogy tagjai rendszeresen kapjanak információt az aktuális – őket érintő – pályázati, támogatási lehetőségekről.

Erdőtelepítési program felkarolása

Az erdőtelepítések felfuttatásában és a hozzá kapcsolódó támogatások biztosításában aktív egyesületi részvétel szükséges. Szorgalmazni kell a kormányzati, regionális és térségi erdőtelepítési programok kidolgozását és végrehajtását. Az erdőtelepítések kérdését a környezet- és természetvédelmi programokba be kell építeni. A nemzeti és EU-s programokban az erdőgazdálkodást, mint a vidékfejlesztés hatékony elemét kell elismertetni.

Fafelhasználás fejlesztése

Az egyesületnek elő kell segíteni a hazai fafeldolgozás fejlesztését, az energetikai fafelhasználás kiemelt támogatá-

sát, elterjesztése érdekében tett lépéseket. Segítenie kell a fa, mint természetes, újratermelhető nyersanyag felhasználásának terjedését.

Informatikai háttér javítása

Az egyesületnek kezdeményeznie kell a magán-erdőgazdálkodás informatikai háttérének javítását. Szorgalmaznia kell egy olcsó (támogatott), egységes magán-erdészeti- és térinformatikai programcsomag mielőbbi piacra kerülését.

Kockázatkezelés segítése

A klímaváltozás és egyéb környezeti kockázati tényezők fellépése miatt az egyesületnek kezdeményező és koordináló szerepet kell játszania egy, a ma-

gán-erdő-gazdálkodókat szolgáló Országos Vis major Alap létrehozásában, illetve egy Kölcsönös Biztosító Pénztár megalapításában.

Tudatformálás elősegítése

Az egyesületnek lehetőségei szerint segítenie kell az erdőtulajdonosi tudat formálását, erősítését, az erdészeti oktatást és kutatást, a kutatási eredmények gyakorlatba történő mielőbbi alkalmazását.

A fenti programtervezetet a MEGOSZ elnökségi tagjainak írásbeli javaslati és szóbeli kiegészítései alapján összeállította:

Baja, 2003. szeptember 19.

Dr. Ódor József

A Magánerdő-tulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) módosított egységes szerkezetbe foglalt ALAPSZABÁLYA

I. Általános rendelkezések

1. A Magánerdő-tulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (a továbbiakban szövetség) a magánerdő-tulajdonosok, a magántulajdonon alapuló egyéni vagy társas (magán-erdészetek, erdőbirtokossági társulatok, erdőszövetkezetek, szövetkezeti erdészetek, termelői csoportok, gazdasági társaságok, ezek társulásai és közös vállaltai stb.) és a közösségi erdők tulajdonosainak, gazdálkodóinak országos érdekképviseleti szerve.

2. A szövetség célja a szövetség tagjainak gazdasági és szakmai érdekképviselete, érdekegyeztető feladatainak ellátása, érdeikben a többcélú és tartamos erdőgazdálkodás megvalósítása, az erdővagyonuk megőrzése és növelése, az erdővagyon működtetésének segítése a tulajdonosainak hasznárára. A magán-erdőkben az erdészeti és az erdő hasznosításához kapcsolódó szakmai kultúra fejlesztése.

3. A szövetség a politikai pártoktól függetlenül végzi tevékenységét.

4. A szövetség székhelye: 1021 Budapest, Budakeszi út. 91.

5. A szövetség működési területe: a Magyar Köztársaság.

6. Az alapítás éve: a szövetség az 1994. évben alapított Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetségének (TEOSZ) jogutódja.

II. A szövetség feladatai a célok megvalósítása érdekében

1. A szövetség tagjainak érdekvédelme.

2. A tagok képviselete mindazokon a fórumokon, amelyeken az erdő és az er-

dőtulajdonhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek (gazdálkodás, természetvédelem, közcélúság, vadászati jogi és egyéb) kérdései kerülnek tárgyalásra.

3. A tagok érdekében és megbízásából eljárni mindazoknál a szerveknél, amelyek támogatják és elősegítik az I. pontban megjelölt célok megvalósítását.

4. Véleménynyilvánítás az erdőtulajdonlást és a benne folyó gazdálkodást érintő jogszabály-tervezetekről, ha szükséges és indokolt, a jogszabálymódosítás kezdeményezése.

5. Elősegíteni és támogatni a szövetség területi szerveinek (régió, megye, kistérség) megalakulását és működését.

6. Kapcsolattartás és együttműködés más szakmai, tulajdonosi, államigazgatási és érdekképviseleti szervezetekkel, oktatási és kutatási intézményekkel, hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

7. Képviselet a magyar erdészetet az Európai Unió szakbizottságaiban.

8. Az erdőgazdálkodás szakmai színvonalának emelésére szakmai bemutatók, előadások, tanfolyamok, találkozók, bel- és külföldi tanulmányutak szervezése.

9. A sajtóval való állandó kapcsolat-tartás és a nyilvánosság felhasználása az erdőgazdálkodás társadalmi megítélésére, a magán-erdő-gazdálkodás helyzetének, gondjainak, eredményeinek bemutatása céljából.

10. A tagság igényeinek figyelembevételével szolgáltató feladatok ellátása.

11. Gyakori információközlés a magán-erdő-gazdálkodást érintő aktuális eseményekről és új kutatási eredmé-

nyekről. Erdőgazdálkodási és természetvédelmi ismeretek terjesztése.

III. A szövetség tagsága

1. A szövetség tagja lehet minden olyan természetes és jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki/amely elfogadja a szövetség alapszabályát, regisztráltatja magát, aláírásával kifejezésre juttatja, hogy a szövetség céljaival egyetért, és annak megvalósulását segíti, a szövetséget anyagiilag támogatja, fizeti a tagdíjat.

2. A szövetség pártoló tagja lehet minden olyan szervezet, amely a szövetséget céljainak megvalósításában anyagiilag támogatja.

3. A szövetség föderatív tagja lehet minden olyan szervezet, amely a szövetséget céljainak megvalósításában támogatja.

4. A szövetségbe való belépés önkéntes.

a) A tagsági viszony a felvétellel keletkezik és kilépéssel, kizárással, valamint az e) pont alapján szűnik meg.

b) Tagfelvételtől az elnökség dönt a soron lévő ülésén. Esetleges elutasító döntés ellen a közgyűléshez lehet fellebbezni.

c) A szövetség III. 1. és 2. pontok szerinti tagjai tagdíjat fizetnek. Ennek mértékét a küldöttközgyűlés határozza meg.

d) A kilépési szándékot legkésőbb a tárgyév december 31-éig kell írásban közölni az elnökséggel. A kilépés nem mentesíti a tagot a tagsága idején keletkezett kötelezettségei alól. A kilépési

szándék bejelentésével a bejelentő tag-sági jogai megszűnnek.

e) Megszűnik a tagsági viszony a tag halála, jogutód nélküli megszűnése és a tag törlése esetén.

IV. A szövetség tagjainak jogai

1. Részt vehet a szövetség munkájában, és rendezvényeit látogathatja.

2. Személyesen részt vehet a közgyűlés, és küldöttje útján részt vehet a küldöttgyűlés határozatainak meghozatalában.

3. A szövetség minden természetes tagja és nem természetes személyiségű tagjának egy képviselője választhat és választható. A közgyűlésen és a területi szervezetek gyűlésein minden tag, a küldöttgyűlésen minden küldött egy-egy szavazattal rendelkezik.

4. A tagok észrevételeket, javaslatokat tehetnek, véleményt nyilváníthatnak a szövetség munkájával és annak szerveivel kapcsolatban.

5. A szövetség tagja ajánlásokat tehet a szövetség, annak szerveit, az erdőtulajdont és gazdálkodást érintő kérdések megtárgyalására.

6. A pártoló és a föderatív tag a közgyűlésen tanácskozási joggal vesz részt.

V. A szövetség tagjainak kötelezettségei

1. A szövetség működésének és munkájának támogatása a tag saját lehetőségeinek megfelelően elvárható mértékben.

2. Az alapszabály, a szövetség szervei által hozott határozatok betartása.

3. A tagdíj megfizetése.

VI. A szövetség szervezete

1. Közgyűlés.

2. Küldöttgyűlés.

3. Elnökség, amely hét főből áll.

4. Felügyelő bizottság, amely három főből áll.

5. Fegyelmi és etikai bizottság, amely három főből áll.

6. Régió/térségi szervezetek.

VII. A közgyűlés

1. A közgyűlés a szövetség legfőbb szerve, a tagok összessége.

2. A közgyűlést ötévente kell összehívni.

3. A közgyűlés határozatképes, ha a tagok több mint 50%-a jelen van.

4. Ha a közgyűlés nem határozatképes, akkor harminc napon belüli időpontra (amely az eredetivel azonos napon is lehet) összehívott közgyűlés az eredeti napirenden felvett kérdésekben

a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

5. A közgyűlés napirendjét az elnökség állapítja meg és terjeszti a közgyűlés elé.

6. A közgyűlés kötelező napirendjei:
a) Az elnökség beszámolója az előző közgyűlés óta eltelt időszakról.

b) A felügyelő bizottság jelentése az előző közgyűlés óta eltelt időszakról.

c) A fegyelmi és etikai bizottság jelentése az előző közgyűlés óta eltelt időszakról.

d) A tisztségviselők (elnök, az elnökség, a felügyelő és a fegyelmi-etikai bizottságok) megválasztása titkos szavazással öt évre.

e) Azon napirendek tárgyalása, amelyeket a tagok három nappal a közgyűlés előtt írásban benyújtottak és amelyek megtárgyalását a közgyűlés kétharmados többséggel elfogadta.

7. A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik:

a) Az alapszabály megállapítása és módosítása.

b) A szövetség programjának elfogadása.

c) Más szervezetekkel való egyesülés, a szétválás, a megszűnés kimondása.

d) A tisztségviselők megválasztása és visszahívása.

e) Mindazok a kérdések, melyeket az alapszabály a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe utal, illetve melyeket a közgyűlés a saját kizárólagos hatáskörébe von.

8. A közgyűlést az elnökség hívja össze, napirendet tartalmazó meghívóval, postai úton, térítvény nélkül, a közgyűlés tervezett időpontját legalább 15 nappal megelőzően.

9. A közgyűlés határozatait általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Titkos szavazást kell tartani, ha azt a szavazásra jogosultak egyharmada indítványozza. A közgyűlés nyilvános. A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyet a levezető elnök, a jegyzőkönyvvezető és hitelesítő ír alá.

VIII. Rendkívüli közgyűlés

1. Rendkívüli közgyűlést az ok megjelölésével az elnökség döntése alapján lehet összehívni.

2. Össze kell hívni a közgyűlést, ha

a) A tagok legalább egyharmada az ok megjelölésével írásban kéri.

b) A törvényességi felügyeletet gyakorló szerv elrendeli.

c) A felügyelő bizottság kéri.

3. A rendkívüli közgyűlést az erre okot adó körülmény bekövetkezésétől

számított egy hónapon belül kell összehívni.

4. A rendkívüli közgyűlésre egyebekben a rendes közgyűlésre vonatkozó szabályok az irányadók.

IX. Küldöttgyűlés

1. A küldöttgyűlés a tagok összességét képviselő küldöttekből áll, akiket a régiószervek választanak és delegálnak, öt évre szóló megbízáttal.

2. Választójoggal felruházott küldött delegálására jogosult:

a) Minden erdőszeti integrátor 1 főt

b) Minden legalább 50 hektár erdőterülettel rendelkező erdőgazdálkodó 1 főt

c) Minden térségi szervezet (községi, kistérségi) 100 tagig 1 főt, ezen felül 100 tagonként 1–1 főt.

3. A küldötteket az elnökség küldöttigazolvánnyal látja el.

4. A küldöttgyűlés évente ülésezik, az alábbi napirenddel:

a) Az elnökség beszámolója az előző évről.

b) A felügyelő bizottság beszámolója az előző évről.

c) Az előző évi mérleg elfogadása.

d) Tárgyévi költségvetés jóváhagyása.

e) Tagdíjak megállapítása.

f) Döntés a tagsággal kapcsolatos vitás ügyekben.

g) Minden olyan ügy, amelyet az elnökség a meghívóba felvesz, vagy amelyet a küldöttek legalább egyharmada a küldöttgyűlést megelőzően 15 nappal napirendre felvenni írásban kér, és nem tartozik a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe.

6. A küldöttgyűlés lebonyolítására egyébként a közgyűlésre vonatkozó szabályok az irányadók.

X. Az elnökség

1. A szövetség tevékenységét két közgyűlés és a küldöttgyűlések közötti időszakban az elnökség irányítja, amely az elnökből és hat alelnökből áll. A főtitkár, a felügyelő bizottság elnöke, valamint a fegyelmi- és etikai bizottság elnöke az elnökségi ülések állandó meghívott tagja.

2. Az elnökség üléseit szükség szerint, de legalább negyedévente tartja.

3. Az elnökség üléseit az elnök hívja össze, írásban vagy szóban. Az elnöki feladatokat az elnökség tagjai rotációs rendszerben látják el, amelynek sorrendjét maguk között döntenek el.

4. Az elnökség maga állapítja meg ügyrendjét és munkatervét. Határozatait általában nyílt szavazással, egyszerű

szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

5. Az elnökség a szövetség működését érintő valamennyi kérdésben döntésre jogosult szerv, kivéve azokat az ügyeket, amelyek az alapszabály szerint a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartoznak, vagy amelyeket a közgyűlés saját hatáskörébe vont.

6. Az elnökség feladatai:

a) gondoskodik a szövetség ügyintéző szervezetének kialakításáról,

b) a szövetség alkalmazottai felett gyakorolja a munkáltatói jogokat,

c) összeállítja a szövetség éves költségvetését és elszámolását,

d) beszámoltatja a főtitkárt munkájáról és feladatokat szab meg a számára,

7. Az elnökség tagjai tevékenységüket társadalmi megbízatásként látják el, közvetlen költségük megtérítése mellett.

8. Megszűnik az elnökségi tagság:

a) a mandátum lejártával,

b) lemondással,

c) visszahívással,

d) kizárással,

e) elhalálozással,

f) amennyiben bíróság jogerős ítélettel eltiltja a közügyek gyakorlásától,

g) összeférhetlenség esetén.

XI. A régió, térségi szervezetek

1. A szövetség a tagjaival, a helyi szervezetekkel való jobb kapcsolattartás és a hatékonyabb /helyi/ érdekképviselet érdekében segíti és támogatja a területi szervezetek létrejöttét.

2. A területi szervezetek legkisebb egysége a közigazgatási kistérség.

3. A területi szervezeteket az ott élő tagok hozzák létre és választják meg annak vezetését és küldötteit.

4. A szövetség alapszabályának szellemében megalkotják saját működési szabályzatukat.

XII. Az elnök

1. A szövetség legfőbb tisztségviselője az elnök. Az elnök képviseli a szövetséget más személyek és szervezetek előtt. Ezt a jogkörét részben az alelnökökre, illetve a főtitkára, esetenként más tisztségviselőkre és személyekre írásban átruházhatja. Az elnökség nevében gyakorolja a munkáltatói jogokat az alkalmazottak felett. Gondoskodik a feladatok elnökségi tagok közötti megosztásáról. Biztosítja az alapszabály szerinti működés feltételeit.

2. Az elnököt akadályoztatása esetén az alelnökök vagy más tisztségviselő helyettesíti, kivéve azokat az ügyeket, amelyeket az elnök magának fenntartott.

XIII. A felügyelő bizottság

1. A közgyűlés a szövetség gazdálkodásának, vagyonkezelésének ellenőrzésére három tagú (elnök és két tag) felügyelő bizottságot választ, melynek tagjai a szövetségben más tisztséget nem viselhetnek.

2. A felügyelő bizottság munkáját a bizottság elnöke irányítja.

3. A felügyelő bizottság tevékenységének szabályait maga állapítja meg.

4. A felügyelő bizottság tevékenységéről a bizottság elnöke a küldöttgyűlésnek és a közgyűlésnek köteles beszámolni.

5. A felügyelő bizottság tagjai munkájukat társadalmi megbízatásként látják el, közvetlen költségeik megtérítése mellett.

XIV. A fegyelmi- és etikai bizottság

1. A közgyűlés a szövetség és a tagsága, valamint a tagok közötti vitás ügyek bíróságot megelőző egyeztetése, illetve rendezése érdekében háromtagú bizottságot választ, elnököt és két tagot.

2. A fegyelmi- és etikai bizottság munkáját a bizottság elnöke irányítja.

3. A bizottság tevékenységének szabályait maga állapítja meg.

4. A bizottság esetenként, a vitás ügyben történt bejelentéstől számított harminc napon belül ülésezik.

5. A bizottság munkájáról a küldöttgyűlésnek és a közgyűlésnek tartozik beszámolni.

6. A bizottság tagjai munkájukat társadalmi megbízatásban látják el, közvetlen költségeik megtérítése mellett.

XV. A szövetség gazdálkodása:

1. A szövetség éves költségvetés alapján gazdálkodik.

2. A szövetség vagyona:

a) készpénz (házipénztár, bankbetét, folyószámla),

b) készpénzre vonatkozó követelés,

c) értékpapír,

d) egyéb vagyontárgyak.

3. A szövetség bevételeivel önállóan gazdálkodik, tartozásaiért saját vagyonával felel.

4. A szövetség tagjai a szövetség tartozásaiért – a befizetett tagdíjon túlmenően – saját vagyonukkal nem felelnek.

5. A szövetség tevékenységi célja szerinti gazdálkodását a társadalmi szervezetek gazdálkodásáról szóló jogszabály alapján végzi.

XVI. A szövetség megszűnése

1. A szövetség megszűnik:

a) ha megszűnését a közgyűlés mondja ki,

b) más egyesülettel, szövetséggel egyesül,

c) megszűnésének bíróság általi kimondásával.

XVII. Ügyvezető szervezet

A szövetség ügyvezető szervezetet hoz létre, amelynek működését és ügyrendjét az elnökség határozza meg.

Az ügyvezető szervezetet a főtitkár vezeti.

A főtitkár munkáját az elnök irányítja.

XVIII. Záró rendelkezések

1. A szövetségre az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. illetve a Polgári Törvénykönyv 57-60. szakaszainak rendelkezései az irányadók.

2. Ezt az alapszabályt a Magánerdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének közgyűlése 10/2003. számú határozatával elfogadta.

3. A jelen alapszabály bírósági befohadásával a korábban elfogadott alapszabályok hatályukat veszítik.

Budapest, 2003. szeptember 30.

Dr. Ódor József

levelező elnök

Dr. Sárvári János

jegyzőkönyv vezető

A Nyugat-Mecsek is védett lesz

A 9000 hektáros Nyugat-Mecsek tájvédelmi körzettel nyilvánításával még az idén teljessé válik a Mecsek Tájvédelmi Körzet. A Duna-Dráva Nemzeti Park szakembereinek előterjesztése értelmében a Misina-Tubes, a Remete-rét és az Éger-völgy kapcsolódik a már védett Jakab-hegyhez és az Orfű-Abaliget vonulathoz. Az átminősítés után is megmaradnak a Pécs fölötti hegyen lévő turisztautak, de lesznek olyan részek (például a Szaudó-völgy, a Körtvélyes-árok), amelyeket mint fokozottan védett részeket, mentesítenek a nagy turisztikai igénybevételtől.

A terület eligazító táblákkal való felszerelése egymillió forintba kerül, és ehhez jön még a hidak, esőbeállók, források karbantartásának költsége. Nagy gond a vandalizmus, ugyanis sok a lopás és a rongálás, amelyek visszaszorításához a természetjárók segítségét kérik.

(GSzT)

Ki kicsoda?

Ne tévesszen meg senkit a cím, mert a kérdés nem arra irányul, hogy bizonyos személyek származási vagy családi adatait megismerjük. A „*kíváncsiság*” szigorúan szakmai jellegű és nem is újkeletű. Ugyanis 2000 márciusáig létezett egy rovat az *Erdészeti Lapokban*, amely az „*E havi számunk szerzői*”-nek nevét, képzettségét, munkakörét vagy lakhelyét tartalmazta.

Hiányzik e rovat, mert pusztán a szerzői név – kivéve a közismert személyekét – nem nyújt kellő bizalmat az írás tartalmának elfogadásához. Szakmai esetekben nem mellékes kérdés, hogy egy tanulmány, javaslat, észrevétel stb. kitől és milyen munkaterületen dolgozó kollégától származik (erdőművelés, fatermelés, fafeldolgozás stb.).

A közlemények (publikációk) szerzőinek el kell nyerniök az olvasók bizalmát, amihez a fentebb jelzett adatok közlése segítségül szolgál. A következő részekben olyan írások „elemzésére” kerül sor, amelyek fenti okfejtések alapján hiányosak, szak- és anyanyelvi szempontból is kifogásolhatóak, mégis példaértékűek.

1. Az *Erdészeti Lapok* 2000. márciusi számában „*A harmadik oldal*” című rovatban olvashatunk *Zétényi Zoltántól* egy nem éppen szakmai, kifogásolható cikket. Szerző az úgynevezett „*Erdők világnapja*” égisze alatt az angol rocksztar *Stinget* földi istenné magasztalja. Olvashatunk még a cikkben a „*gyermekerdők*”-ről, erdősültségi arányról, erdőterület-növekedésről stb. Végezetül pedig „*szurkolás*”-ra és „*szorítás*”-ra szólítja fel az olvasót *Sting* és csapatának további gazdagodása érdekében.

De hát ki is az a *Zétényi Zoltán*? Ismereteink hiányosak, azt sem tudjuk, kinevezés, kooptálás vagy titkos választás útján került az *Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottságába*!

2. Ugyancsak az *Erdészeti Lapok* 2003. márciusi számában, a 79. oldalon olvashatjuk *Román Péter* állampolgártársunk írását, amelynek a címe: „*Élettérelmélet...*” Az idősebb, velem hasonló korú olvasóknál az írás címe megütöztetést vagy elképedést válthat ki, mert e fogalom szörnyűségekterhes időket és eseményeket idéz fel. A II. világháború hosszú évekig tartó, embermilliók pusztulását okozó korszaka a náci „*élettérelmélet*” alapján és szellemében kezdődött és ment végbe.

A *Magyar Tudományos Akadémia*

Nyelvtudományi Intézete által 1992-ben kiadott „*Magyar értelmező kéziszótár*” 278. oldalán a következő meghatározás (definíció) olvasható: *élettérelmélet* = „Politika. Fasiszta szóhasználat. Az a terület, amelyre valamely imperialista ország azon a címen formál jogot, hogy számára létfontosságú.”

Esetünkben nem országokat érintő jelenségről, illetve igényről van szó, de az alkalmazott írás-címet két feltétel motíválja: *tudatlanság* vagy *szándékoság*.

Az igény tárgya: „*akár többtíz négyzetkilométer erdő*” kerékpározásra történő kijelölése, átengedése, kisajátítása stb.

Véleményem, hogy az erdő számos élőlény-faj élőhelyeinek otthona. Az élőhelyek lakóinak többsége – a megváltozott életkörülmények hatására – elhagytná a területet, elszegényedne az erdő. A cikkben leírt „*vandál*” okok miatt szaporodnának az erdőtüzek és a gátlástalan szemetelés válna jellemzővé.

Nem elhanyagolható kérdés, hogy lenne-e a *Román Péter* által kezdeményezett „*erdőhasználás*”-nak egy erkölcsi és anyagi felelőse?

A kerékpározás elterjesztésére speciális útsávok épülnek országszerte, sportszakosztályok szervezik, szabályozzák és irányítják a kerékpársportot.

Az erdő nem sportpálya, és az oda irányuló „*élettérelmélet*” nem életfontosságú tényező!

Nem tudható meg az írásból, hogy kicsoda *Román Péter*. Képzettsége és foglalkozása nem ismert, csak annyit árult el, hogy édesapja erdőmérnök. Terjedelmes írásában számos magyartalan kifejezést használ, ami nem emeli a bizalmat személye iránt. Például az *Erdészeti Lapokat* „*erdészújságnak*” titulálja, holott az folyóirat. Az idegen szavak és zsargon kifejezések nem illenek egy másfél évszázados szaklapba, olyanok, mint a „*bicikli*”, „*erdőzni*”, „*teker*ni”, „*kerekezni*”, „*bringás*”, „*bütykös kerék*” és még néhány hasonló.

Román Péter írása nyomán erdőterületeink fogyatkozásával kapcsolatos gondolatok ébrednek bennem. Különböző hírforrások más-más erdősültségi arányokról tájékoztatják az olvasókat.

Véleményem, hogy a „*csepegetett*” erdősítések területi nagysága kisebb az erdők többféle okból történő fogyatkozásánál. Számottevő az erdők területén történő lakópark és egyéb beruházások építése; az illegális fakitermelések területi nagysága; az erdőtüzek kiterjedésé-

nek nagysága és az egyéb igénybevétel okozta erdőterület-veszteségek.

A felsorolt káros és nemkívánatos jelenségek közé sorolom *Román Péter* újszerű erdőigénylését is!

Végül, hogy ki kicsoda?

Csányi Sándor

erdész nyugdíjas,

80 éves egykori esztergomi alerdész

* * *

Valóban. Igaza van Csányi Sándornak a szerzők feltüntetésének, kilétének elmaradásában. Nos, az ok egyszerű. Mivel az egyes írások olykor fél éves késéssel jelennek meg, többször adódott – a mai világban már nem is szokatlan –, hogy mire az írás megjelent, a szerző már nem ott munkálkodott, ahol az írás elküldésének idejében. Persze azon lehet vitatkozni, hogy melyik a kisebb rossz, de egy-két ebből adódó kellemetlenséget követően döntött úgy a szerkesztőség, hogy elmarad az „E havi számunk szerzői”. Lehet, hogy mégsem döntöttünk jól?

(A Szerk.)

Erdő = faültetvény?

A New York Times közelmúltban világitott rá az Amerikai Kőolaj Intézet (American Petroleum Institute) azon törekvésére, hogy „*bóvli*” tananyagot adjanak közre a globális felmelegedés és a Kiotói Jegyzőkönyv lejáratására. Az az Amerikai Szén-Alapítvánnyal és az Autógyárosok szövetségével együtt finanszírozza a „*tanulófa*” energiáról szóló részt.

A „*tanulófa*” programot az Amerikai Erdő-Alapítvány finanszírozza, és legfőbb mondandója az, hogy az erdők „*ellenőrzött fatermelő farmerek*”. A gyerekek a favágás szakzsargonját tanulják, és a tananyag azon a szemléleten alapul, hogy az erdők pusztán csak a farost termelésére valók. Amikor a „*tanulófa*” készítőitől számon kérik, hogy miért festenek ilyen szembezőkően egyoldalú képet az erdőről, akkor azzal védekeznek: az erdő valódi természete és az erdőirtás hátrányai túl bonyolultak lennének a gyerekeknek...

A programban a tarvágás vagy a monokultúrák alig kerülnek szóba. Hogyan lehetséges ez? A válasz kézenfekvő, hiszen a program finanszírozói bolygónk leghírhedtebb erdőirtói (Sierra Pacific, Weyer Haeuser és Pacific Plumber).

(Forrás: *Lélegzet* 2003/6)

Emlékez(z)ünk 56-ra!

Pecbtol István erdőmérnök társunk hívta fel a figyelmünket 2001-ben, hogy jelenjenek meg tanulmányok, visszaemlékezések az 1956-os II. magyar szabadságharc erdészeti vonatkozásairól az Erdészeti Lapokban (1).

Tudom, hogy más szakmák már gyűjtik az anyagot, hogy 2006-ban, a szabadságharc 50 éves évfordulóján méltón emlékezhessenek meg szakmájuk szabadság melletti kiállásáról. A teljesség igénye nélkül – az szóbeli visszaemlékezés mellett – az írásbeli adatok fontosságára is felhívom a figyelmet, amelyek a különböző levéltárakban megtalálhatóak. Szűkebb szakmám, az erdőrendezés (az Állami Erdészeti Szolgálat jogelődje) történetével kapcsolatos a következő jegyzőkönyv, amelyik jól tükrözi az akkori erdőrendezők követeléseit (2).

Jegyzőkönyv

Készült 1956. október 31-én 12 órakor az Állami Erdőrendezési Intézet hivatalos helyiségében /Budapest, II. Mártírok-útja 26. sz./Telefon: 359-395. A Forradalmi Bizottság megalakulásakor.

Jelen vannak: Csabán Iván, Mosonyi Jenő, Fejérdy István, Szalay Rezső, Dr. Körösi József, Darvasi J. Pál, Sipos Zoltán, Szényi Gábor, Smaregla Erzsébet, Farkas Barnabás, Karácsonyi Olga, Iván György.

Jelenlévők titkos választás útján megválasztják a Forradalmi Bizottság tagjait, névszerint: Farkas Barnabás, Fejérdy István és Szényi Gábor dolgozókat.

A Forradalmi Bizottság elnöke – a legtöbb szavazatot kapott – Farkas Barnabás. Elnökletével a Forradalmi Bizottság állásfoglalását az alábbi pontokban foglalja össze:

Örök dicsőség a bősöknek, akik életüket áldozták a szabadságunkért.

A Nemzeti Forradalmi Bizottság követeléseit magáévá teszi, s azzal teljesen egyetért.

Követeli a szovjet csapatoknak az egész ország területéről való kivonulását, a szovjet kormánnyal egyenjogú félként való tárgyalást.

Követeli a titkos választást a többpártrendszer alapján.

Az O.E.F. kollégiumának az Erdőrendezési Intézet megszüntetésére vonatkozó határozatát teljes egészében helyteleníti és követeli, hogy az Erdőrendezési Intézet teljes létszámával továbbra is önálló intézetként változatlanul működjön.

Helyteleníti az O.E.F. Rákosi-Hegedűs

kormányt kiszolgáló vezetőségének az erdőrendezési dolgozók véleményét sembevevő, erőszakos és sokszor szakszerűtlen irányítását.

Teljes mértékben helyteleníti a vidéki kirendeltségek alacsonyabb kategóriába sorolását és követeli valamennyi kirendeltségnek egységesen az I-es hivatali csoportba való besorolását.

Követeli a darabbér rendszer megszüntetését és új igazságos fizetés megállapítását az életszínvonal emelésének figyelembe vételével; kirívó különbségek megszüntetését a legalacsonyabb és a legmagasabb fizetések között.

Az erdőrendezési dolgozók részére a természetbeni illetmények és járandóságokat vissza kell állítani.

Követeli a kiküldetési költségek újbóli rendezését.

Követeli, hogy az intézet által összeállított reális költségvetést a P.M. hozzáértő pénzügyi előadókkal tárgyalassa ki és ne önkényeskedjenek a költségvetés megállapításánál.

Az Állami Erdőrendezési Intézet Forradalmi Bizottsága fenti határozatát az Állami Erdőrendezési Intézet kirendeltségeinek megküldi. Felszólítja a kirendeltségeket, hogy demokratikus titkos választással válasszon meg egy 2-2 tagú, illetve Budapesten 5 tagú Forradalmi Bizottságot, amely a kirendeltséget az Állami Erdőrendezési Intézet Forradalmi Bizottságának Országos értekezletén képviseli.

Az értekezlet összehívását az Állami Erdőrendezési Intézet Forradalmi Bizottsága a körülményekhez mérten a legrovidebb időn belül összehívja és azt a kirendeltségekkel időben közli.

Felkéri a kirendeltségeken megválasztott forradalmi bizottság tagjait, hogy a fenti állásfoglalást tanulmányozza át, javaslatait és észrevételeit az országos értekezleten adja elő.

K.m.f.

Farkas Barnabás
Fejérdy István
Szényi Gábor

Az MDP pártbizottsági iratokból is sok adat megtudható, hiszen például a Pápai Városi Pártbizottság 1957. június 21-i összefoglaló jelentése szerint „felülvizsgálatunk során egyetlen vállalat (Magas-Bakonyi Erdőgazdaság M.GY.), ahol az ellenforradalom vállalati története napról napra, óráról órára percekben le van írva. Ugyanúgy jegyzőkönyvileg le van írva az ellenforradalmárok

kal való eljárás is. Az ellenforradalmi eseményekben tevékenyen részt vett 12 fő. Ötöt elbocsátottak, kettő bíróság által elítélve, egy pedig alacsonyabb munkakörbe áthelyezve. Dusanek (János főmérnök M.GY.), akit az ellenforradalom igazgatónak nevezett ki, most kerül elbocsátás alá. Erdősi (Dezső) főmérnök leváltása folyamatban van. A Munkástanács elnöke párttag. Munkástanács rövid időn belül fel fog oszlani. Az erdőgazdaság központjában 9 párttag van, az egytől egyig munkáskáder” fejeződik be a jelentés (3).

Az erdőgazdaságoknál lezajló eseményekről például bírósági iratokból is tájékozódhatunk. Így a halálra ítélt Leiner Lajos, a keszthelyi erdőgazdaság raktárosának esetében (4). Páll Endre, Soós József erdőmérnökök, valamint Kósa József, Koller Tibor erdészek élelemmel és szálláslehetőséggel segítettek a Keszthelyi Mezőgazdasági Akadémia hallgatóit, akik fegyveresen vonultak ki mintegy 300 társukkal – a szovjet felderítés szerint –, hogy esetleges nyugati segítség megindulásakor harcoljanak a szovjetek ellen (5).

A megszállók kiszolgálói az ügynökeik jelentéseiből minden egyes intézményről, vállalatról összeállították az 1956 októberében, novemberében lezajlott forradalmi eseményeket. Ezek a megyénként meglévő ügynevezett „monográfiákban” találhatóak meg, amelyeket a Belügyminisztériumhoz tartozó Megyei Rendőr Főkapitányságok Politikai Nyomozó Osztályainak V. Alosztálya állítottak össze, s amelyek a forradalomban részt vevő erdészek nevét is tartalmazzák (6).

Végezetül, de nem utolsósorban ismertetésre kerül két budapesti erdészeti intézményről 1957-ben készült jelentés (7). A jelentők neve essen ki a történelmi idő rostáján.

Faipari Kutató Intézet „Forradalmi Bizottsága”

A Faipari Kutató Intézetnél működő „Forradalmi Bizottság” 1956 október 31-én alakult meg Rézner Miklós (tőkés származású) Budapest Mosonyi u. 21. sz. alatti lakásán. Héttagú bizottságot választottak, melyek különböző intézkedéseket hajtottak végre. Határozatot hoztak a kommunista igazgató eltávolítására. Felvették a kapcsolatot az ujbpesti „Nemzetőrség” parancsnokával, hogy az

esetleges kommunista támadással szemben fegyveres védelmet kapjanak. A „forradalmi” bizottságban kivétel nélkül jobboldali beállítottságú személyek működtek. Arra törekedtek, hogy a kommunistákat az intézetből eltávolítsák és helyükbe más személyek kerüljenek.

Ezzel az írással csak segíteni szeretném az 1956-os szabadságharc kutatásaiban résztvevő társaimat.

Az ERTI „Forradalmi Bizottsága”

Az Erdészeti Tudományos Kutató Intézet viszonylatában az osztályidegen személyek a politikai változással már párhuzamosan aktivizálódtak, és fejtettek ki forradalmi tevékenységet. A „Forradalmi Bizottság” 1956. október 28-án alakult meg és 1956. november 30-ig működött. A bi-

zottság tagjai az ellenforradalom napjaiban leverték az orosz tudósok képeit a falakról és ezeket megsemmisítették. A „Forradalmi Bizottság” Tury Elemér vezetése alatt pontokba foglalt ellenforradalmi követelést küldött a kormánynak. Egyes értekezleteken Papp László felszólalásaiban támadta az államosítást, a nagyüzemi gazdálkodást.

Mészáros Gyula

Az év fája...

(folytatás a 294. oldalról)

leírást. A ma is álló fa őse alatt esküdtek fel a graubündeni szövetségre 1424-ben. A fa kerülete 1750-ben 16 méteres volt, majd 1870-ben, az akkor 500 éves fát egy vihar döntötte ki. Ma az ősi fa magjából nevelt több mint százéves, ereje teljében levő utód áll az eredeti példány helyén. Óriási faegyedekről több más leírás is említést tesz. A legidősebb hegyi juhar-példányok 5-600 éves kort élnek meg, de a 100 év feletti egyedeknél már előfordul a 6 m feletti törzskörméret, a 20 méter feletti koronaátmérő. *Christ* leírása jól jellemzi a hegyi juhar esztétikai értékét. „A fa igen plasztikus egyediségével, gazdagon színezett, vöröses foltos törzsével, amelyről a kéreg a platánhoz hasonlatosan leválik, kígyózóan kanyargó, hosszú ágaival, szép lekerekített hatalmas koronájával és fényes smaragd-

zöld lombjával mindenhol, ahol csak előfordul, csodálatosan felélénkíti a komor, sötét fenyveseket.”

A juharok nemzetségének változatosága párját ritkítja ezért igen széles körű a kert- és tájépítészeti alkalmazhatóságuk. *Hegi* a Közép-Európa flórájáról írt tudományos művében, valamint a *Readers Digest* Enciklopédia, a dísznövényként kertekbe ültethető taxonok felsorolásánál is 200 juharfajról ír. A legtöbb juhar lombos fa vagy cserje, Európában nincsenek örökzöld fajok. A különböző juharfajokat a botanikai leírások nem minden esetben tekintik önállóknak, mutatja ezt, hogy *Bartha* 150 fajt említ. A rendkívüli változatoság azonban tény. Különösen igaz, ha meggondoljuk, hogy a fajok közül soknak szeldelt vagy színes levelű alfaja, változata is ismert, amelyek közül számosnak igen jelentős a díszértéke. Kertekbe, parkokba e díszváltozatokat ültetjük. A vörös, a fehérarka és a szeldelt levelű díszfák között

igen változatos ökológiai igényű fajták, változatok találhatók, amelyek közül választhatunk a növénytelepítések tervezésénél. Különösen dekoratív a legtöbb juharfaj őszi lombszíne, a napszűzön aranysárgára színeződő lombkorona. Több faj, illetve változat jó várostűrőre miatt használható a forgalmas utak menti fásításoknál, illetve urbánus környezetben (*A. platanoides* és az *A. negundo*). A hegyi juhar nem várostűrő faj, légszennyezett, száraz területekre nem javasolt. Külterületen is viszonylag ritkán találkozunk vele. Ritka szép kivételt jelent a néhány hársági hegyi juhar-fasor (pl. Öntésmajor) és kápolnafásítás. Tájfásításnál a tatárjuharos löszölgyesek élőhelyén nagyobb szerepet kaphatna a ma már csak igen ritkán előforduló tatárjuhar (*Acer tataricum*). A hegyi juhart elsősorban nagy parkokba, jó tápanyag- és vízellátottságú területekre ültethetjük.

Konkolyné Dr. Gyuró Éva

Miről írtunk 100 éve, 50 éve?

Erdészeti Lapok 1903. évfolyama

Október

Irodalmi szemle. (952 - 960.p.)

„Fáradhatatlan munkásságú szakírónk Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos, akadémiai tanár új művel gazdagította a magyar erdészeti irodalmat. Gazdagította, mert „Erdőrendezéstan”-ának megjelenése szakirodalmunkra nézve határozott nyereséget jelent. Nem változtat ezen az, hogy néhai Belházynek kiváló becsű művével is rendelkezünk, mert minél több forrásunk van szakismeretek megszerzésére, annál biztonságosabban találja meg úgy az elmélet, mint a gyakorlat embere azt, a mire éppen szüksége van.”

Béri Balogh Ádám fája. (981 - 983 .p.)

„Mindazokat, kik kegyelettel tartják számon hazánk egyes vidékeinek történeti nevezetességű fáit, kellemetlenül

érintette a napokban az egyik fővárosi napilap ama híre, hogy a Szegzárd határában levő Balogh-fa korhadat belsejét „két gazlelkű vándorlegény” meggyújtotta. Az illető lap szerint csak „nagy fáradsággal egy órai erős munka után sikerült a fa égő belsejét eloltani a helyszínére egy kocsin robogó tűzoltóknak” ... „Sokáig hordhatja hát még a Balogh-fa, mint a „Rákóczi szabadságharcznak Tolna vármegyében egyetlen élő emléke” azt az öntöttvas táblát, mely báró August Imrének, a hős brigadéros anyai ágon való rokonának jóvoltából vaspánttal van csonka derekára kapcsolva s melynek felirata következő: Ezen helyen fogatott el 1710-ben BÉRI BALOGH ÁDÁM II. RÁKÓCZI FERENC dandárnoka, ki a hős tulajdonságait a hon és a szabadság szent szeretetével egyesíté s elhűségeért kegyetlen vértanúságot szenvedett. Örökös tisztelet emlékének. A haza minden előtt!”

Az Erdő 1953. évfolyama 3. szám, szeptember

Roller Kálmán: Áttörtségi tényező fityelembé vétele a mezővédőerdősávok szerkesztésénél. (274 - 282.p.)

„... A mezővédőerdősáv környezetében ható éghajlati tényezők közül legkönnyebben érzékelhető a szélsébség változása, mely változás döntő hatással van a többi mikroklimatikus tényező alakulására is. ... Minél melegebb, szárazabb az időjárás és minél erősebb a talajfeletti levegőrétegek felmelegedése és lehülése, annál nagyobb jelentősége van az erdősáv szerepének a hőmérséklet alakulására, függően a folyamatban lévő légáramlástól és annak útjában álló akadály sűrűségétől. Tehát a tömör szerkezetű erdősávok elősegítik a hőmérséklet fokozott emelkedését nappal és fokozott csökkenését éjjel, az áttört szerkezetű erdősávok viszont a hőmérséklet egyenletesebb elosztását eredményezik.”

A kordokumentumokat kifürkészte, válogatta és lejegyezte:

Riedl Gyula és dr. Sárvári János

Könyvismertetés

Ősi erdők, új (?) tanulások

A természet, az erdők védelme egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Ritka növényeket és állatokat, távoli szigetek furcsa élőlényeit próbálják megmenteni sokfelé a világon - s amíg van még belőlük, addig meg is van a reménye annak, hogy ezek az élőlények elkerüljék a kipusztulást.

De mit tehetünk annak érdekében, hogy megmaradjon az a környezet - az őserdő -, amit ezek az élőlények otthonuknak neveznének, ha tudnának beszélni? Márpedig sok élőlénynek őserdőkre van szüksége a fennmaradáshoz. És persze nemcsak az afrikai vagy az amazóniai vadonokban, hanem Európában is, nálunk is. Öreg kontinensünkön is, de idehaza is azonban már csak mutatásban maradt egy-egy foltocska az egykor kiterjedt ember-nem-bolygatta ősvadonokból.

Ezt a ma erdőjáró embere is érzi, tudni azonban igazán csak a szakemberek tudják. De az is lehet, hogy valójában ők sem. Ahogyan *Nemes Károly* nyug. m. kir. főerdőtanácsos fogalmaz az Erdészeti Lapok 1941. évi számában „Emlékezés Háromszék vármegye őserdeire” cím alatt megjelent írásában: „Az elbeszélők legalább 90%-a nem is látott őserdőt, de ha véletlenül látott is, nem látta a fától az erdőt, a szakember pedig ha járt is ilyenben, nem tanulmányozta komolyan az őserdő jellegzetes tulajdonságait.”

Hazánkban ma már nagy nehézségekbe ütközik tanulmányozni az őserdőt, hiszen kipusztítottuk szinte valamennyit. Ma legfeljebb már csak emlékezni lehet rájuk, bennük járni nemigen. De azt legalább megkísérelhetjük megtudni, milyenek is voltak a hajdani őserdők, hiszen amíg voltak, írtak róluk erdész elődeink. *Bartha Dénes* és *Oroszi Sándor* megkönnyítette a kísérletező kedvűek vállalkozását egy különleges kötet összeállításával. A kötet a már régen kiirtott XIX-XX. századi Kárpát-medencei őserdőkről szól olyan kiváló szakíróik írásainak újbóli kiadásával, akik még láttak – vagy látni véltek – őserdőt. A szerzők között mások mellett olyan nagynevű elődök szerepelnek, mint *Erdődi (Divald) Adolf*, *Vadas Jenő*, *Fekete Zoltán*, *Alfred Brehm*, de még *Rudolf trónörökös* írása is helyet kapott a válogatásban.

Azt, hogy az őserdők olyanok-e, mint ahogy e nagyhírű elődök állítják, vagy *Nemes Károlynak* van igaza, az olvasónak magának kell megítélnie. Ugyanakkor az írásokban jól nyomon követhető, hogyan tisztultak a fogalmak, hogyan fejlődtek az őserdők összetételének, szerkezetének, működésének leírásai, hogyan gyarapodtak a faterméstani, növénytani, vagy az erdők kezelésével kapcsolatos ismeretek, koncepciók.

Az őserdők megfigyelése, kutatása az őserdők bonyolultsága miatt nehéz mesterség, ráadásul gyakran csak azt vesszük észre, amit látni szeretnénk, vagy amire nyitottak, fogékonyak vagyunk. Elődeink, akiknek jó része még elsősorban a fát kereste az erdőben, nyilván másként látták ugyanazokat az erdőket, ahogyan azt mai szemmel mi látnánk. Érdekes az írások alapján tanulmányozni, mennyivel más, gyakran mennyivel egyszerűbb volt a régiek erdő-felfogása. De már őket is foglalkoztatta, hogy hogyan lehet meghatározni az őserdő fogalmát? Mik az őserdők fő tulajdonságai? Hogyan lehet őket megkülönböztetni a „műerdőktől” (mai elnevezéssel: mesterséges erdőktől), vagy a szájalóerdőktől, amelyek átmenetet képeznek az intenzíven kezelt és a behatásoktól mentesített erdők között? Fel lehet-e használni, s ha igen, hogyan, az őserdőt? Mik voltak azok a szempontok, amik az őserdők hasznosításakor a korabeli emberek számára fontosak voltak?

A könyv 1861 és 1944 között keletkezett 55 tanulmánya, könyvrészlete, cikke, korabeli hivatalos irata többek között e kérdésekre próbált választ adni. A különböző őserdő-leírások mellett sokszor egymással vitázó, vagy egymást kiegészítő véleményeket is találunk a kötetben. Az írások tanulmányozása során így nemcsak az ország régi látképét még meghatározó vadonok sejlenek fel, hanem az erdőt járó erdészek figurája is, akik messze vadonok rengetegében magányosan járva, de a gondolatok szárnyán a távolságot és az időt legyőzve mégis egymással vitakozva, egyazon kérdésre próbálnak választ kapni: milyen szerepet tölthet be az őserdő az ember életében?

Erre a nagyon fontos kérdésre még ma sem tudunk megfelelni. Egy azonban bizonyos: a mi korunkban más vá-

laszt kell találnunk, mint régen, vagy akárcsak mint húsz évvel ezelőtt. A válaszkeresésben segíthetnek bennünket az említett tanulmányok, csakúgy, mint a ma még létező őserdő-maradványok megmentése, erdőrezervátumok létrehozása és fenntartása, és bennük megfigyelések és erdőművelési kísérletek folytatása. Ez utóbbi célokat szolgálja *Barton Zsoltnak* a fenti tanulmányokkal egy kötetbe fűzött, „A Kárpátok őserdő-maradványainak jegyzéke és ezek lényegesebb adatai, jellemzői” c. hézagpótló, informatív összeállítása.

A 423 oldalas kiadvány „Az erdőrezervátum-kutatás eredményei” c. sorozatban (2. évfolyam 1. szám) jelent meg, beszerezhető az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetben (2163 Vácrátót, Alkotmány u. 2-4.).

Somogyi Zoltán

* * *

**„Mint oldott kéve”
a balekvizsgától az aranydiplomáig.
Szerkesztették: dr. Erdős László
em. és dr. Pilissy Lajos km.**

Talán egy hónap telt el azóta, hogy csengett a telefonom, és egy öreg balek(om) kérdezte, meglátogathatna-e? Örömmel vártam érkezését és meglepetésemre és nem kis öröömre egy vastkos könyvet nyújtott át évfolyamuk nevében, amely a fenti címmel erdészeti támogatással jelent meg. Íme:

Az ország és a felsőfokú oktatás leg súlyosabb idejében történt embertelenségeit és erkölcsi magasságait ismerhetjük meg az Országos Erdészeti Egyesület által a fenti címmel megjelentetett „ilyen még nem volt” könyvből.

Az évszázados bányász-kohász-erdész összetartozás, a selmeci hagyományokhoz való ragaszkodás, a professzorok iránti tisztelet csodálatos összhangja sugárzik a könyvből. A háborús évek hallgatói számának nagy változásait és csalódásait. A 63 bányász-kohász és a 133 erdész hallgatóval indult évfolyamból mindössze 34 bányász-kohász és 75 erdész végzett és kapott mérnöki oklevelet. A párisi békekötés megismételte a trianoni gyalázatot, igazságtalanságait, és nem vett tudomást arról, hogy közel 3 millió magyar (székely és csángó) kerül idegen uralom alá. A békekötés különösen az erdészetet érintette a legjobban, mert az 1938. évi bécsi szerződéssel visszakapott felvidéki, kárpátaljai és székelyföldi erdeink ismét az utódállamok uralma alá kerültek.

Megrázók azok a visszaemlékezések, amelyek az 1944–1948-as évek átvészeléséről szólnak. Ezeket testileg, lelkileg

sikeresen csak az isteni Gondviselésben bízóknak tudták átvészelni. Élelmezési és lakhatási nehézségek, rapszodikus egyetemi előadások, politikai vegzatúrák jellemezték ezeket az éveket. A könyvben végigkövethető az Ifjúsági Kör hősiességének a megmaradásért, a professzorok példás emberi magatartása, egyeseknek a „párt” által történt megalázása, az egyetemről való kitiltása!

Az évfolyam volt hallgatóinak röviden leírt élettörténetei, az erdőmérnökök nehéz elhelyezkedése, többek disszidálása, más munkahelyeken történt helytállásuk igazolta a felsőfokú erdészeti oktatás sokoldalúságának a szükségét és helyességét. Nagyon érdekes és értékes része a könyvnek a „Visszaemlékezések, élmények, tapasztalatok a diákévekből és az életút során” alatti leírások. Itt egy kis helyesbítést teszek: a 251. oldalon a kérdés és a felelet nem Modrovich, hanem Krippel Mór vizsgáztatásán hangzott el már az én időmben. (Krippel „Fakereskedelmi ismeretek”-et adott elő.)

Ez a könyv megmutatja a ma nemzedékének azt a sziszifuszi küzdelmet, ami a becsületes helytállás iskolapéldája. Még a magasabb állami munkahelyekre került kollégák dereka sem hajolt meg. Legtöbbjük igyekezett a krisztusi tanításnak megfelelni „add meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené.” Így ezek is az erdészeti munkáinak elősegítése mellett a politikailag üldözött kollégákat a pártfogásukba vették és a lehetőségek szerint segítették munkájukhoz jutásukat (*Salv*).

Ez az évfolyam is megtettesítette a három szakma: erdész-bányász-kohász összetartozását, szoros barátságát, amit az aranydiplomáig eltelt idő sem tudott elszűrkiteni. Ezért is sajnálatos, hogy a bányászokat és a kohászokat sikerült Soprontól, az igazi alma matertől jó messzire, Miskolcra száműzni, és ezzel azt a szoros összetartozást, amely évszázadokon át Selmecen kialakult, a kommunista rezsim megszakította, mint általában mindent, ami jót a múlt magával hozott. A helyzet – sajnos – ma is változatlan, az „együttélésre” remény sincs.

Mi öreg firmák szeretettel ölelünk benneteket magunkhoz, és szívből gratulálunk a szakok összetartását bizonyító könyvetekhez, amit nemcsak a soproni és a miskolci testvéregyetemek volt és jelen hallgatóinak, hanem a pártok vezetőinek is szíves figyelmükbe kellene ajánlani. Jó szerencsét, Üdv az erdésznek!

Dr. Kollwenz Ödön
okl. erdőmérnök

* * *

**Führer E.–Rédei K.–Tóth B. (szerk.):
Ültetvénytudomány
fatermesztés 1.**

Mezőgazda Kiadó, Bp. 2003. 1–210. o.
Gyakran mondják az erdésznek: „A fáton nem látja az erdőt.” Az ilyen bírálatok hatására az utóbbi időben kevesebbet beszélünk az erdőgazdálkodás egyik legfontosabb céljáról, a fáról. Pedig ez megújítható természeti erőforrás, környezetbarát ipari nyersanyag és energiahordozó. Ideje tehát a fatermesztéssel is törődnünk, mi több, új megoldásokat is kipróbálnunk. Olyanokat, amelyek az erdősítésre bocsátott területek adottságaihoz és a termőhelyi lehetőségekhez is jól illeszkednek.

Például fatermesztő ültetvényeket is létesíthetünk, és emiatt nincs okunk szégyenkezni. Miként a szőlő- vagy alma- és egyéb gyümölcsfatermesztő sem pironkodik azért, hogy a hangulatos pincével is felszerelt kedves kiskertekből, dombos vidékek erdős övezetéhez csatlakozó régióból szőlő- és gyümölcsültetvényeivel leköltözött a síkra, a laposabb területekre, és ott – feledve a sokféle fajból összeálló kisüzemi gyümölcsösöket, helyettük belterjes talajműveléssel, vegyszerekkel, gépekkel termeli a piacra szánt termékét, az érett gyümölcsöt. Az erdészeti sem kötelek megmaradni a természetes erdők vidékén, lehet és kell is foglalkoznia ültetvényes megoldásokkal is. Ezeket foglalja keretbe az ismertetett mű, és a következőkben tervezett második kötet is. Természetes, hogy a szerzők közösség legbővebben a hosszú idő óta ültetvényes módszerekkel kezelt nemes nyárasokkal és akácokkal foglalkozik, majd ezeket a fehérynár, az alföldi fenyvesek, a fehérfűz és a közönséges dió egészíti ki. A tematika fajonként azonos sorrendet követ: termőhelyi feltételek, erdősítés, illetve az ehhez szükséges csemetetermesztés, fajtaválaszték, ápolás, nevelés, termesztéstechnológia rendszerének áttekintése, fatermesztés.

Az erdővédelem, a károsítók bemutatása, a termesztett fa minőségi jellemzőinek ismertetése az előszóban írottak szerint a második kötetre marad. Hozzáteszem: ide tartozna a gépesítés is.

A mű elméletileg legfontosabb fejezete az ültetvény fogalmának magyarázata. Érthető megfogalmazásokat olvashatunk itt, de teljessé az tenné a mondottakat, ha elkülönítésként az erdő fogalmáról is olvashatnánk itt, és a természetes erdőn kívül a származék- és kultúrerdőket is definiálnánk. Nélkülük a bemutatott eljárások indokai csonkák maradnának. Nem jelenik meg az, hogy az ültetvények is sokat vállalnak azokból a feladatokból, amelyeket a természetes erdőknek kell teljesíteniük (pl. talajvédelem, levegőtisztaság védelme stb.), és nem rajzolódik ki élesen az sem, hogy a természetes erdők megőrzése, fájukra nehezedő gazdasági nyomás elhárítása csak úgy lehetséges, ha a nélkülözhetetlen faanyagot valahol másutt, gyorsan és gazdaságosan előállítjuk.

A könyv nagyon szép kiállítású, laikus számára is érthető mondanivalója a szerzők közösség és a szerkesztők jó felkészültségét dicsérik. Ennek értékét az se rontja, ha megjegyezzük, hogy a fehérynárasok és az akácok hagyományos, erdőszerű termesztésének módszereitől az itt leírtak még nem különböznek el elég határozottan. Termőhelyes szakemberként még egy megjegyzés: a nemes nyárasok termőréteg-mélységi csoportosításán még lehetne vitatkozni. A termőrétegmélység ugyanis talajtulajdonság, osztályozása nem függhet a termesztett fajától, mert ez áttekinthetetlen állapotokat eredményezne. Helyesebb az országosan egységesen használt kategóriáknál maradnunk és előírásainkat ehhez igazítanunk.

Várjuk a következő kötet megjelenését, a mostanit pedig gyakorló és irányító erdész-szakembereknek, erdőt telepíteni kívánók kezébe ajánljuk, sokat méríthetnek belőle, de tankönyvnek (kötelező vagy ajánlott) sem lenne utolsó.

Dr. Szodfridt István

A barcsi Dráva Völgye Középiskola 2003. november 15-én az erdésztechnikus-képzés 25. éves évfordulóját ünnepli.

A 10 órakor kezdődő rendezvényre nagy tisztelettel és szeretettel várjuk a barcsi szakközépiskola erdész, vadász, gépész, és a középrigóci erdészeti szakmunkásképző öregdiákjait.

Az osztálytalálkozókkal kapcsolatosan kérjük, keressék iskolánkat a (82) 462-611-es telefonszámon.

A tagozat vezetése

Egyesületi hírek

Folytatódik a bajor-magyar együttműködés

Ez év augusztus 12-13-án egyesületünk együttműködő bajor magánerdős partnerei tettek látogatást a Bakonyban. *Dr. Péti Miklós* egyesületünk magánerdőkért felelős alelnöke fogadta a delegációt az ÁESZ Veszprémi Igazgatóságán. A vendégek részéről megjelentek, *Olaf von Löwis of Menar*, a Bajor Termőhelyfeltáró Szövetség vezetője, *Sepp Spann*, a Bajor Magánerdő Tulajdonosok Szövetsége első elnöke, *Kitzig Ferenc* erdőmérnök, valamint *Répászký Miklós* MEPT elnöke, *Markó Lászlóné dr.* a MEPT titkára, *dr. Dobroszláv Lajos*, OEE felelős összekötő, *Bodor Károly* integrátor és *Ormos Balázs* főtűtő. A magyar erdőgazdálkodás, benne a magánerdő-tulajdonlás és gazdálkodás helyzetéről, előttünk álló problémákról és a közös lehetőségekről került szó az estébe nyúló megbeszélésen. Másnap terepi bejárás következett, ahol a bakonyi magánerdő-gazdálkodás gyakorlati eredményei, a bükkösfelújítások és a szentgáli tisztás, mint védett terület volt a szakmai nap tárgya. Késő délután a Hajagi Véderdő EBT. erdeiben és az erdészeti erdei iskola bázisán tett látogatást a delegáció. A fa épületegyüttes adott otthont a kétoldalú megállapodás megújításának, a szellemi munkához az energiát a helyi kollégák által készített vadpörkölt szolgáltatta. A sötétedésig tartó munkát, az erdei iskola szomszédságában található, Péti Miklós által egy sziklafalban készített, felszentelt erdei szentély előtt fejezte be a kis csapat. Az együttműködési megállapodás aláírását követő szakmai megbeszélésen *Sepp Spann*tól tudtuk meg – akit munkája Brüsszelhez köt –, hogy az állami erdőgazdálkodásnak nincs az EU-ban képviselője, az állami erdőt az illetékes miniszter képviseli, illetve a szakszervezet feladata az érdekvédelem. A magyar erdészetet Brüsszelben *dr. Ódor József* erdőmérnök, a MEGOSZ megválasztott alelnöke képviseli, ő a bejelentett személy. Ezért is fontos az együttműködés az OEE és MEGOSZ között, hogy az Egyesületünk magánerdős tagjainak is lehessen képviselője az EU-ban. Ugyanakkor elmozdulás is tapasztalható az EU-ban, mely szerint az állami erdőgazdálkodók

támogatására is sor kerülhet, a közcélú feladatok támogatása vonatkozásában.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött egyrészről a *Verein für forstliche Standortserkundung im Privat- und Körperschaftswald in Bayern gemeinnütziger e. V.*, Plinganserstr. 8., D-81369 München, a továbbiakban VfS és az *Országos Erdészeti Egyesület, Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa*, H-1027 Budapest, Fő u. 68, a továbbiakban OEE.

A 2003. évi munkaterv az alábbi módosítással egészül ki:

Az elmúlt évek során kialakult bajor-magyar erdészeti kapcsolatokat a 2002. április 2-án aláírt VfS-OEE együttműködési megállapodás rögzítette, melyben megfogalmazott célkitűzések továbbra is érvényesek. Ennek szellemében az eddigi bajor-magyar erdészeti szakmai kapcsolatokat tovább építve, különös tekintettel a magánerdő-gazdálkodás területére, 2003. évre az alábbi munkaterv megvalósítását tűzik ki az együttműködő felek.

Alapelvként állapítják meg, hogy a kölcsönösségen alapuló együttműködési programokon túl alakuljon ki szorosabb szakmai-baráti kapcsolat a bajor-magyar erdészeti szakemberek között.

Az OEE elnöksége 16/2002. (10.29.) sz. határozata alapján az EU országokkal meglévő szakmai kapcsolatait szorosabbra kívánja fűzni, ezt a célt jól szolgálja a jelen együttműködés.

Az OEE vállalja, hogy

– A bajor erdészeti szervezetek, különösen a VfS, Bajor Erdőtulajdonosok Szövetsége és a Magánerdészeti Iskola kapcsolatfelvételét segíti a magyar erdőgazdálkodás állami és szakmai szervezeteivel.

– Az EU csatlakozás elősegítése érdekében támogatja a bajor-magyar ma-

gánerdő-gazdálkodók és vállalkozók személyes és gazdasági együttműködését, amelyben a bajor erdőtulajdonosokat a Bajor Magánerdőtulajdonosok Szövetsége képviseli, közös programok szervezésével és az EU támogatási programok bemutatásával.

– Az EU erdészeti támogatási rendjének megismertetése, megvitatása ügyében a magyar gyakorlat kialakítását segítve, fogadja a bajor állami, valamint a magánerdő-gazdálkodás képviselőit, vezetőit, ez utóbbiakat a Bajor Magánerdőtulajdonosok Szövetsége képviseli.

– Lehetőséget biztosít a bajor erdészeti szervezetek, különösen a VfS, Bajor Erdőtulajdonosok Szövetsége és a Magánerdészeti Iskola képviselői részére a 2003. szeptember 10-13. között, Sopronban megrendezésre kerülő WOOD TECH Erdészeti Szakvásáron való megjelenésre.

– A VfS által felajánlott EU-s tapasztalatszerzéshez elméleti és gyakorlati rendezvényeken lehetőséget teremt (kiutazás, hazai közös bajor-magyar szakmai fórum és gyakorlati bemutatók).

A VfS vállalja, hogy

– A VfS átadja a tapasztalatait a termőhelyfeltárásról, tervezésről, kivitelezésről és a szükséges eszközökről, úgy ahogy a bajoroknál végrehajtásra kerül.

– A bajor magánerdő-tulajdonosok EU-s erdőtelepítési pályázati rendszerét, valamint ezirányú már megszerzett

A lapot Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.

Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

OEE Titkárság

tel.: 201-6293, Fax: 212-7518

e-mail: oee@mtesz.hu

Internet cím: www.oee.hu

tapasztalatait, mintaként megismerteti a magyar magánerdő-tulajdonosokkal.

– Lehetőségeihez képest a VfS információkkal segíti a magyar erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók erdészeti eszköz beszerzését

– A folyamatos erdőborítás gyakorlatát bemutató szakmai ismeretanyag megismertetésével, esetleges átadásával támogatja hasonló tartalmú kiadvány megjelentetését Magyarországon, amennyiben ez a szerzői jogokat nem sérti.

– Szakmai tanulmányutak megszervezését.

• Magyar magánerdő-tulajdonosok részére (max. 4-5 fő; max. 3-4 nap); témák: a bajor magánerdő-birtokosok szervezetének megismertetése és a magán illetve állami erdészeti szervek közötti együttműködés Bajorországban.

• Magyar magánerdő tulajdonosok részére (max. 4-5 fő; max. 3-4 nap); témák: erdőgazdálkodási egyesületek, Erdészeti üzemi társulatok és erdészeti szövetkezetek Bajorországban.

• A magyar állami erdészeti szakemberek részére (max. 4-5 fő; max. 3-4 nap); témák: az állami erdészeti szervezet rendszere, együttműködés a természetvédelmi szervezetekkel és intézményekkel, illetve közcélú erdészeti tevékenység Bajorországban.

Támogatja a bajor-magyar magánerdő-gazdálkodók és vállalkozók EU gyakorlatnak megfelelő szakmai és gazdasági együttműködésének elősegítését.

Magyar magán- és állami erdőgazdálkodók részére ismeretek átadását magyarországi rendezvényeken, az EU erdészeti gyakorlatáról, szervezeti és támogatási rendjéről.

Egyebek

Az OEE részéről *dr. Dobroszláv Lajos* a megbízott kapcsolattartó.

A VfS részéről *Olaf von Löwis of Menar* a megbízott kapcsolattartó.

Jelen megállapodás megegyező tartalommal magyar és német nyelven készült. A két szöveg esetleges eltérése esetén a német változat az irányadó.

München / Budapest / Hajag, 2003. augusztus 13.

Verein für forstliche Standortserkundung im Privat- und Körperschaftswald in Bayern gemeinnütziger e. V.

Országos Erdészeti Egyesület, Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa für den Bayerischen Waldbesitzerverband und den Verein Bayerische Waldbauernschule

Ormos Balázs
főtitkár

Az Országos Erdészeti Egyesület a 2002. évi SZJA 1%-ából kapott 1 937 780,- Ft-ot az alábbiak szerint használja fel:

1 162 688,- Ft-ot szociális segélyezésre, az Erdészcsillag Alapítványnak átutal 775 092,- Ft-ot működési célokra

Köszönjük tagtársaink és támogatóink felajánlását!

Az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma szeptember 30-án tartott ülésén megtárgyalta az OEE Szociális Bizottsága 2003. évi segélyezési javaslatát és az alábbi határozatot hozta:

Az Alapítvány 1 298 638,- Ft segélykeretéből:

szociális segélyezés címén kifizetésre kerül összesen 945 000,- Ft, beérkezett 23 kérelem, segélyben 22 fő részről 25 000-60 000,- Ft között.

A Szeniorok „tanulmányútja”

Az OEE Szeniorok Tanácsa kihelyezett ülését 2003. május 8-án az ERTI Soproni Kísérleti Állomásában, illetve a Nyugat-Magyarországi Egyetemen tartotta. Majd gyakorlati tapasztalatokat „gyűjthetett” a *Tanulmányi Eg. Soproni Erdészete* hegységi erdőrészeleiben. A rendezvényen jelen volt a tagság 60%-a, amelynek szervezésében az ERTI és *Berényi Gyula* jelentős szerepet vállalt, így hasznossága az ő gondosságuk záloga, amelyért köszönetünket ezúton is kifejezésre juttatjuk.

Dr. Marosi György oszt., ill. állomásvezető bemutatta az „új” állomás módosult funkcióját, szükségszerűen megváltozott feladatmódosulását és az azt ellátó személyzetet.

Vázolta, hogy a háttérintézmény jellegetű kutatás szinte megszűnt. Az intézményen belül ökonómiai összefüggésű elemzésekkel csak ez a részleg foglalkozik. A megbízók felé a jövedelmezőség függvényében kell az innováció és a vállalkozás lehetőségei terét feltárni. Ezen belül feladat hárul rájuk az erdőállomány- és fahasznosítási programok, ill. erdőértékelési módszerek kidolgozásában, vállalati átvilágításokban, az erdőkezelés költség-hasznon elemzésében stb. Bekapcsolódási lehetőségeket keresnek nemzetközi

kutatási pályázatok kidolgozásában is stb. Ennek az igen sokirányú igénynek kiszolgálása, a gyakran változó feltételek keretei között rendkívüli erőfeszítést, ill. következetességet kíván. A költségvetési és vállalkozási fedezet a fenn-, ill. megmaradás-hoz nehezen biztosítható, annak ellenére, hogy igen gazdag kutatási tapasztalattal rendelkeznek, amelynek gyakorlati jelentősége felbecsülhetetlen. Ma még nem biztos, hogy a kutatási eredmény értékarányosan értékesül, amely az intézmény fenntartásában is bizonytalansági tényező. Az állami irányításnak a szakirányú szellemi teljesítmény finanszírozását ajánlatos lenne áttekinteni, mert szükségszerű az elmélyült, jövőbe tekintő szakterületi kutatás korszerű fenntartása és fejlesztése. A szakág nagyobb figyelmet kell fordítson a kutatás megfelelő szintű működési feltételeinek biztosítására.

A vélemény- és tapasztalatcsere a *Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán* folytatódott azzal a céllal, hogy az egyetem legújabb szerveződéséről, kari feladatokról tájékozódjunk. Kiemelt szerepet szántunk az ifjúsággal (hallgatókkal) való találkozásra, érdeklődve a helyi egyesületi életéről, illetve a működő ifjúsági szerveződésekről.

Dr. Péterfalvi József dékánhelyettes fogadta a Szeniorok Tanácsa tagjait, átadva az Egyetem vezetőségének üdvözlét. Tájékoztatójában vázolta az integráció következtében kialakult szakokat és irányultságait. Az átalakulás nehézségeit és a benne rejlő kihasználható lehetőségeket, továbbá azokat a tapasztalatokat, amelyek következetes munkával az új, összevont Egyetem keretei között is eredményesek lehetnek. Ismertette azokat a terveket, amelyeket már a társadalmi, gazdasági és nemzetközi igények inspiráltak, egyrészt az EU-integráció követelményeiként, másrészt a területfejlesztési és természetvédelmi kérdések megválaszolásaként, amit az érzékelhető fejlődési irányok megszabnak.

Csókás Balázs, a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) elnöke adott tájékoztatót az ifjúságot foglalkoztató kérdésekről, tevékenységükről. A szerveződésük elsődleges célja a hallgatói érdekképviselet, amelynek egyik megnyilvánulása, hogy az Egyetemi Tanács ülésein szavazati joggal vesznek részt. Ezen túl a HÖK közreműködik a különböző konferenciák, állásbörzék, tanulmányutak és véleménycserék szervezésében. Kapcsolatot épít, ill. ápol az erdőgazdaságokkal, a szakot érintő intézményekkel, az Országos Erdészeti Egyesülettel, a Nemzetközi Em. Hallg.-i Szövetséggel stb. Az integráció számukra is új kihívást jelent a megnövekedett létszám miatt. Ezen túl az erdőmérnöki karok hallgatói igyekeznek kellő figyelmet fordítani a hagyományok ápolására, amelyben az összhang kialakítása eredményes tanulás mellett erőfeszítést kíván, amit a jelzett érdeklődés valamelyest ellentételez.

Az egyéb diákszervezetek közül az *Erdő és Faipari Mérnökballgatók Selmeci Társasága* részéről jelen volt Szabó Gábor, aki tolmácsolta Verok Tamás elnök üdvözlét és ismertette a Társaság megalkulásának indítékait, körülményeit, tevékenységét, amely hallgatói kezdeményezésre 1989-ben alakult. A legfőbb célja az erdészek selmeci hagyományainak a mai kor szellemiségével összhangolt ápolása. A Társaság tagjainak közreműködésével szervezik az évenkénti valéta- és balekbálokat. A nevezetes nemzeti ünnepeken bekapcsolódnak az egyetemi vagy a városi rendezvények szervezésébe. Megemlékezés pl. halottak napján az elhunyt oktatók, ill. hősi halottak sírjánál stb. Érzékenyen reagálnak minden olyan kezdeményezésre, amelyek a diákélet gazdagítását szolgálják. A véleménycsere során beigazolódt, hogy a *Szeniorok tapasztalata és az Ifjúság szerveződéseinek fogékonysága, érdeklődése, a „szolgálat”*

közös együttgondolkodási lebetőséget kínál, ha kölcsönösen igényeljük azt. A véleménycsereben részt vettek dr. Szász Tibor, dr. Halász Aladár, dr. Madas László, Jakabffy Ernő, aki svédországi tapasztalataival is hozzájárult a közös gondolatok gazdagodásához.

A tapasztalatcsere nem nélkülözhetette a terepet, az erdőt. A tanulmányút további érdemi része a *Soproni Erdészetről* a Sopron-hegység (127/B, 165/A, 175/B) erdőrészeleiben folytatódott.

Csapó József erdőszervező szemléletesen vázolta azokat a módszereket, ahogyan a természetvédelmi elvi előírások a szakmai igények gyakorlatias feltételei között érvényesülhetnek. A gyakorlati lehetőségek esetenként „formabontóak”, a jogi keretekhez viszonyítva. Hiszen a természet törvényeit, ha alázatosan követjük a mai értelemben vett „természetszerű” erdő kialakítása az erdész számára éppen olyan fontos, mint a természetvédőnek. Tehát az egyetemes érdek közös szolgál-

latt érvényesülhet. A bemutatott eredményes erdőszerkezet-átalakítási „minták” erre utalóak. Nevezetesen, a 85%-ban fenyves erdő rész milyen „gondozással” alakulhatott át a jelenlegi állapotában 50%-ban bükkös állományra, ahol a fenyő már elegyként van (még) jelen. Hasonlóan ígéretes fiatalos mutatkozott a másik erdő részben is, ahol a bükk már 85%-ban van jelen 5% kocsánytalan tölgy és lucfenyő eleggyel. A tapasztalatok szakszerű és gondos szakmunka eredményeit jellemezték, remélve, hogy az ilyen igény az erdőszet egész területén teljesül. A szakmai tapasztalatcsere az asztalfői – a nagy elődök munkáinak – példaértékű, erdőszetében zárult energiapótló étkek és italok kíséretében és baráti beszélgetéssel. Az igen hasznos és kellemes alkalom szervezését, „bonyolítását” nagyrabecsüléssel köszönik a Szeniorok tagjai. Jó volt „Otthon” lenni és az eredményes munkákat látni! Üdv az Erdésznek!

S. Nagy László

Emlékmorzsa...

Barabits Elemér erdőmérnökkel 1955-ben találkoztam először. Tagja lehettem annak a botanikus csoportnak, amelyik növényföldrajzi térképezést végzett az Őrségben (Szöce, Nádasd kömyékén). Keszthelyről utaztam Szöcére, az állomáson magas, robosztus termetű, enyhén raccsoló beszédű férfi várt, hogy motorján a már terepen lévő csoporthoz vigyen. A brigádban ketten képviseltük az erdőszetet. Elemér, mint helyi ember, volt a védőernyőnk. Ő segített a szállásszerzésben, ismertett össze a területileg illetékes erdőszettel, szervezte meg kétnapos közkegyi kirándulásunkat és mutatta be az ivánci kastély parkjának értékeit. A tulipánfát különösen kedvelte, erdőszeti célra is ajánlotta.

Az 56-os forradalom idején leomlott a vasfüggöny, ennek lehetőségeit kihasználva többször átment a túloldalra. A viaszonyok rendeződése után emiatt aztán a rendőrséggel is meggyűlt a baja, állásából mennie kellett. Hónapokig lebegett a bizonytalanságban. Ebben az időben keresett meg Keszthelyen és kérte, mutassam meg neki az erdeinkben itt-ott található egzotafenyő-foltokat. Tiszteletet éreztem iránta, hisz megalázó helyzetében is szakmai ismereteit kívánta bővíteni, tudásvágya akkor sem pihent.

Végül Szentgyörgyvölgyre került műszaki vezetőnek. Akkortájt indult meg a Majer-féle erdőtípusológia üzemi bevezetése. Elemér előnyben volt, mert az erdőfű-

pus-jelző növényeket jól ismerte, erdőszeti is oktatta erre. Kétnapos tanfolyamot szervezett számukra, szállásul egy munkásszállás két hálóterme szolgált. Ironikus mosollyal arcán mesélte, hogy az „aranyérmes bőgő bikákat” (horkolókat) mind összetelepítette, hadd muzsikáljanak csak egymásnak. Az elnevezés most is mosolyra késztet.

Sopron Jereván lakótelepén nagy társadalmi összefogással templom épült. Parakosításához sikerült Elemért megnyernem, ő hozta az ültetendő csemetékét. Mivel szegény volt az eklézsia, természetesen csak úgy, baráti alapon. A plébánosnak az volt a kívánsága, valami hosszú életű fa kapjon helyet a templom melletti gyeplőben, olyan, ami lehulló leveleivel nem tömi el az ereszcatornát. Elemér három tölgyshágót hozott. A kerítés mellé pedig hallgatói segítséggel hibiszkusz és *Evonymus japonica* került sövénynek. A hallgatókat az a jutalom érte, hogy Elemér lövéri gyönyörű kertjét megtekinthették, tanulhattak esztétikai érzéket és parképítést. Én meg tekintetemmel mindig megcírógatom Elemér tölgyeit és látom mögöttem a szépet teremtő ember alakját.

Most fájdalommal búcsúzom Tőle, kiváló erdőszet volt, törekvéseivel segítette ezt a világot szebbé tenni, hogy gyönyörűbb legyen itt az élet.

Dr. Szodfridt István

Páratlan 28

Rekord pontszámú bika a Mecseki Erdészeti Rt.-nél

Az idei bögési szezon bizonyára többeknek emlékezetes marad. Dr. Volper Briel számára mindenképpen, hiszen ekkor ejtette el minden idők legmagasabb pontszámú ormánsági bikáját. A csodálatos trófea büszke tulajdonosa Németországból érkezett hazánkba, és ez volt az első magyarországi vadászata.

A bögő szarvas elejtésnek lehetősége eddig csak Skócia kietlen pusztaságain adatott meg számára. Magyarországra nagy várakozással érkezett, és talán az egyik legjobb napon, *Pukler János* fő-

vadász kíséretében, lépett először az Ormánság földjére. A vidék és a felejtetetlenül szép bögés örökre elvarázsolta a német vadászt. A Borostyáni-tömb Farkas-domb nevű

részére mentek, ahol már kora délután több bika megszólt. Az izgalom csak fokozódott a vendégben, ahogy sorra megszóltak e csodaország agancsos dalaíai.

Több szép példány meg is mutatkozott ezen a zsebkendőnyi vadföldön, vagy a nyiladékok valamelyikén. A fővadász azonban nyugalomra intette egyre izgatottabb vendégét. Egyszer csak kilépett a sűrűből ez a páratlan állat, hogy éppen aktuális szerelmének közeléből elhessintse vetélytársait. A fővadász elbírálta a bikát, majd kiadta a „lőparancsot”. A vendég – nyugalmat erőltetve magára – útjára engedte a golyót, s az állat, találatot jelezve, eltűnt az erdőben a szemek előtt.

A várakozás csak tovább fokozta az amúgy is nehéz percek izalmát. A lesről leszállva a közel 180 m-re lévő rálövés helyére mentek. Itt azonban semmi biztató nem fogadta a most már egyre nyugtalanabb vadászokat. A fővadász két évtizedes gyakorlati tapasztalata, a lőjelek együttese, valamint az esti rövid utánkeresés konklúziója, hogy másnap vérebbel kell folytatniuk a keresést.

Jung Jenő körcsönyei fővadász kollégára és hű társára, Maxira, a hároméves hannoveri vérebre hárult a feladat. A keresés rendkívül nehéz volt. A kutya szinte vér nélküli csapán találta meg a sebágyában fekvő bikát, és hosszú hajzába állította. Végül vezetője adta meg a nemes vadnak a kegyelemlovést.

Határtalan öröm lett úrrá mindenkin. A végtisztesség megadása és a gratulációk után alig vártuk, hogy lefőzzék a bikát. A hivatalos mérésre másnap Budapesten, az Országos Trófeabíráló Bizottságnál került sor. A hivatalos fizető súly 13,25 kg lett, a pontszáma pedig 255,27 IP, így ez lett minden idők legnagyobb pontszámú ormánsági bikája.

Gáspár István

vadászati ágazatvezető
Mecseki Erdészeti Rt.

